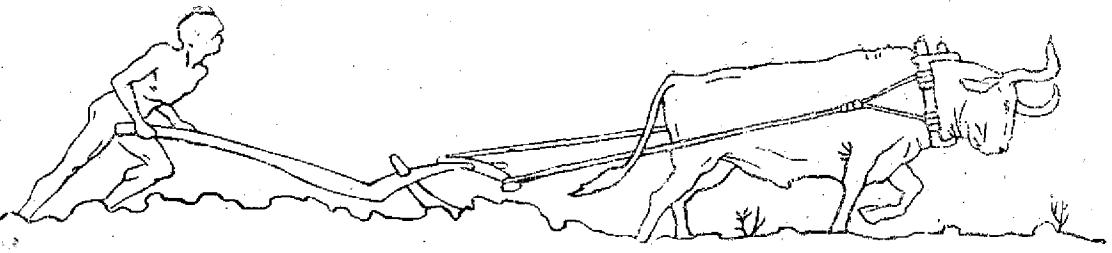

ΠΟΤΑΜΟΣ ΠΡΟΧΩΒΑ — Ο. ΦΩΚΑ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ ΙΒ' 15-31
ΙΟΥΛΙΟΥ 1912

ΤΟ ΧΑΛΗΦΑΤΩΝ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΗ

Είναι πολὺ δύσκολον νὰ θελήσῃ τις κατὰ τὸ Εμᾶλλον καὶ ἡττον ἀκριβῶς καὶ ἐπὶ ἀσφαλῶν διπωσδῆποτε δεδομένων νὰ ὑπολογίσῃ τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀπανταχοῦ Μουσουλμάνων τινὲς μὲν καταβιβάζουσι αὐτὸν μέχρι τῶν διακοσίων ἑκατομμυρίων, ἐνῶ ἔτεροι τὸ ἀναβιβάζουσι καὶ πέραν τῶν τριακοσίων. "Οπως καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα, ἡ ἀλήθεια φαίνεται νὰ ἔγκειται ἐν τῷ μέσῳ, κατὰ τοὺς πιθανοτέρους δὲ ὑπολογισμοὺς, διότι μουσουλμανικὸς πληθυσμὸς πρέπει νὰ συμποσοῦται εἰς διακόσια πεντήκοντα περίπου ἑκατομμύριον ἐκ τούτων ὅγδοήκοντα πέντε περίπου (μετὰ τῆς Αλγύπτου) ὑπάγονται ὑπὸ τὴν πολιτικὴν ἔξουσίαν τῆς Ἀγγλίας, περὶ τὰ εἴκοσι καὶ δύο (ἐκτὸς τοῦ Μαρόκου ἀριθμοῦντος περὶ τὰ 8-9 ἑκατομμύρια Μουσουλμάνων) περιλαμβάνονται εἰς τὰς κτήσεις τῆς Γαλλίας, πλέον τῶν δεκαοκτώ ὑπόκειται εἰς τὸν Τσάρον τῆς Ρωσίας, περὶ τὰ τριάκοντα διατελοῦσιν ὑπήκοοι τῆς Ὀλλανδίας, τριάκοντα καὶ τέσσαρα ὅλα περιλαμβάνει τὴν σήμερον ἡ Κίνα, δπον τὸ Ισλάμ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἔχει κάμιε ὄλματα πρόδομον τεράστια καὶ ἔξαπολούμενη νὰ διαδίδεται καὶ ἔξαπλοῦται καταπληκτικῶς, δεκαπέντε μόλις ἑκατομμύρια διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἀμεσον πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἔξουσίαν τοῦ ἐν Κωνσταντινούπολει Σουλτάνου τῆς Τουρκίας καὶ Χαλήφου ἀπάντω γ τῶν Ὁρθοδόξων (Σουνῆ, Σουνῖται) Μουσουλμάνων, περὶ τὰ τοία ὑπάγονται ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τῆς Γερμανίας, περὶ τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον περιλαμβάνει καὶ ἡ Αὐστρία εἰς τὰς νέας τῆς ἐπαρχίας Βοονίσιν καὶ Ἐρζεγοβίνην, δὲ ἐπίλοιπος μουσαλμανικὸς κόσμος διαβιοῖ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἡττον ἐλεύθερος εἰς ἀνεξάρτητα καὶ ἡμιανεξάρτητα κράτη, ἐν Ἀραβίᾳ, Περσίᾳ, Ἀφγανιστάν καὶ ἄλλαχον.

Ἡ πρόδροησις τοῦ Ρενάν διτ τὸ Ισλάμ, μόνον ὡς ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Κράτους, ἔχει λόγον τινὰ ὑπάρχειος καὶ διτ πανταχόθεν θρησκειν ἥδη νὰ καταφέρῃ, ἐλέγχεται ἐσφαλμένη, διότι, ὡς ἀπέδειξαν νεώτεροι ἔρευναι, διὸ Ισλαμισμὸς ὡς θρησκεία καὶ δργανισμός, δχι μόνον δὲν ἔχει σταματήσει εἰς τὸ ἔργον του, ὡς ἐφρόνει δι Barthélémy Saint-Hilaire ἀλλὰ καὶ τούναντίον ἔξαπολούμενη νὰ διατηρῇ δλην τὴν ζωτικότητά του καὶ, χωρὶς νὰ χάσῃ σπιθαμὴν ἐδάφους, δπερ ἀπὸ αἰώνων τούσιν ἔχει κατακήσει καὶ καταλάβει, διημέραι κατακῆ νέον ἐδαφος καὶ ἔξαπλοῦται τεραστίως καὶ ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ καὶ τῇ Ἀσίᾳ, δεικνύον τάσεις νὰ καταστῇ ἐν τῷ μέλλοντι δεσπόζοντα θρησκεία καὶ ἐν Κίνᾳ καὶ ἐν Ἰνδίαις, παραμερίζουσα πᾶσαν ἐέραν. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ κατακήσεις ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἡ εὐκολία καὶ ἀνάπτυξις τῶν συγκοινωνῶν, μεθ' δλην τὴν ἔπισημον προστασίαν ἦν παρέχουσι πρὸς διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀμ εὐρωπαϊκαὶ ινθερήσεις, συντελοῦσι τούναντίον τὰ μέγιστα εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Ισλάμ καὶ ἐνῷ τὸ ἔργον τῆς Χριστιανικῆς προπαγάνδας δλγούς μόνον ἥδυντην νὰ ἐπιφέρῃ μονίμους παρά τοὺς ἀγρίοις καὶ ἡμιαγρίοις λαοῖς, πολλοὶ τούτων καίτοι ἀπαξ ἀποδεχθέντες τὸν Χριστιανισμόν, ἥσπασθησαν κατόπιν τὸ Ισλάμ, θεωρήσαντες τὸν Χριστιανισμὸν διό προεισαγωγικὴν τινὰ θρησκείαν, ἵνα προπαρασκευάσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν Ισλαμισμόν.

Οὗτο δι μουσουλμανικὸς κόσμος κατὰ τὸ μέγιστον μὲν μέρος διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἔξωτερην πολιτικὴν ἔξουσίαν τῶν χριστιανικῶν εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν, χωρὶς δμως ἐκ τούσιν νὰ ἔπειται διτ ἀποδέχεται τὴν περαιτέρω τύχην του καὶ διαρρύθμισιν τοῦ ἔσωτερον του βίου ἐκ τῶν

πολιτειῶν τούτων τοῦναντίον μάλιστα δυσπι-
στεῖ ὡς ἐκ συστήματος πρὸς αὐτὰς καὶ τὸν εὐ-
ρωπαϊκὸν ἐν γένει πολιτισμὸν καὶ ἀντιδρᾶ ἐναν-
τίον πάσης εἰσχωρῆσεως ἐν ἔστι τῷ νέων ἰδεῶν
εὐρωπαϊκῷ, καὶ ἐν τῇ ἀντιδράσει συσπειροῦται
καὶ συστωματοῦται ἢ καὶ ἔξεγερται φανερὰ
μόλις παρουσιάσθη ἢ ἐλαχίστη εὐκαιρίᾳ. Απαν-
ταχοῦ γῆς οἱ Μουσουλμᾶνοι καὶ ἐν ταῖς γαλλι-
λικαῖς καὶ ἄγγλικαῖς καὶ δλλανδικαῖς ιτήσεσι
καὶ ἐν Ρωσίᾳ καὶ δλλαχοῦ, σὺν τῇ θρησκείᾳ δια-
τηροῦσι τὰ ἴδια ἥθη καὶ ἔθιμα καὶ τὴν ἴδιαν
νομοθεσίαν, ἣτοι τὸν οἰρὸν νόμον τοῦ Ἰσλάμ
(Σερφάτ), ὃσον ἴδια ἀφορᾷ τὴν διαρρύθμισιν
τῶν σχέσεων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου καὶ ἴδιαιτέρω
τῶν λεγομένων προσωπικῶν θεσμῶν (statut
personnel), ἔχουσι τὴν αὐτοδιοίησιν ὃσον
ἀφορᾷ τὰς κοινότητας αὐτῶν, ἢ δὲ παρὰ τῶν
εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν διακυβέρνησίς των ἀπαι-
τεῖ ἴδιαιτέραν τινὰ προσοχὴν καὶ ἐπιστήμην,
προσποριζομένην μόνον διὰ τῆς σπουδῆς καὶ
γνώσεως τοῦ ἴδιαιτέρου θρησκευτικοῦ, πολιτι-
κοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τῶν μουσουλμανικῶν
λαῶν, τῶν ἥθῶν καὶ ἔθιμων αὐτῶν, κατ' ἔξοχὴν
δὲ τῆς γνώσεως τοῦ Τερού Νόμου, τοῦ περι-
λαμβάνοντος καὶ διακανονίζοντος τὰ πάντα.

Ἡ εὐδωπαῖκή κατάτησις ἐσωτερικῶς οὐδόλως ή ἔλαχιστα ἔδιξε τὰς πεποιθήσεις των, τὸν ἴδιαίτερον πολιτισμόν των, τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ τὰς περὶ τοῦ εὐτυχεστέρου καὶ λαμπροτέρου μέλλοντος ἴδεας καὶ ἀρχάς των, καὶ τὸ μέλλον τοῦτο διαβλέπουσα μόνον ἐν τῇ τελειᾱͅ ἐπικρατήσει τοῦ Ἰσλάμ καὶ τῇ ἰδρύσει ὑπὸ ἔνα Χαλήφην μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ μουσουλμανικοῦ κράτους, μέλλοντος νὰ περιλάβῃ δλον τὸν μουσουλμανικὸν κόσμον.

Χαλήφ (πλ. χουλεφᾶ) σημαίνει τὸν διάδοχον, τὸν διαδεχόμενον τινὰ εἰς τι, ίδιαιτέρως δὲ τὸν διάδοχον τοῦ προφήτου Μωάμεθ, οὐχὶ ἐν τῷ προφητικῷ χαρίσματι του ἀλλ' ἐν τῇ κοσμικῇ καὶ πνευματικῇ ἔξουσίᾳ καὶ ἀρχηγίᾳ τῶν πιστῶν. Ό Χαλήφης εἶναι δὲ μέγιστος Ποντίφηξ (Ἴματα) τῶν Μουσουλμάνων, δὲ ἀνώτατος θρησκευτικός καὶ πολιτικός. Αρχων, δὲ ἀρχηγός τῶν πιστῶν (ἐμὴρ ἐλ μουμινῆν) δὲ ἐπιστατῶν εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν καὶ διατάξεων τοῦ Θεοῦ, τῶν περιεχομένων ἐν τῷ Κορανίῳ, δὲ ἐπιβάλλων εἰς τοὺς παραβάτας αὐτῶν τὰς καθιδρισμένας ποινάς, δὲ συνάζων ἡγεμάτην ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, δὲ πρωτοστατῶν εἰς τὰς δημοσίας προσευχάς ἐκάστης Παρασκευῆς καὶ τῶν δύο Μπαΐραμ, δὲ δικάζων τοὺς πιστοὺς συμφράνως πρόδητὰς διατάξεις τοῦ Ιεροῦ Νόμου, καὶ ἐν γένει ἔχων

τὴν ἀνωτάτην καὶ ἀπόλυτον ἔξουσίαν καὶ διεύθυνσιν δοσον ἀφορᾶ τὰς ὑποθέσεις τῶν Μουσουλμάνων.

”Ολα τὰ διάφορα μουσουλμανικὰ κράτη ἀποτελοῦσι κατὰ τὸν Ἱερὸν Νόμον ἐν κυρίως κράτος, ἐν πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν σῶμα, μίαν Ἐκκλησίαν, κατὰ μουσουλμανικὴν δὲ ἀντίληψιν ἐν τῇ ἔννοιᾳ τῆς Ἐκκλησίας περιλαμβάνεται ἡ ἔννοια τῆς Πολιτείας, διότι κατ’ αὐτὴν ἡ μὲν Πολιτεία ἐν τῇ ἐξωτερικῇ της μορφῇ παρίσταται διὰ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐσωτερικὴν δὲ ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἡ Πολιτεία. Πᾶν μουσουλμανικὸν κράτος δέον νὰ ἀναγνωρισθῇ ως τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ Χαλήφου καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Χαλήφην ως ἐπικυρίαρχον, ἐνῷ κατὰ τὴν γνώμην ἑτέρων θεολόγων νομοδιδασκάλων (φερεκή) δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐπισήμως ως τοιοῦτον νὰ ἀναγνωρισθῇ ἰδιαίτερον κράτος ἢ βασιλείον μουσουλμανικόν, ἐὰν μὴ χωρίζεται ἀπὸ τῆς μοναρχίας τοῦ Χαλήφου ἢ διὰ θαλάσσης ἢ διὰ ἄλλων ξένων χωρῶν, παρεμπιπονῶν μεταξὺ τῶν δύο μουσουλμανικῶν κρατῶν.

Τὸ Κοράνιον ἀναφέρει «Ὑποτάσσεσθε τῷ Θεῷ, ὑποτάσσεσθε τῷ Προφήτῃ καὶ ἐκείνῳ ἐξ ἡμῶν ὃς τις ἔχει τὸ ὑπέρτετον ἀξίωμα». Καὶ κατὰ τὴν ἱερὰν μουσουλμανικὴν παράδοσιν ὁ προφήτης Μωάμεθ εἶπεν «ὅστις ἀκούθησκει χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀναγνωρίσει τὸ κῦρος καὶ τὴν ἔξουσίαν τοῦ Ἰμάμη τῆς ἐποχῆς του, κριθήσεται ἐν τῇ τελευταίᾳ κορίσει ὡς ἐὰν ἀπέθηκεν ἐν τῇ ἀμαρτείᾳ, συγκαταλεγόμενος μεταξὺ τῶν ἀπίστων».

Οἱ Μουσουλμᾶνοι θεολόγοι καὶ ἐρημηνευταὶ τοῦ Ἱεροῦ Νόμου διαστέλλουσι μεταξὺ Χαληφάτου (Χηλαφέτ, τὸ ἀξίωμα τοῦ Χαλῆφ) καὶ Ἰμαμάτου (Ἴμαμέτ, τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἰμάμου, μεγίστου ποντίφρηκος) θεωροῦντες ὅτι μόνον τὸ Χαληφάτον τῶν τεσσάρων πρώτων Χαληφῶν, φύκων ἐπιστηθίων καὶ συναγώνιστῶν τοῦ Προφήτου Μωάμεθ καὶ ἀμέσων κατ' ἐκλογὴν διαδόχων τοῦ ἡτοί Εἰποῦ Μπεκήρ, Ὁμέρ, Ὁσμαν καὶ Ἀλῆ, διαφρέσαν ἐν ὅλῳ πατά πρόδρομοιν τινὰ τοῦ Προφήτου μόδις τριάκοντα ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου του (632-661) εἶναι τὸ κυρίως Χαληφάτον (χηλαφέτι κιαμιλέ, πλῆρες, τέλειον) καὶ οἱ τέσσαρες πρῶτοι οὗτοι αἰρετοὶ Χαλῆφαι φέρουσι καὶ τὴν ἴδιαιτέραν δύναμασίαν γνησίων καὶ ἀλήθην Χαληφῶν (Χουλεφάτι δασιδάδιν), ἐνῷ μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ τετάρτου Χαλήφου Ἀλῆ καὶ τὴν ἄνοδον εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Χαλῆφου τοῦ οἴκου τῶν Ὁμεϊαδῶν, τὸ Χαληφάτον μεταβιβάζουμενον κληρονομικῶς κατέστη ἀτελές (γάρδιο κιαμιλέ) καὶ οὐχὶ τέλειον καὶ πλῆρες καὶ αἰρετὸν ὅπως ἡτο πρίν, οἱ δὲ πατόπιν Χαλῆφαι δέονταν τὰ θεωρῶνται οὐχὶ ὁντς κυ-

ώισας Χαλῆραι αὖτε ἀλλ' ὡς Ἰμάμαι. Ἡ λέξις Ἰμάμ
σημαίνει κυρίως τὸ πρόσωπον ὅπερ προεδρεύει
(τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς) τῆς συνελεύσεως τῶν πιστῶν
κατὰ τὴν ἐνάσκησιν θρησκευτικῆς τινὸς τελετῆς
καὶ ίδιᾳ τῆς καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν ἐπανα-
λαμβανομένης γενικῆς καὶ δημοσίας προσευχῆς
(ναοῦ) καὶ τῶν δύο ἔορτῶν τοῦ Μπαΐράμ· ἐκ
τῆς κυρίας ἐννοίας ταύτης ή λέξις Ἰμάμ κατήν-
τισε νὰ σημαίνῃ καὶ τὸν μέγιστον ποντίφικα
τοῦ Ἰσλάμ, τὸν ἀνώτατον θρησκευτικὸν καὶ
πολιτικὸν ἄρχοντα τῶν Μουσουλμάνων. Οὗτῳ
λοιπὸν Χαληφάτον καὶ Ἰμαμάτον τὴν σήμε-
ρον σημαίνουσι πλέον ἐν καὶ τὸ αὐτὸν καὶ εἶναι
λέξεις σχεδὸν συνώνυμοι, τῆς πορώτης οὐσῆς
εὐχρηστοτέρας καὶ κοινοτέρας, ἐνῷ ή μεταξὺ^{τού}
τῶν δύο διάκρισις καὶ διαφορὰ ἀφορᾷ μόνον
τοὺς θεολόγους καὶ νομοδιδασκάλους τοῦ Τεροῦ
Νόμου.

‘Ως είναι γνωστὸν ἐκ τῆς ἴστορίας, τριάκοντα
ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Προφήτου ἐδολοφο-
νιθῇ ὁ τέρατος χαλήψης Ἀλῆ, τὸ δὲ χαλήφα-
τον ἀνέλαβεν ὁ οἶκος τῶν Ὄμηειαδῶν (661 -
749) ἐγκαθιδρυθεὶς ἐν Δαμασκῷ τῆς Συρίας
καὶ μετὰ τοῦτον ὁ οἶκος τῶν Ἀββασιδῶν, ἐγκα-
τασταθεὶς ἐν Βαγδάτῃ καὶ, μετὰ τὴν ἐν ἔτει
1258 καταστροφὴν τῆς πόλεως ταύτης ὑπὸ τῶν
Μογγόλων, μετοικήσας εἰς Αἴγυπτον καὶ διατη-
ρησας τὸ ἄξιον μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1517 κατα-
κτήσεως τῆς Αἴγυπτου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῶν
Τούρκων Σελήμη, δόπτε ὁ τελευταῖος Ἀββασί-
δης Χαλήψης Ἐμπού Δζαφέρ παρηγέθη ἐπι-
σήμως τοῦ χαληφάτου ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου
τοῦτον ὃς χαλήψην ἀνεγνώρισεν εὐθὺς ἀμέ-
σως καὶ ὁ τότε Σερήφ τῆς Μέκκας Μωχαμέτ
Ἐμπού - λ - Μπερεκιάτ, παρουσιάσας διὰ τοῦ
υἱοῦ του εἰς τὸν Σουλτάνον ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου
τὰς κλεῖδας τοῦ Κεαμπέ, τοῦ ἐν Μέκκῃ κατ’ ἔξο-
χὴν μητροπολιτικοῦ τούτου ναοῦ ἀπάντων τῶν
Μουσουλμάνων.

· Ή οὐδέ τοῦ Σουλτάνου παραιτήσις τοῦ Ἀβ-
βασίδου χαλήφου καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς παραι-
τήσεως ταύτης καὶ ἐκ μέρους τοῦ Σερήφ τῆς
Μέκκας ἀποτελοῦσι τοὺς κιρίους δικαιολογικοὺς
λόγους, ἐφ" ὃν ἔδραζεται τὸ Χαληφάτον τῆς
Κωνσταντινουπόλεως. · Υπάρχει δῆμας ἐν τῷ
Τερψ Νόμῳ καὶ ἑτέρα τις διάταξις, βασιζομένη
ἐπὶ τοῦ ἔτης διητοῦ (χαδῆς) τοῦ Προφήτου «οἱ
Ἔιμάμι δέον νὰ ἀνήκωσιν εἰς αἴματος εἰς τὸ
γένος τῶν Κορεῖσσιτῶν». Οἱ Κορεῖσσιται ἦσαν
τὸ ἀριστοκρατικότερον γένος (gens) ἐν Μέκκᾳ
καὶ εἰς τοῦτο ἀνήκε καὶ ὁ Προφήτης καὶ οἱ τέσ-
σαρες τρόποι χαλῆφαι καὶ οἱ χαληφικοὶ οἶκοι
τῶν Ὁμιλειαδῶν καὶ Ἀββασιδῶν, ἐνῷ δ τουρ-
κικὸς Σουλτανικὸς οἶκος τῆς Κωνσταντινουπό-

λεως ούτε εις τὸ γένος τῶν Κορεῖσσιτῶν ἀλλ' οὔτε εις τὴν ἀραβικὴν ἐν γένει φυλὴν ἀνήκει.

Εἰς τὴν παρὰ τοῦ Σερῆφ τῆς Μέκκας ἀναγνώρισιν τοῦ Χαληφάτου, ἀποδίδουσιν δὲως Ἰδιαιτέρων σημασίαν οἱ Τούρκοι θεολόγοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, διότι δὲ Σερῆφ καὶ ὡς ἀνήκων εἰς τὸ εὐγενές γένος τῶν Κορεῖσσιτῶν καὶ διατελῶν ἔκ τῶν ἀπογόνων τοῦ προφήτου (ἐκ τοῦ οἴκου Ἀλῆ, γαμβροῦ τοῦ προφήτου) καὶ ὡς φύλαξ καὶ ἐπιμελήτης τῶν δύο κατ' ἔξοχὴν ιερῶν πόλεων τοῦ Ἰσλάμ, τῆς Μέκκας καὶ Μεδινᾶς, διπου κατ' ἔτος χιλιάδες προσκυνητῶν συρρέουσι πανταχόθεν πρὸς προσκύνησιν, κατέχει δὲως Ἰδιάζουσαν σημασίαν καὶ ἀπολαύει Ἰδιαιτέρους σεβασμοῦ παρὰ σύμπαντι τῷ μουσουλμανικῷ κόσμῳ. Καὶ οἱ Σουλτάνοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως σὺν τῷ ἀξιώματι τοῦ χαλήφου φέρουσι καὶ τὸν τίτλον «Χαδήμ ἢλ Χαρεμέΐν ἐς σερηφέΐν» (ἐπιμεληταὶ τῶν δύο ιερῶν τόπων, πόλεων) καὶ οὗτο τὸ Χαδημάτον (ἢ ἐπιμελητεία) θεωρεῖται ὡς παραρτημα καὶ συμπλήρωμα τοῦ Χαληφάτου, ἢ δὲ πραγματικὴ παρὰ τῆς Τουρκίας κατοχὴ τῆς ἐν Ἀραβίᾳ ἐπαρχίας τῆς Χετζαζῆς, τῆς περιλαμβανούσης τὰς δύο ιερὰς πόλεις, συντελεῖ κατὰ πολὺ εἰς τὸ νὰ διατελῇ τὸ Χαληφάτον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπρόσβλητον ἐναντίον πάσης ἐκ μέρους ἄλλων διεκδικήσεως.

Από τοῦ Σουλτάν Σελήμ, τοῦ πρώτου Τούρκου Χαλήφου, δῆλοι οἱ Ὀσμανλῆθες Σουλτᾶνοι τῆς Τουρκίας σὺν τῷ ἀξιώματι τοῦ Σουλτάν (βασιλεύς, ἀρχων) ἔπαιποι συμοῦσι τὰ φέρωσι καὶ τὸν τίτλον τοῦ Χαλήφου, ἀναγοραφόμενον καὶ ἐν τῷ Ὄθωμανικῷ Συντάγματι (ἀρθρ. 3-4).

* *

Ο ἐν Κωνσταντινουπόλει Σουλτάνος ὡς Χαλήφης ἐνδιαιφέρεται καὶ δέον κατὰ τὸν Ιερὸν Νόμον νὰ ἔγδιαιφέρεται, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν τύχην τῶν Ιδίων Μουσουλμάνων ὑπηκόων, ἀλλὰ καὶ δλων ἐν γένει τῶν Μουσουλμάνων καὶ τῶν ὑποκειμένων ὑπὸ τὴν κοσμικὴν ἔξουσίαν χριστιανικῆς τινὸς πολιτείας, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' δσον ἢ ἔξουσία αὕτη ὡς μόνον λόγον ὑπάρχειως ἔχουσα τὴν βίαν καὶ τὸν ἔξαναγκασμόν, οὐδόλως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς νόμιμος (μετασχοῦ)

Τὴν σημερον ὅμως αἱ ποώτισται μουσονλια-
γικαὶ Δυνάμεις, αἱ περιλαμβάνουσαι τὸν περισ-
στέρους Μουσονλιμάνους ὑπηκόδους, εἶναι κατὰ
πρῶτον λόγον ἡ Ἀγγλία καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Γαλ-
λία, ἡ Ὀλλανδία, ἡ Ρωσία καὶ κατόπιν ἔρχεται
ἡ Τουρκία. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις, συνει-
θισμέναι νὰ κάμωσι διακρίσεις μεταξὺ κοσμικῆς
καὶ φρησκευτικῆς ἔξουσίας, παραδέχονται τὸ

Χαληφᾶτον ὡς ἀνωτέραν τινὰ πνευματικὴν καὶ θρησκευτικὴν μουσουλμανικὴν ἀρχήν, ἀρνοῦνται δὲ εἰς αὐτὸν πᾶν δικαίωμα ἀναμίξεως εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἴδιων Μουσουλμάνων ὑπῆκόων των, τὰς μὴ συνδεομένας ἀμέσως μετὰ τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας. Κατὰ μουσουλμανικὴν ὅμιας ἀντίληψιν, τοιαύτη διάκρισις καὶ χωρισμὸς μεταξὺ πνευματικῆς καὶ κοσμικῆς ἔξουσίας καθίσταται δυσδιάκριτος ή καὶ ἐντελῶς ἀδύνατος, ἐν τῇ ἔννοιᾳ δὲ τῆς θρησκείας συμπεριλαμβάνεται καὶ η νομοθεσία καὶ η διαρρόθμησις παντὸς τοῦ βίου συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Θεοῦ, τὰς περιεχομένας ἐν τῷ Κορανῷ.

Καθίσταται λοιπὸν παντελῶς ἀδύνατον νὰ γείνη συμβιβασμός τις μεταξὺ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀντιλήψεως καὶ τῆς μουσουλμανικῆς ἀπόφεως τοῦ ζητήματος. Συνάμια κατὰ τὸν Ιερὸν Νόμον τοῦ Ἰσλάμ μεταξὺ τῶν καθηκόντων δίτια ὁ Θεὸς οὐχὶ ἀπλῶς συνέστησεν, ἀλλὰ καὶ ἐπέβαλεν ὃς ἀπαρδάβατον καθῆκον (βατῆκη) παντὸς Μουσουλμάνου, ἵκανον νὰ φέρῃ τὰ ὅπλα, εἶναι καὶ ὁ κατὰ τῶν ἀπίστων πόλεμος. «Μία ἡμέρα ἐν πολέμῳ ἀξίζει περισσότερον εἰς τὰ ὅμματα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ νηστείαν ἐνὸς μηνὸς» είπεν ὁ Προφήτης. «Ἐδὲ φρονευθῆτε ἡ ἀποδάνετε, μαχόμενοι ὑπὲρ πίστεως, ἡ ἀφεσίς τῶν ὀμαρτημάτων ἀναμένει ὑμᾶς» γράφει τὸ Κοράνιον (Γ. 15). Συμβαίνει λοιπὸν ἵνα πᾶσα ἔξεγερσις, πᾶσα στάσις ἡ ἐπανάστασις Μουσουλμάνων ἐν τινὶ χώρᾳ ἡ ὅποια ὑπάγεται ὑπὸ ἔξουσίαν εὐρωπαϊκῆν, γινομένη πάντοτε ἐπ' ὄντοματι τῆς θρησκείας, νὰ εὐδίσκῃ τὸν ἀντίκτυπον της ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ νὰ φέρῃ εἰς δύσκολον θέσιν τὸ Χαληφᾶτον, ἥ φανερὰ ἀνάμιξις τοῦ ὅποιον θὰ ἔχῃ πτε μὲν κατὰ πολὺ τὰ πνεύματα τῶν ὑπὲρ πίστεως ἀγωνιζομένων, θὰ ἔφερεν δικιάς εἰς ἀμεσον σύγκρουσιν τοῦτο μὲ τὰς εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις, εὐνόλως διατεθειμένας νὰ ὑποπτεύωνται κρυφίας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐνθαρρύνσεις.

Οὗτο μεταξὺ Χαληφάτου καὶ Εὐρωπαϊκῶν Μουσουλμανικῶν Δυνάμεων γεννῶνται καθημερινῶς πλεῖστα ζητήματα καὶ παράγονται προστοιβαί, ἀπαιτεῖται δὲ μεγιστὴ πολιτικὴ φρόνησις παρὰ τὸν Βόσπορον καὶ πρὸ παντὸς ἡ συναίσθησις τῆς παρούσης ἀδυναμίας τῆς Τουρκίας καὶ διφόρος τῶν Εὐρωπαίων περὶ γενικωτέρας ἔξεγέρσεως τοῦ Ἰσλάμ ἵνα μὴ ἐκτραχυνθῶσιν αἱ συγέσεις καὶ ἐπέλθῃ ἡ σύγκρουσις.

Τὸ Χαληφάτον εἶναι δαιμόκλειον ἔιρος, αἰωνούμενον ὑπεράνω τῶν εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν τῶν κατεχουσῶν χώρας μουσουλμανικάς, πρόδηλον δὲ τυγχάνει ὅτι καὶ ἡ Εὐρώπη δὲν θὰ ἔμενεν ἐπὶ πολὺ ἀπαθής, ἀλλὰ θὰ ἐφρόντιζε νὰ ἔξενορῃ τὰ μέσα, διὸ δὲν θὰ ἤδυντο νὰ ἀμβιλύνη

τὴν δύναμιν τοῦ Χαληφάτου καὶ καταστῆσῃ τοῦτο, δεον ἔνεστιν, μᾶλλον ἀκίνδυνον.

* * *

Οι Ἡ Ἀραβίες, φυλὴ εὐφυῆς καὶ ὑπερήφανος διὰ τὴν ἀρχαίαν καταγωγήν της, τὴν Ἰστορίαν, τὴν φιλολογίαν καὶ πολιτισμόν της, ζῶσα μὲ τὰς ἀναμνήσεις πολαιᾶς δόξης καὶ εὐκλείας, βαρέως φέρουσι τὴν ἔξουσίαν τῶν Τούρκων, οὓς μισοῦσι καὶ θεωροῦσι κατὰ πόλην κατωτέρους των καὶ παραπίστους τῆς καταστροφῆς τοῦ πάλαι ποτὲ μεγάλου καὶ παγκοσμίου σημασίας ἀραβικοῦ κοράτους. Κατέχοντες ἐκτὸς τῆς κυρίας ἀραβικῆς χερσονήσου καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Ἀλεξανδρέττας μέχρι τοῦ Περσικοῦ καὶ μεταξὺ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουεζ καὶ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου χώρας, ἦτοι τὴν Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν, δύο γενικῶς ἐπικρατοῦσα γλῶσσα εἶναι ἡ ἀραβική, οἱ Ἡ Ἀραβίες ἀποτελοῦσι μέγιστον τμῆμα τοῦ διού μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Τουρκίας, καὶ ἐκ τούτων πάλιν οἱ περισσότεροι (βεδούΐνοι), διάγοντες βίον νομαδικόν, διατελεῖσιν ἐκτὸς τῆς πραγματικῆς ἔξουσίας τοῦ Σουλτάνου καὶ δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν στρατιωτικὴν θητείαν, οὔτε πληρώνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φόρους, μόνοι δὲ οἱ μονίμως ἐγκατεστημένοι εἰς πόλεις καὶ χωρία εἶναι οἱ κυρίως πιστοί καὶ νομοταγεῖς ὑπῆκοοι. Ἐκ τῆς κυρίως ὁραβικῆς χερσονήσου, δύο μόνον ἐπαρχίαι κατὰ μῆκος τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἡ τῆς Χειζάζης, ἡ περικλείουσα τὰς δύο ιερὰς πόλεις, Μέκκαν καὶ Μεδινᾶν καὶ ἡ τῆς Υεμένης (Εὐδαίμων Ἡ Ἀραβία) ὑπόκεινται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἔξουσίαν τοῦ Σουλτάνου, ἐνῷ ἡ κεντρικὴ Ἡ Ἀραβία καὶ τὰ πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον μέρη αὐτῆς ἀποτελοῦσιν ἀνεξάρτητα ἡ ήμιανεξάρτητα κοράτη, διατελοῦντα τὸ πλείστον ὑπὸ τὴν προστασίαν ἡ τὴν πολιτικὴν ἐπιφροήν τῆς Ἡ Ἀγγλίας, ἥτις κατέχουσα τὸ Ἡ Ἀδεν καὶ διὰ τῆς Αίγυπτου καὶ τὴν χερσόνησον τοῦ Ὁρούς Σινᾶ, ὡς καὶ τὰς ἐν τῷ περσικῷ κόλπῳ νῆσους ἡ καὶ ἔτερα τινὰ μέρη, ἔχει περισφύγει πανταχόθεν τὴν Ἡ Ἀραβίαν.

Τὸ ἀμοιβαῖον μεταξὺ Ἀράβων καὶ Τούρκων μῆσος δὲν ἔχει διαφύγει τὸ δὲν παρατηρητικὸν πνεῦμα τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος κατὰ τὴν διλιγοχόνιον (1798-1799) ἐν Αἰγύπτῳ διεμονήν του ἐπὶ τοῦ μίσους τούτου ήθέλησε νὰ στηρίξῃ δλόκληρον πολιτικὸν πρόγραμμα, παρουσιαζόμενος ὡς θαυμαστῆς καὶ ὑπέρμαχος τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ ἴδιαιτερος προστάτης τοῦ Σερήφ τῆς Μέκκας καὶ φίλος τῶν Ἀράβων ἐναντίον τῶν Τούρκων, ὑποθάλπων τὰ δύνειρά των περὶ ἐπανιδρύσεως μεγάλου Ἀραβικοῦ Κράτους ὑπὸ τὸν Σερήφ τῆς Μέκκας ὡς Χαλήφ, ἐπί-

ζων οὕτῳ δτι θὰ είχεν ὑποχείριον τοῦτον εἰς τὰ
ἔναντιν τῶν Ἰνδιῶν καὶ τού ἀποικιακοῦ ἐν γένει
κράτους τῆς Ἀγγλίας κατακτητικά σχέδιά του.

Τὸ σχέδιον τοῦ Ναπολέοντος καὶ τὸ τότε
ἰδίᾳ χρόνους ἦτο πράγματι εὐφυέστατον καὶ
λιαν τολμηρὸν ἀλλ' ἀνεπίδεκτον ἐκτελέσεως καὶ
παρὰ παντὸς μὲν ἄλλου μάλιστα δ' ἐκ μέρους τῆς
Γαλλίας, διότι ἔλειπον καὶ τὰ μέσα καὶ αἱ ἀπαι-
τούμεναι γνώσεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Τὸ τοιοῦ-
τον δὲν ἡμπόδισεν ἵνα ἔκεινο, διερ ἐν γενικαῖς
μόνον γραμμαῖς ἐσχεδίασεν ἡ μεγαλουργὸς διά-
νοια τοῦ Ναπολέοντος, ἐπὶ σειρὰν ἑτῶν σπου-
δασθῆ καὶ μελετηθῆ καθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας
καὶ καταστῆ σπουδαῖον μέλημα εὐρωπαϊῶν
Δυνάμεων, ἰδιαιτέρως ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν
τύχην τῶν Μουσουλμάνων ὑπηκόων των καὶ
ἐπιθυμουσῶν νὰ διατηρῶσι τούτους μακρὰν ἀπὸ
τῆς ἐπιβολῆς εἰς αὐτοὺς τοῦ Χαληφάτου τῆς
Κωνσταντινουπόλεως, εὐνοούσων δὲ παντοιο-
τρόπως τὴν ἴδιαν περιφέρειαν Ἀσσύρια Χαλη-
φάτου, ὑποκειμένου περισσότερον ὑπὸ τὰς ἐπιφ-
ροάς των καὶ δυναμένου νὰ ἔξυπηρετήσῃ καλύ-
τερον τὰ συμφέροντά των.

Τὴν πάλιν μεταξὺ Χαληφάτου καὶ Ἀγγλίας μὲν ίδια, δὲλλὰ καὶ Γαλλίας ἦ καὶ Ρωσίας, διεξαγομένην καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη μετὰ μεγίστης διπλωματικῆς καὶ πολιτικῆς τέχνης, ἥλθε κατὰ τοὺς τελέυταίους τούτους χρόνους νὰ δεξύη ὁ Ἀγγλογερμανικὸς ἀνταγωνισμός. «Διακηρύξατε εἰς τὰ τριακόσια ἑκατομμύρια τῶν ἀπανταχοῦ Μουσουλμάνων, εἴπε δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Σουλτάνου Ναζήμ Πασᾶν κατὰ τὸ εἰς Συρίαν τάξειδιόν του ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, δῖτι εἶμαι φύλος των». Ὁ Γουλιέλμος διὰ τῆς φιλίας του μετὰ τοῦ νῦν ἐκτεθόν Σουλτάνου Ἀπτούλ Χαμίτ ἐπεδίωξε καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Χαληφάτου, ἵνα δύναται ἐν ἐνδεχομένῃ περιστάσει διὰ τῆς ἐπιβολῆς τούτου παρὰ τοῖς Μουσουλμανικοῖς λαοῖς τῶν Ἰνδῶν καὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ Ἀλγερίας καὶ Τύνιδος ἦ καὶ ἀλλαχοῦ νὰ ἐπιφέρῃ περιστασμοὺς εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν ἦ καὶ Ρωσίαν καὶ συνάμα ἵνα χάριν τῆς ἐνισχύσεως ταύτης καὶ ἐπιβολῆς τῆς ἔξουσίας τοῦ Χαλήφου ἐπὶ τοῦ Ἀραβικοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀπομεικρυσμένων ἐπαρχιῶν του καὶ τῆς εὐχερεστέρας μετὰ τοῦ Χαληφάτου συγκοινωνίας τοῦ Μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀπωτέρας Ἀσίας γίνωσι σιδηρόδρομοι (δι πολύχροτος οιδηρόδρομος τῆς Βα-

γδάτης), εἰς τὰς σιδηροδρομικὰς δὲ ἐπιχειρήσεις,
ἔξιν προτεύσας καὶ τὰ ίδια τέρα τὸν Ἀνατολῆ
σχέδια τῆς Γερμανίας, εὐθυτινὸν ἐπωφελὴ ἀπα-
σχόλησιν τὰ γερμανικὰ κεφάλαια καὶ αἱ γερμα-
νικαὶ χειρεῖς.

Τὰ σχέδια τοῦ Ἀπούλ Χαμήτ πρὸς κρατιώσιν καὶ ἐπέκτασιν τῆς ἔξουσίας του ἐν τῇ πυρίως Ἀραβίᾳ καὶ παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον πον κατεπολέμησεν ἡ Ἀγγλία καὶ ἐνισχύουσα τὴν Ἰδίαν θέσιν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀραβίᾳ, ὑποθάλπουσα δὲ συνάμα διαφορεῖς ταραχᾶς καὶ ἐπαναστάσεις εἰς τὰς χώρας τοῦ Σουλτάνου (ἐπαναστάσις τῶν Δρούσων, τῆς Υεμένης, Κορητικής ἐπαναστασίς, Ἐλληνοτουρκικὸς πόλεμος, Μακεδονικὴς ἕτημα, αὐτῆμα Νεοτουρκικὸν κτλ.) καὶ ἐπὶ τέλους ἔξαναγκάσασα τοῦτον εἰς παραίτην.

Αλλὰ καὶ ὁ σημερινὸς ἐκ τῆς Τοιπολίτιδος Ἰταλοτουρκικὸς πόλεμος, διφειλόμενος κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν πρωτοβουλίαν ἡ τὴν συναίνεσιν τῆς ἄγγικης διπλωματίας, ἀπὸ ἑτῶν προπαρασκευαστής τὴν διανομὴν τῆς βορείου Ἀφρικῆς (Μουσουλμανικῆς) ὑπὸ τὸν δρόν νῷ ἀναγνωρισθῇ μὲν διεθνῶς ἡ ἐν Αἰγύπτῳ θέσις τῆς Ἀγγλίας, δοθῇ δὲ ὡς ἀντάλλαγμα τὸ Μαρόκον εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἡ Τοιπολίτις εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐὰν δις κυρίαν ἀφοριμὴν δὲν ἔχῃ τὸ Χαληφάτον καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Χαληφάτου κινδύνους, πάντως διμως συοχεῖται ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις μετ' αὐτοῦ συντελῶν κατὰ πολὺ εἰς τὴν ἀπέναντι Ἰδίᾳ τῶν Αἰγυπτίων ἐδνικοφρόνων ἐνίοχυσιν τῆς θέσεως τῆς Ἀγγλίας ἐν Αἰγύπτῳ, εἰς ἕξασθνίσιν δὲ παρὰ τῷ Μουσουλμανικῷ κόσμῳ τῆς εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Χαληφάτου τῆς Κωνσταντινουπόλεως πεποιθήσεως καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀδυναμίας τούτου ἵνα προστατεύσῃ χώρας καθαρῶς Μουσουλμανικᾶς ἐναντίον ἐπιθέσεως Εὑρωπαϊκῆς.

Οὗτῳ τῷ Χαληφάτον προσδίδει μὲν μεγίστην αἰγγῆν ἀνὰ τὸν μουσουλμανικὸν κόσμον εἰς τὸν σουλτανικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινούπολεως καὶ εὑρόντει τὴν ἔξουσίαν αὐτοῦ πολὺ πέραν τῶν δρίών τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ καὶ γίνεται συνάμα παραίτιον διαρκῶν ἀπασχολήσεων καὶ καθίσταται κέντρον διηγεκῶν περισπασμῶν καὶ ἐνοχλήσεων, αἵτινες πολλάκις τὰ μέγιστα ζημιοῦσι τὴν Τουρκίαν καὶ θίγουσιν αὐτὴν καιρίως, ἐπιφέρει δὲ πολλάκις εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως καὶ συνασπισμούς πλειόνων εὑρωταῖκῶν κυβερνήσεων ἔναντίον της.

Σ ΙΑΤΡΟΦΙΛΩΣΟΦΟΣ

ΑΠΘΩΣΠΑΣΜΑ —

Η σημερινή πόδος της επιστήμης δυνατός και
άντανες την ανθρωπότητα, έξημιώσεις
δύνασται την καλλιτεχνίαν, διότι έχει γίνηκε
αφορμή για έξαιρειαν σχεδόν από προσώπουν
της γης μερικοί τύποι ανθρώπων, οι οποίοι,
γνωρίζοντες πρακτικῶς λιγότερο δύναται,
έχουν με τόσον φανατισμόν από τὸν δύλον διτι
κατέχουν τέλεια κάθε τέχνην καὶ επιστήμην, ὥστε,
παρ’ δηλητήν τὴν μετριοφρούσην των διτι
ξεύδουν ἀπολύτως τίποτε, ἐπειδόντος καὶ αὐτοῖς
ἕπτον τέλους διτι ἀσυνειδήτως βέβαια θὰ γνωρί^{ζούνται} τὰ πάντα καὶ διτι θὰ ἔγεννηθησαν ἐξ ἀπαντήσεων
ὑπεράνθρωποι, μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ
ήναι δραγανα τυφλὰ τῆς θείας προνοίας. Τοὺς
ἀνθρώπους τούτους διτι μας ὀνόμαζε Ἰατρο-
φιλοσόφους καὶ τοὺς ἔθαυματες καὶ τοὺς ἀγα-
ποῦσεν ἔξαιρετικά, διότι, ἐν φόντοντος επιστευεις διτι
ήσαν οὐρανοκατέβατοι, δὲν ἔπαινε νὰ τοὺς θεωρῇ
καὶ σάρκα ἐπ τῆς σαρκός του καὶ ὑποχρεωμένους
νὰ ήναι πάντοτε, δρπιας καὶ ήσαν, υπὸ τάς δια-
ταγάς του καὶ νὰ τοῦ θεοπατένουν, δωρεάν ἐν-
νοεῖται, πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν καὶ τοῦ
σώματος καὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς.
Γι’ αὐτό, δυστοπίας τοῦ περισσότερος ἐπαγγέλματα μετέρχετο
οὐαὶ Ἰατροφιλόσοφος, τόσο καὶ εἰδικώτερος
εἰς τὸ καθένα ἔθεωρείτο, Ἰσως—ἴσως καὶ διότι,
κατὰ τὴν θεοκρατικὴν ἐποχὴν τῆς βασιλείας του,
ἔγενοντο τὰ πάντα εἰς μίαν καὶ μόνην
ἀπόλυτην ἀρχήν: διτι ἀφεῖται νὰ ἔχῃ πανεὶς πολ-
λὰς θεολογικὰς γνώσεις, γιὰ νὰ κατέχῃ τέλεια
καὶ πολλὰς τέχνας καὶ επιστήμας μαζί. Γι’ αὐτὸν
Ιατροφιλόσοφος καὶ νὰ μὴ γνωρίζῃ από στή-
θους τὴν Ἀποκάλυψιν, τὴν Σολομωνικὴν καὶ
τὸν Ἀγαθάγγελον ἔθεωρείτο πρώτης τάξεως
τσαρολατόνος, ἐν φ., ἐάν εἰσευφει καλά ἔστω ἐπὶ^{τέλους}
ένα μόνον ἀπό τὴν τριάδα τῶν λαο-
φιλῶν αὐτῶν βιβλίων, ἔθαυματετο διτι παντο-
γνώστης ἐπάνω-κάτω, καὶ ἔξεψητρῶν ἐπιτυ-
χῶς ἀκόμη καὶ ἔκει δύον δὲν τὸν ἔσπεργαν.
Ἐκαμένει λοιπὸν διτι Ἰατροφιλόσοφος καὶ τὸν δά-
σκαλον μαζί καὶ τὸν δικολάθιον καὶ τὸν δινειρο-
κρίτην καὶ τὸν λεροφύλλην καὶ χωρὶς νὰ διαβάσῃ
ποσῶς τὸν Ἰπποκράτην καὶ τὸν Γαληνόν, ἔγνω-
ριζε περίφημα, μὲ τὴν θεολογικὴν του διαίσθη-
σιν, καὶ τὴν ἐπιφροὴν τῶν ἀέρων, τῶν ὑδάτων
καὶ τῶν τόπων» καὶ διτι «διτι ἀριστος Ἰατρος είναι
καὶ διτι ἀριστος φιλόσοφος». Ἐπίσης χωρὶς ποτέ
του νὰ διαβάσῃ Κόντους καὶ Ψυχάρηδες, δημι-
λοῦσε μολαταῦτα αἰσθηματικώτερα καὶ, ἐπομέ-

νως, δρθότερα καὶ καλλιεργητώτερα, τὴν ἐλληνικὴν γλώσσαν, καὶ οἱ συμπατριῶται του τόπου εὐκολώτερα καὶ βαθύτερα τὸν ἑννοοῦσαν, δύσον διλγότερην γραμματικὴν ὀνακάτευς εἰς τοὺς λόγους του. Ἔπειτα, ὁ θεῖος αὐτὸς ἀνθρωπὸς ἀντιπρόσωπευε — θαυμάσια μὰ τὴν ἀλήθεια! — καὶ τὴν ἥθικὴν τῆς ἐπιστήμης, καὶ ὃν σῆμερα κάποτε - κάποτε μερικοὶ εἰδίκοι, θεραπεύοντες τὸ σῶμα μὲ τὰς γνώσεις των, τὸ μολύνουν συγχρόνως μὲ τὰ κτηνώδη πάθη των, νὰ ἡσθε βέβαιοι, δτι ἐπὶ τῆς ἀπολυταρχίας τῶν ἱατροφιλοσόφων τέτοιου εἰδούς ἥθικὴν σύμφροδὸν δὲν ἔτρεχε κίνδυνον νὰ πάθῃ ὁ φτωχὸς οἰκογενειάρχης ὁ ἐμπιστεύομενος τὴν γνῶντα του καὶ τὸ παιδί του — ὅχι μόνον θηλυκοῦ γένους — εἰς τὰς κεῖδας τοῦ ἱατροφιλοσόφου. Ὅστερα, ἐν ὧ σῆμερα καὶ ὁ κοινότερος ἐπιστήμων ἔκμεταλλεύεται τὴν θέσιν του γιὰ τὰς μικροφιλοδοξίας του, ὁ ἱατροφιλόσοφος τοῦ παρελθόντος ἐν ὧ ἥμπτοροδύσες ἀριστα νὰ γίνῃ καὶ κομματάρχης καὶ δῆμαρχος καὶ βουλευτὴς καὶ τύραννος τῶν πολλῶν, ἐτιφανεῖτο, ὁ μακάριος, πῶς νὰ ὠφελῇ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ ξημιώνῃ τὸν ἑστόν του. Γι' αὐτὸ δυνήθως ἐπλέθαινε εἰς τὴν ψάθαν, εδυτυχιομένος μὲ τὴν ἐπίπολα δτι θάνταμειφθῆ τούλαχιστον εἰς τὴν ἄλλην ζωήν. Εἰς τὴν ἄλλην ζωήν! Νὰ κ' ἔνας ἄλλος λόγος, ὁ σπουδαιότερος ὅλων, γιὰ τὸν ὅποιον ὁ δυστυχέστατος λαὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο σχεδὸν εὐτυχῆς μὲ τοὺς ἱατροφιλοσόφους του. Πρόγματι οἱ ἀνθρωποι αὐτοὶ ἥσαν καὶ θρῆσκοι περισσότερο βέβαια ἀπὸ τὸν πάππαν τῆς Ρώμης. Πάντα δ ἱατροφιλόσοφος πρῶτος θὰ ἐπίγαινε εἰς τὴν ἐκκλησιὰ καὶ τελενταῖς θὰ ἔφευγε, ἀφ' οὐ ἔκανε τακτικὰ τὸν ψάλτην, συχνὰ τὸν ἰεροκήρυκα, καμιὰ φορὰ καὶ τὸν κανδηλανάπτην καὶ πάντοτε τὸν Ἐπίτροπον γυροῦσιν, μόλις ἤρχιζε ἡ λειτουργία γιὰ νὰ μὴ δραπετεύῃ καὶ κανεὶς ἐκκλησιαζόμενος, τὸν δίσκον «γιὰ βοήθεια τῆς ἐκκλησίας», χωρίς, ἐννοεῖται, νὰ κλέψῃ καὶ ἀπὸ τὰ φτωχά της εἰσοδήματα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ ἀνεπιτήδεντη καὶ ἀνεξάντλητη ἀφοσίωσίς του εἰς τὰ θεῖα καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ἀγαθότης του ἥσαν βάλσαμο διαρκοῦς παρηγορίας καὶ ὑπομονῆς καὶ συγχάνας ἀφοριμῆ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως εἰς τὸν ἀμαθῆ καὶ ἀναισιοπαθοῦντα δχλον. Ποτὲ δὲν ἔλεγε δτι ἥμπτορει νὰ κάμῃ τίποτε, καὶ πάντοτε μόλις ταῦτα ἦτο πρόδυμος γιὰ ὅλα καὶ γιὰ δλον. Καὶ μὲ μίαν

λέξιν ἦτον ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν καὶ εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰ χωριά.

“Ενα τέτοιον Ιατροφιλόσοφον, τὸν μακαρίτην Χριστόδουλον Χριστοδούλου, ἐπόρφθασα εἰς τὰ παιδικά μου χρόνια εἰς τὴν Κέρκυραν. Ο Χριστοδούλου δεν ἦτο βέβαια καθ’ ὅλα διοιος πρὸς τοὺς Ιατροφιλοσόφους τῆς δουλείας τοῦ Ἐθνους μας, διότι, κατὰ τὰ γηρατεῖα του, εὐτύχησε νὰ ξῆσῃ καὶ ὡς ἐλεύθερος πολίτης τοῦ κλασικοῦ βασιλείου, καὶ, θαυμαστής τοῦ φιλοῦ τοῦ Σωκράτους «γηράσκω ἀεὶ διδασκόμενος», ἐπῆρε καὶ μερικὰ πολύτιμα μαθήματα κομματισμοῦ ἀπὸ τοὺς νεωτέρους Ἔλληνας, ἔτοι γιὰ νὰ γίνῃ τελείστερα παντογνώστης. Ὁπωσδήποτε διμοις ὁμοίαζε, κατὰ τὰ δύο τρίτα τοῦλάχιστον, τοὺς συναδέλφους του τῆς Ἀλλῆς γενεᾶς. Ο Χριστοδούλου ἦτον Ιατρὸς τῆς οἰκογενείας μου, ἐπίτροπος εἰς τρεῖς ἄλλας ἑκκλησίας, πάρεδρος τοῦ Ἅγιου Ρόκκου, κωμοπόλεως τῆς Κερκύρας, ψάλτης ἀναπληρωτικὸς τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς εἰς τὴν «Παναγίαν τῶν Ξένων», δάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν, τῆς ἀριθμητικῆς, καὶ, ἐν ἀνάγκῃ, καὶ τῶν λατινικῶν εἰς τὸ σχολαρχεῖον Κερκύρας, ἐρασιτέχνης φαρμακοποιὸς χωρὶς ποτὲ νὰ κάνῃ λάθος εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συνταγῶν, ἔξαιρον ἐπιτυχῶς καὶ καθήκοντα δδοντοίατοῦ εὐημαρίας δοθείσης. Δὲν εἶδα εἰς τὴν ζωήν μου εὐτυχέστερον καὶ ἀγαπώτερον ἀνθρώπον. Μᾶλλον κοντὸς καὶ εὐτραφῆς παρὰ παχύς, ἥτο στρογγυλοπόδωπος μὲ μεγάλα καὶ διάπλατα γαλανὰ μάτια, γελαστὰ ἀκόμη καὶ δταν ἐγέμιζαν ἀπὸ δάκρυα, καὶ ἐμπνέοντα ἀγάπην, σέβας καὶ ἀφοσίωσιν. Ροδοκόκκινος καὶ μὲ πεταμένα σὰν πορτοκαλιά τὰ μάγουλά του, ἔχειρε μακρούν γενειάδα μεταξένιαν καὶ χιονόλευκην, ἕοντες ζωναντὴν τακτικὰ κατὰ τὸ πηγοῦντι, τὸ δποῖον ἐκώριζε εἰς τὴν μέσην λακύσκος, διπλασιάζων τὴν γλίκαν ποὺ ἀστέριευτη ἔτρεγε ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Ιατροφιλοσόφου. Ἐπὶ δύο χρόνια τὸν ἔχα διδάσκαλον εἰς τὸ σχολαρχεῖον, καὶ ἀν ἔμεινα διετῆς εἰς τὴν τρίτην Ἑλληνικοῦ, δὲν ἔμεινα μόνον διότι δ ἀγαπητός μου διδάσκαλος τὰ δύο τρίτα τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους ἀπονοίᾳζε ὑποχρεωμένος νὰ τρέχῃ εἰς συμβούλια ιατρικά, ἑκατησιαστικά καὶ οἰκογενειακά, ἀλλὰ διότι καὶ δὲν ἤθελα νὰ τὸν ἀποχωρισθῶ τόσο γλήγορα. “Αλλοι, πολὺ ἔχουνότεροι συμμαθηταί μου, ἔχασαν καὶ τρία ἔτη εἰς τὸ σχολαρχεῖον γιὰ τὸ ἀπολαύσουν περισσότερον καιρὸν τὸν μάγον τους διδάσκαλον, καὶ ἔτοι δὲν ὑπῆρχε ἀπάνθρωπος γιὰ τὴν ρωμαϊκὴ τεμπελιὰ νόμος, δτι μετὰ τρία ἔτη φοιτήσεως εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν δ μαθητῆς ἀποβάλλεται, είμαι βέβαιος δτι ἀκόμη καὶ σήμερα θὰ ενδιόσκοντο μερικοὶ συμμαθηταί μου εἰς τὴν ναμε χωρὶς νὰ φαίνεται ἔρχομενος, δσο διότι, δταν ἥρχετο, ενδρισκόμεθα πολὺ καλύτερα παρὰ δταν ἀπονοίᾳζε. Ποτὲ δὲν μᾶς ὑβρίζε, ποτὲ δὲν μᾶς ἐκπύητησε, ποτὲ δὲν ἔτεχνωρίζε τὸ πλουσιόπαιδο ἀπὸ τοὺς πτωχούς, τοὺς δποίους ἔσυμπτωντες ἔξαιρετικὰ περισσότερο, φθάνει νὰ ξσαν καὶ πτωχοὶ τῷ πνεύματι. Ἐμπαιγε βιαστικὸς πάντα μέσα εἰς τὴν τάξιν, ἔκρατοντες δπὸ μάλης σάκουν περιέχοντα τὰ χειρουργικά του ἔργαλεια, τάρχαια Ἑλληνικὰ τῆς τάξεως μας, τὸ ιερὸν Εὐαγγέλιον καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ προστάτου τῆς Κερκύρας ἄγιον Σπυρίδωνος, καὶ μᾶς χαιρετοῦντες πάντα φαιδρόγελως μ’ ἔνα μεγαλόστομο : «Καλημέρα, παιδιά μου! . . . ”Ἐ! νά με συγχωρήτε ποὺ ἀργησα σήμερα, ποὺ ἀπονοίᾳσα χδές, ποὺ δὲν θὰ μπορέσω νᾶλθω αὔριο! Ἐγώ δὲν φταίω! Δὲν θέλω νὰ κάνω καὶ τὸ δάσκαλο! Μὲ σταυρώνουν οἱ πατεράδες σας, οἱ μητεράδες σας νὰ σᾶς γιάνω καὶ τὸ μυαλό δπως σᾶς γιάνω καὶ τὸ σῶμα! Δὲν ἔχω καιρό, μωρὲς παιδιά, νὰ σᾶς μάθω τίποτε! τι νὰ σᾶς κάμιω! . . . Λέγε τάρα τὸ «Πάτερ ήμῶν» ἔσου, παιδί μου Γιάννη», ἔλεγε ἔπειτα πρὸς ἔμε συνήθως, διότι, σὰν νὰ ἐγγώριζα δτι θὰ γίνων δάσκαλος μιὰ φορά, είχα, ἀπὸ μικρὸ παιδί, κάππιον ἱησουτίσμον ἐπάνω μου, καὶ τὴν ὑποκρισίαν μου δ ἀγαθώτατος διδάσκαλός μου παρεξηγῶν, μ’ ἔθεωροντες δως τὸν περισσότερον ἀφοσιωμένον εἰς τὰ θεῖα μονητήτην του. Καὶ δταν ἐτελείωνα τὸ «Πάτερ ήμῶν», δ διδάσκαλός μας ἔκεινος ἔλεγε σιγὰ καὶ σοβαρὰ τὸ τροπάριο τοῦ ἄγιον Σπυρίδωνος «Χαίροις Τριμυθόντος ἡ καλλονή», καὶ συγχρόνως ἀνοιγε τὸν σάκουν του κ’ ἔβγαζε τὸ εἰκόνισμα τοῦ θαυματουργοῦ ἄγιον μας τυλιγμένον εἰς μεταξωτό καταπράσινο μαντήλι, κ’ ἔξακολουθῶν νὰ λέγῃ πολλὲς φορές καὶ δλο καὶ δυνατώτερα τὸ τροπάριον, ἔκανε τὸν γῆρον δλης τῆς τάξεως καὶ μᾶς ἔδινε καὶ τὸ φιλούσαμε σταυροκοπούμενοι, ἐν φ μᾶς ἔκύτταζε εἰς τὸ σόμα φιλοστοργότατα. Κ’ ἔπειτα δ ἀγαπητός μας διδάσκαλος τὸ φιλοῦσε, τελευταῖος αὐτός, τρεῖς φορές, τὸ κινοῦντε σταυρωτὰ ἀπέναντι μας δλλες τρεῖς, τὸ ἐτύλιγε προσεκτικὰ πάλαι εἰς τὸ μαντήλι, τὸ ξαναφίλωντες καὶ ἀπ’ ἔξω, ἐν φ δλοι μας ἔστεκμεθα δρδιοι, κ’ ὑστερα, ἀφ’ ου μᾶς ἔλεγε αὐτίηρα : «Παιδιά μου, ἀν δὲν ἔθοινται δ Θεός τὸ νησί μας ἀκόμη γιὰ τὸ ἀνομήματα μας, νὰ τὸ χωστάτε στὸν Ἄγιο μας! », ἀρχῆς τέλος τὸ μάθημά μας τακτικὰ ἔνιστε. Καὶ γράφω ἔνιστε, διότι συνήθως, μόλις ἐτέλειωνε ἡ τελετὴ τῆς προσευχῆς, κάππιος θὰ ἥρχετο βιαστικὰ νὰ μᾶς πάρῃ τὸν διδάσκαλον γιὰ κάπτοιαν ἀνώτερην βέ-

βαια τῆς πνευματικῆς μας ἀναπτύξεως ἀνάγκην...

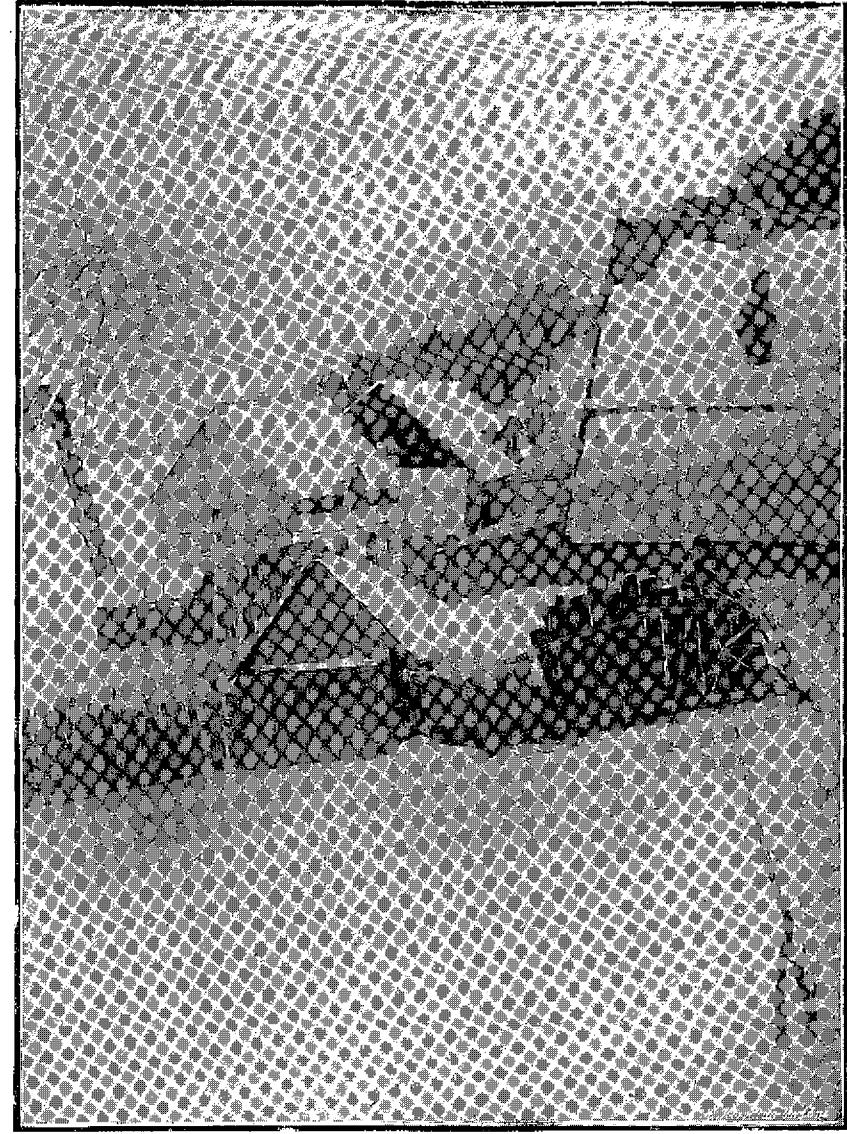
Κατὰ τὸ μάθημα δὲ Χριστοδούλου εἶχε μεγάλην ἐπιτηδειάτητα καὶ ἀνακαλύπτη παντοῦ καὶ πάντοτε τὴν παρουσίαν τῆς Θείας Προνοίας καὶ τοῦ ὅμιλου Σπυρίδωνος ἀκόμη. Ἀρχαῖο κείμενον ἔδιδασκε διαφορῶς τὸν «Ἀριστείδην» τοῦ Πλουτάρχου καὶ τὸν μὲν πτωχὸν φιλόσοφον τῆς Χαιρωνείας ἐδεωροῦσε κατὰ θείαν οἰκονομίαν βαπτισθέντα Πλούταρχον, διότι πλοῦτος εἶναι ή φιλοσοφία καὶ ὅχι τὰ χρήματα, τὸν δὲ πάμπτωχον Ἀριστείδην ἀριστον κατὰ τὸ εἶδος, διότι μόνον δὲ δικαιος εἶναι καὶ δὲ ἀριστος ἀνθρώπως. Οταν δὲ ἐφθανε εἰς τὸ μέρος τοῦ κειμένου ὃπον δὲ Πλούταρχος κάμνει λόγον περὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, δὲ διδάσκαλος μας μᾶς ἐβεβαίωνε διτὶ τὴν ὅγιαν ἐκείνην ἡμέραν συνέβη μεγάλη τρικυμία καὶ ἐφάνησαν ἀριστοί πνευματικαὶ δυνάμεις καὶ ἐκατάστρεψαν τοὺς Πέρσας, «ὅπως ἐκατάστρεψε, παιδιά μου, καὶ δὲ ἄγιος Σπυρίδωνάς μας τὸν τούρκικο στόλο ποὺ πολιορκοῦσε τὴν Κέρκυρά μας στὴν ἐποχὴ τῶν Βενετσιάνων». Καὶ μὲ τὴν ἀφορμὴν αὐτῆν τῆς παρομοιώσεως μᾶς διηγεῖτο ἀκατάσχετος καὶ ἐν ἐκτάσει τὸ θάνατον ἐκείνο τοῦ ὅμιλου Σπυρίδωνος δακρύων καὶ κατασύγκινημένος:

«Ἔτοι, παιδιά μου, ἀρχές Αὐγούστου τοῦ 1716. Ο Τούρκος στρατάρχης Καρά Μουσταφᾶς μὲ στρατὸ τριακόσιες πενήντα χιλιάδες — καὶ ὅχι τριάντα πέντε ὅπως γράφοντιν οἱ ὀμαδεῖς ἴστορικοὶ τοῦ καιροῦ ἐκείνου! — εἶχε ὑποτάξει δῆλο τὸ νησί μας, καὶ μονάχα τὰ δύο φρούρια τῆς πατρίδος μας δὲν κατώρθωνε νὰ κυριεύσῃ ἀκόμη, γιατὶ ἥσαν τὰ ἰσχυρότερα φρούρια τοῦ κόσμου ἐκείνη τὴν ἐποχὴ καὶ εἶχαν ὑπερασπιστάδες τὸν Σχόλεμβουργ, τὸν ἵκανώτερο στρατηγὸ τῆς Βενετίας, καὶ δέκα χιλιάδες ἀνδρείους στρατιῶτες ἀποφασισμένους ἢ νὰ δώξουν τοὺς Τούρκους ἢ νὰ σκοτωθῶν δῆλοι. Μὰ γλήγορα-ἀργά θάπεφταν καὶ τὰ φρούρια στὰ χέρια τοῦ Καρά Μουσταφᾶ ἀπὸ ἔλλειψι φροφῶν καὶ πολεμοφόδιων, γιατὶ καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσα τὰ πολιορκοῦσε δὲ Καλετάν Πασσᾶς Τζανούμ Μεχμέτ Κότζας — μωρὸ δύνομα γιὰ τὴν ἀθανασία! — μὲ ἐξακόσια δύο μεγάλα καράβια, καὶ ὅχι μὲ ἐξακόσια δύο, ὅπως πάλαι φεύτικα ἔγραψαν οἱ ἀναξιόπιστοι ἴστορικοὶ τοῦ καιροῦ ἐκείνου!

«Ἡ πολιορκία τοῦ νησιοῦ μας, παιδιά μου, εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ τὸν Ιούνιο μῆνα, καὶ ἡ καταστροφὴ ποὺ ἐπαθεῖ ἡ ὅμορφη Κέρκυρά μας ἀπὸ τοὺς Ἀγιαρηνοὺς δὲν περιγράφεται! Ἐσκότωνταν, οἱ δύνομοι, γέροντες καὶ γερόντισσες, ἀτίμαζαν παιδιά καὶ κορίτσια, ἔκοφταν τὰ δέντρα μας, ἐκατάκαιαν τὰ σπίτια καὶ τὰ χωράφια, ἐγύμνωνταν πρῶτα καὶ ἐκατάσκιαν ἔπειτα τὶς

ἐκκλησίες μας καὶ τὰ πλούσια μνήματα. Οἱ δυστυχισμένοι Κερκυραῖοι ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα ποὺ ἐφάνηκαν οἱ Τούρκοι στὸ γησί μας, ἵκετεναν τὸν Ἀγιο μας νὰ τοὺς γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν θεομηνίαν αὐτῆν. Δεήσεις τοῦ ἔκαναν, πράματα καὶ θαύματα τοῦ ἔφερονταν, γιὰτὶ νὰ τοὺς ἐλεήσῃ. Τοῦ κάπου δύως! Ο Ἀγιος μας ἔκανε τὸν κουφό, — καὶ μὲ δῆλο τὸ δίκιο, γιατὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ ἀθεϊστική κυριεύσει τὶς ψυχὲς δλῶν, δπως καὶ σήμερα, καὶ σύντομα, πάλε, παιδιά μου, θὰ καταστραφοῦμε, γιατὶ μὲ τοὺς εὐρωπαῖους πολιτισμοὺς ποὺ μᾶς ἐφέρεις ἡ εὐλογιμένη ἐλευθερία μας ἀπομακρυνόμαστε πολὺ μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὰς παραδόσεις μας καὶ ἀπὸ τὴν θρησκεία μας καὶ ἀπὸ τὴ λατρεία τοῦ Ἀγίου μας!.. Είχαν ἀπελπισθῆ λοιπὸν πλέον οἱ πατεράδες μας γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ νησιοῦ μας, καὶ ἀρχίσαν νὰ πιστεύονταν, οἱ ἀπίστοι Θωμάδες, πώς δὲ Ἀγιος μας εἶναι σκληρὸς ἄγιος καὶ νάμφιβάλλουν ἀκόμη, οἱ παράνομοι Τούρδαι, δις καὶ γιὰ τί; — ὡς καὶ γιὰ τὴ θαυματουργικὴ δύναμι τοῦ, οἱ κακούργοι, παιδιά μου! Ο Ἀγιος μας δύως ἀπὸ τὴ πρώτη μέρα ποὺ ἐφθασαν οἱ Τούρκοι στὸ νησί μας εἶχε ἀρχίσει — πάσι ποὺ πάσι! — νὰ θαυματουργῇ, γιατὶ δὲν ἥθελε μονάχα νὰ διώξῃ τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀπὸ τὸ νησί τοῦ, ἥθελε καὶ νὰ τοὺς καταστρέψῃ δλῶν μὲ τὰ κανόνια καὶ τὰ καράβια τοὺς πέρα-πέρα! Καὶ γιὰ νᾶναι λοιπὸν ἡ καταστροφὴ τους φοβερώτερη καὶ γιὰ νὰ κάμη καὶ μεγαλύτερην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Κερκυραίους, τοὺς ἀρφῆσε πρῶτα, σὰν ἐπιδεξιοὶ στρατηγός, νὰ τὸ πάρουν ἐπάνω τους, νὰ ξεχάσουν δλότελα τὸ ιερὸν ωιτὸν τοῦ Εὐαγγελίου μας «δὲν ψῶν ἔωτὸν ταπεινωθήσεται» καὶ νὰ φαίνωνται πώς νικοῦν τάχα, πώς ἡμποροῦν ἀτιμώρητοι, οἱ μωροί καὶ τυφλοί, νὰ σφάζουν τοὺς πατεράδες μας, νάτιμάζουν τὶς γυναῖκες των καὶ τὰ παιδιά των καὶ νὰ κάνουν γῆς Μαδιάμ τάμπελια μας, τὰ σπίτια μας, τὶς ἐκκλησίες μας — ὅπως καὶ τάκαμαν δῆλα αὐτὰ τὰ τερατώδη κακουργήματα, καθὼς σᾶς τὸ προανέφερα, καὶ κάτι παραπάνω, παιδιά μου! Οταν δύως τὰ αἰμοδιψαμένα ἐκείνα θηριὰ ἐτοιμαζόνταν νὰ κάμουν τὴν τελευταίαν ἔφοδο στὰ φρούρια τῆς πατρίδος μας καὶ νὰ περάσουν ἐν στόματι μοχαίος τὶς χιλιάδες τὰ γυναικόπαιδα ποὺ εἶχαν σωρευθῆ ἐκεῖ μέσα, τότες ἀνοίξαν τέλος τὰ στραβά τους οἱ πατεράδες μας εἴδαν, ὡς ἄλλοι ἀπατημένοι Συμεῶνες, πόσον δὲ Ἀγιος μας ἐφρόντιζε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ πολυαγαπημένου καὶ ἀχάριστου νησιοῦ του!

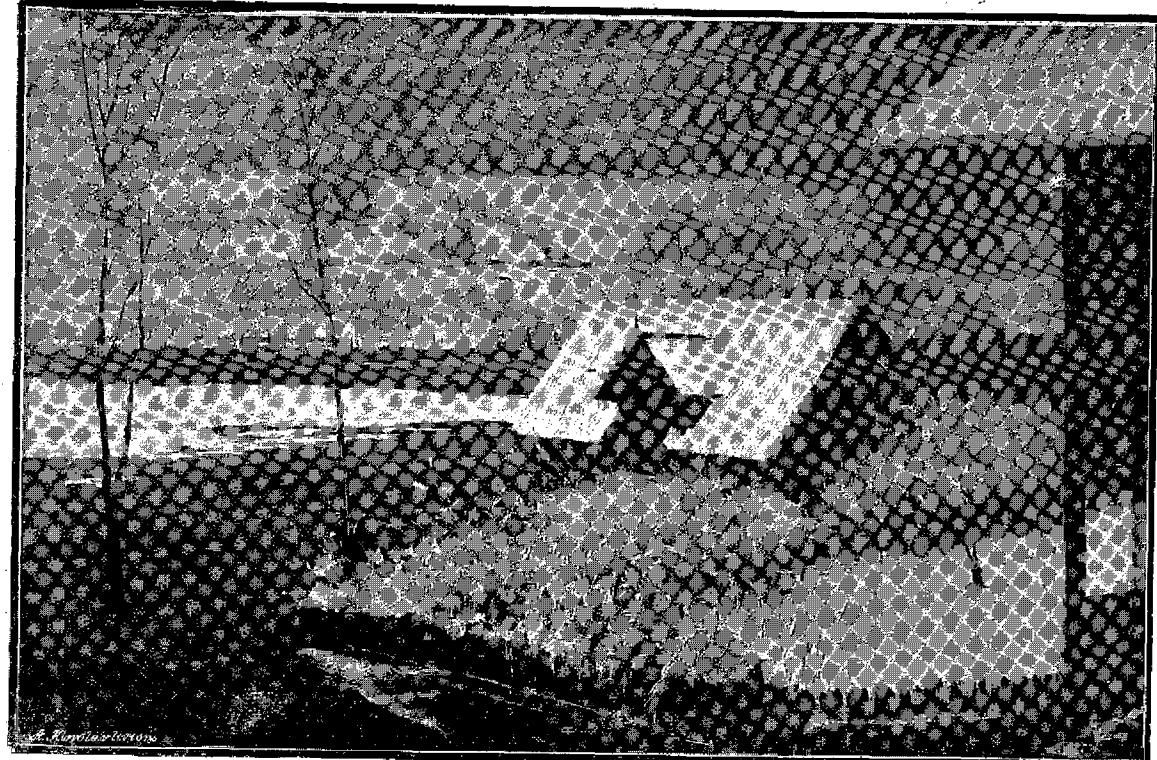
«Ἐξημέρωντε λοιπὸν ποὺ λέτε, παιδιά μου — εὐλογημένη μέρα! — ἔντεκα τοῦ Αὐγούστου, καὶ

ΧΙΩΝΙ

Ο. ΦΩΚΑ

χιλιάδες τῶν χιλιάδων Τούρκοι κατὰ ἔηράν καὶ ἐκατοντάδες τῶν ἐκατοντάδων καράβια κατὰ θάλασσαν ἐτοιμάσθηκαν νὰ προσβάλλουν καὶ καταστρέψουν δῆλως τὰ φρούρια μας. Η καταστροφὴ τοῦ μνημονίου μας ἥσαν τὸν καὶ τελειωμένην! Ο κορφιάτικος οὐρανός μας ποὺ εἶναι, δπως ἔρετε, ὁ πιὸ ἀστατος καὶ ἀνάποδος οὐρανός του κόσμου, ἥτον γλυκύτατος καὶ ζαφειρωτίνος καὶ ἥλιος ἔβγαινε δλόλαμπρος σὰν νὰ ἥθελε νὰ πανηγυρίσῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἐξασφαλισμένην νίκη τῶν Ἀγαρηνῶν! Άλλα μὲ τὸ

ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΟ

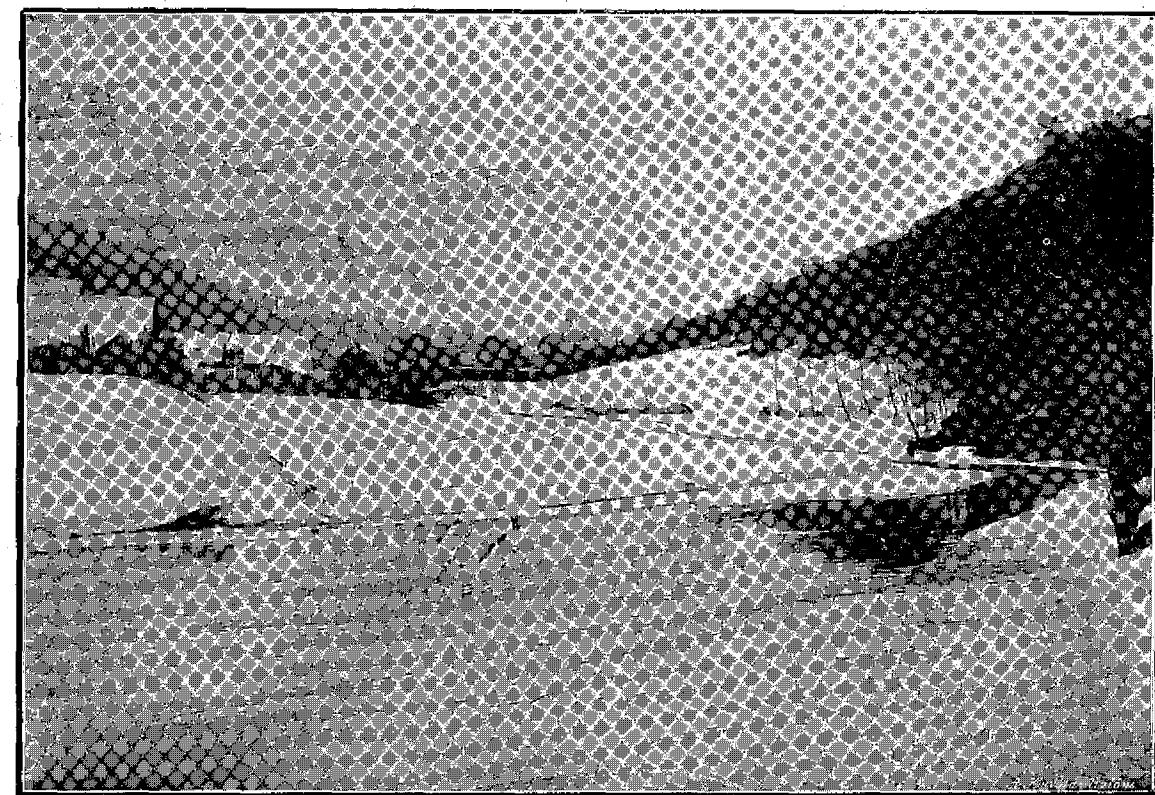
Ο. ΦΩΚΑ

τοὺς ἄναβαν ἀσθιντες πυρκαϊές, καὶ οἱ χιλιάδες τῶν χιλιάδων στρατιώτες καὶ ναῦτες καὶ ἔκατοντάδες τῶν ἐκατοντάδων τὰ καράβια ἡσαν ἔνα ἀνακάτωμα ἀπὸ φλόγες τῆς Κολάσεως, ἀπὸ πλημμύρισμα κατακλυσμοῦ, ἀπὸ κομματιασμένα ἀρμενα καὶ πανιά, ἀπὸ κουρελιασμένες σημαῖες καὶ ἀπὸ ξεσκισμένα καὶ καρβουνισμένα κορμιά. Οἱ ἀπελπιστίκες φωνὲς τῶν Ἀγαθηνῶν ἐφθαναν σὰν ἀντιλάλια τῶν κολασμένων τοῦ Ἀδη σταύτια τῶν πολιορκουμένων πατεράδων μας. Στὴν ἀρχὴν οἱ πολιορκούμενοι, δὲν καὶ ἡσαν συνηθισμένοι ἀπὸ τὸ ἀστατο κλῖμα τῆς πατρίδας μας, μολαταῦτα κατατρομασμένοι ἀναστέναζαν βαθείᾳ καὶ ἐθρηνοῦσαν καὶ είχαν τὴν ἀπίστευτην ἀδιαντροπίαν, οἱ ὅχριστοι, νὰ φωνάζουν καὶ δλα πώς δ "Ἄγιος μας πέρα καὶ πέρα τοὺς ἔξεχασε καὶ τοὺς ἔφερε ἐπίηδες τέτοιο κατακλυσμὸ γιὰ νὰ τοὺς καταστρέψουν γληγορώτερα οἱ Τοῦρκοι! "Οταν διωτοι οἱ ἀπελπιστίκες φωνὲς τῶν Ἀγαθηνῶν ἀρχισαν νὰ φθάνουν δυνατώτερες καὶ ἀδιάκοπες σταύτια τοὺς καὶ οἱ φωτιὲς τῶν καραβιῶν νὰ λάμπουν πελώριες στὰ μάτια τους, ἵερος ἐνθουσιασμὸς τοὺς ἔπιασε δλους, καὶ ἡ φαντασία τους ὑψώθηκε ἔως τὰ

ἔπουράνια, καὶ ὅλοι ενρέθηκαν εἰς ὑπεράνθρωπην ἔκστασι, καὶ ἔβλεπαν τώρα ἔντρομοι καὶ κατασυκινημένοι τὸ τίμιο λείφαντο τοῦ καλογέρου Ἀγίου μας νὰ σχίζῃ γοργὰ τὸν ἀγέρα συνοδευμένο ἀπὸ χιλιάδες φτεροφόρους Ἀγγέλους καὶ νὰ κρατῇ φορμαῖαν στὸ δεῖπνο καὶ νὰ κατασφᾶζῃ τοὺς Ἀγαθηνούς, καὶ μὲ τάριστερὸ νὰ κατακαίη μὲν ἀναμμένο δαυλὶ τοὺς στόλους τῶν βρωμερῶν Όδωματῶν ἐν ὧ τὰ εὐλογημένα τον μάτια, γνομένα πρὸς τοὺς θεοπλήκτους πολιορκουμένους, τοὺς ἔστελναν ἀστραπές παρηγοριᾶς καὶ ἀγάπης καὶ συγχωρήσεως γιὰ τὴν ἀπίστια τους στὸ θαυματουργό τους προστάτη. Μολατάῦτα, παιδιά μου, δι στρατάρχης τῶν Τούρκων Μουσταφᾶς καὶ δ Ναύαρχος Κότζας είχαν τὸ θράσος, τὰ βρωμάδισκυλλα, στὴν ἀρχὴν ὑδηφορῶν τὸ θαῦμα τοῦ Ἀγίου μας, καὶ ἔκαναν τὰδύνατα δυνατὰ νὰ δώσουν θάρρος στοὺς στρατιώτες καὶ τοὺς ναύτες των καὶ τοὺς ἐφρωνάζαν πώς ἡ κακοκαιρία εἶναι φυσικὸ πρᾶμα καὶ γλήγορα δὰ περάσῃ. Ἀλλὰ τότε πιὰ τότε καὶ δ "Ἄγιος μας ὥργισθηκε καὶ τοὺς ἔφερε τὴν τελειωτικὴ καταστροφὴ ἀπὸ καὶ ποὺ δὲν τὴν ἐπερίμεναν, γιὰ νὰ τοὺς δεῖξῃ διὰ τὴν ἡ παραπομπὴ τοῦ πράμα τὴν

ἔποχὴν ἐκείνην καὶ δὲν θὰ τοὺς περάσῃ τόσον εὔκολα ἡ ἀπίστια τους!

«Τὴν Ἰδια λοιπὸν ἡμέρα τῆς φιβερῆς τρικυμίας, μέσα στὸ δίναμμα τῆς καταστροφῆς τῶν Τούρκων καὶ κατὰ θείαν οἰκονομίαν μὲ τὴν μεσιτείαν τοῦ Ἀγίου μας, φθάνει εἰδησις στὸ Μουσταφᾶ — ὅκου τα πασσᾶ μου! — διὰ τὴν Οὐγγαρίαν ἐκαταστράφηκαν ἐκατὸν πενήντα χιλιάδες Τοῦρκοι καὶ ἔσκοτώθηκε καὶ διὰ μεγάλος βεζέης των Ἀλῆς Κουμβουργῆς καὶ νὰ φυγῇ ἀμέσως — ὥρα σου καλῆ, Μουσταφᾶ! — ἀπὸ τὴν Κέρκυρα καὶ νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν τῆς πατρίδας του. Τρελλὸς λοιπὸν δι σιδὸ στρατάρχης μας ἀπὸ τὴν καταστροφὴ ποὺ τοῦ ἐπιχρεύνησε μὲ τὸ πρῶτο του θαῦμα δ "Ἄγιος μας, δαιμονισμένος τώρα καὶ ἀπὸ τὸ δεύτερο θαῦμα τοῦ ιεροῦ Καλογέρου μας, γιατὶ τοῦ ἥλθε πρεσβείας τοῦ Ἀγίου μας πάντα, τὴν Ἰδια μέρα καὶ ἡ φιβερὴ εἰδησις ἀπὸ τὴν Οὐγγαρία, διατάξει ἀμέσως οἱ Τοῦρκοι νὰ λύσουν τὴν πολιορκία τῆς πατρίδας μας καὶ νὰ μποῦν στὰ καράβια μας καὶ ἀπὸ πρώτη λύσσα θυμοῦ, γιατὶ, μόλις ἐδιάταξε νὰ κάμουν πανιὰ τὰ καράβια του, ἡ κακοκαιρία, ποὺ ἐφώναζε πρῶτα πῶς ἡτον

ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΟ ΡΥΑΚΙ

Ο. ΦΩΚΑ

φυσικὸ πρᾶμα καὶ γλῆγορα θὰ περάσῃ, ἀρχισε
νὰ καταπαύῃ—αὐτὸ δὲν ἥθελες, καπετάνε μου;—
γληγορῶτερα κι ἀπ' δι τὸ ἔλογόριαζε, καὶ ἡ θά-
λασσα δὴ ἐγινότανε σὰν λάδι, πρᾶμα πάλε
φυσικότατο βέβαιακαὶ μολονότι καὶ ἡ ἔμφυτη
αὐτῇ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ ἦτον τέταρτο θαῦμα
τοῦ Ἀγίου μας, δὲς παραδεχθοῦμε, γιὰ νὰ μὴ
χαλάσουμε καὶ τὸ χατίρι τοῦ καπετάν Κότζα μας,
πῶς ὠφειλότανε μονάχα στὸ ἀστατο κλῖμα τῆς
πατρίδας μας. Ωστόσο δ στρατηγὸς μας Σχόλεμ-
βουργὸς βλέποντας τοὺς Τούρκους νὰ φεύγουν,
ἀσπολοὶ σχεδόν, καὶ τὸν Ἰσπανικὸ καὶ Πορτο-
γαλλικὸ στόλο νὰ φθάνῃ γιὰ βιοήδειά του, παίρ-
νει καὶ δίνει θάρρος στοὺς πολιορκούμενους καὶ
κάνει ἔξοδο κατὰ τῶν Τούρκων. Καὶ ἐν διάρκει
τρομερὴ σφαγὴ τούτων ἐδῶ, τὰ κανόνια τῶν
Ἰσπανῶν καὶ τῶν Πορτογάλων ἀνοίγουν πῦρ
κατὰ τὸν μισοκαμένου καὶ καραβοτσακισμένου
στόλου τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ ἡ καταγάλανη θά-
λασσα στὰ περιγιάλια τοῦ νησιοῦ μας τώρα
ἐκατακοκκίνιζε, ποὺ λέτε, παιδιά μου, ἀπὸ τὰ
αἷματα τῶν Τούρκων, ποὺς τοὺς ἔσφαξε ἀνυπε-

ράσπιστον δ Σχόλεμβουργ στὸ λιμάνι, καὶ ἐπλημ-
μύριζε ἀπὸ τὰ ἔντονα τῶν καραβιῶν, ποὺ
τὰ ἐκατασάκιζαν οἱ σφαῖρες τῶν Ἰσπανῶν καὶ
τῶν Πορτογάλων καὶ τῶν φρουρῶν μας. Ἐτσι,
ἡ καταστροφὴ τοῦ φοβεροῦ ἐκθροῦ ἐγίνηκε τέ-
λεια καὶ τὸ ὅμορφο νησί μας ἐσώθηκε, καλά μου
παιδιά, μὲ τὴ βοήθεια μονάχα τοῦ Ἀγίου μας,
οὗ ἡ χάρις εἶται μετὰ πάντων ἡμῶν! Ἀμήν!»
Καὶ μόλις ὁ οօφός μας διδάσκαλος κατα-
συγκινημένος ἐτελείωνε κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπον
τὴν διήγησιν τοῦ τριαδικοῦ καὶ μοναδικοῦ τού-
του θαύματος τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος, τόσον δ
θρησκευτικὸς ἐνθουσιασμὸς τὸν ἐκυρίευε, ὥστε,
πρὸν σχεδὸν ν' ἀρχίσῃ τὸ μάθημα, διέκοπτε τὴν
παράδοσιν καὶ μᾶς ἔλεγε: «Πηγαντες τώρα,
παιδιά μου, δῆλοι μαζί — ἀκοῦτε; δῆλοι μαζί σὰν
γιὰ νὰ κάμετε διαδήλωσι! — στὴν ἐκκλησία τοῦ
Ἀγίου μας, νὰ φύλιστε τὴν κάσα του, καὶ πρὸς
δόξαν του σᾶς χαρίζω σήμερα τὴν ἡμέρα νὰ μὴ
κάμετε μάθημα! Ἄν δὲν εἶχα ἴατρικὸ συμβού-
λιον αὐτὴν τὴν ὧδα, θ' ἀρχόμουνα καὶ ἐγὼ ἐπὶ
κεφαλῆς μαζί σας, παιδιά μου! ...»

*Αλεξανδρεία, 27/6 1912

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΡΑΝΟ ΝΤΕ ΜΠΕΡΖΕΡΑΚ

Ο θίασος Μαρίκας Κοτοπούλης έδωσε αὐτήν τὴν ἔβδο-
μάδα τὸν Συρανὸν τὲ Μπερζεράκο τοῦ κ. Ἐδμόνδου
Ροστάν. Θὰ διαβάσουν μ' εὐχαρίστησιν οἱ ἀναγνῶσται
τῶν «Παναθηναϊών» δύο ἀποστάσματα μεταφρασμένα
ἀπὸ τὸν συνεργάτην μας κ. Ἡλ. Βουτιερίδην.

ΑΠΟ ΤΟ Β' ΜΕΡΟΣ — ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΟΝ

ΣΥΡΑΝΟ (στὸν Δειπνῷ)

Καὶ τί νὰ κάμω μὲν πρέπει; Προσιάτη νὰ ζητήσω
μεγάλο καὶ ἀπὸ πάνω μου νὰ βάλω ἔναν ἀφέντη;
Καὶ σὰν τὸ σκοτεινὸ κιστὸν δόπον περιτυλίγει
τὸ δέντρο καὶ τοῦ γίνεται προστάτης, γλειφοριάς του
τὸ φιλονέα, μὲ τὶς πονηριες ψηλὰ νὰ σαραφαλώνω,
ἀντὶ γεννατα νὰ ὑψώνουμαι; Ἀλ! Ὁχι! εὐχαριστῶ!
Σὰλ δῆλοι, στοὺς χρηματιστὲς ν' ἀφιερόνω στίχους;
Τὸν μπούφο νὰ ὑποκρίνονται μὲ τὴ γελάστησα ἐκπίδαι
νὰ ίδω στὰ χειλὶ τοῦ ὑπονυροῦ χαριδύελο ν' ἄνθιζη,
ποὺ νὰ μήν εἰν' ἀπάντι στὰ ὑπερφία πάντα;
Εὐχαριστῶ! Μὲ βάτοραχο νὰ γιοματίζω πάντα;
Νάχω κοιλιά, ποὺ ἀπ' τὸ πολὺ τὸ δρόμο νὰ συνράνη;
Τοιμάρι, ποὺ στὰ γόνατα συχνότερα λεφόνεται;
Ἡ φάρη μου γνημάσματα σκυψίματος νὰ κάνῃ;
Ἐνδοχιστῶ! Μὲ τὸ ἔνα μου τὸ χέρι νὰ ζαδεύω
καμάδες κατοίκας τὸ λαιμὸ τὴν ὧδα ποὺ μὲ τάλλο
θὲ νὰ ποτίσω λάγονα; Συναμικὴ νὰ πάρω
ἔνθα φαρέντι ἐπιθυμῶ; Νὰ θυμιατίζω πάντα
τὰ γένεια κάποιον; Εὐχαριστῶ! Νὰ σπερώχνουμει ἀπὸ

ἰσκάλα
σὲ σκάλα καὶ νὰ γίνουμα μεγάλος ἀνθρωπάκος,
νὰ ταξιδεύω, ἀντὶ κοινιά ἔχοντας τραγουδάναι,
καὶ στάρμενα τοὺς στενογμοὺς τῶν λαδικῶν νάχω;

Εὐχαριστῶ! στὸν ἀγαθὸν ἐκδότη τὸν Σερσύ
νὰ ἔκδωσω ἐγὼ τοὺς στίχους μου καλοπληρώνοντάς
[τους];

Νὰ πάω καὶ ἐγὼ νὰ κηρυχτῶ πάπας ἀπὸ τὰ συμβούλια
ποὺ κάνουν οἱ ἡλίθιοι μὲς στὶς ταβέρνες; «Οχι!
Εὐχαριστῶ! Νὰ πολεμῶ σ' ἔνα σογνέτο ἐπάνω
πῶς νὰ ταριμάσω ἔνα δύνομα, ἀντὶ νὰ γράψω καὶ ἀλλα;
Νὰ ἔτρωπον τὰλαντο μονάχα στὶς μαζέτες;
Εὐχαριστῶ! Τὶς ἀστατες νὰ τρέμω εφημερίδες
καὶ μοναχός μου ἀδιάποπα νὰ λέω: φτάνει μόνο
νὰ μ' ἀναφέρῃ δ 'Γαλλικὸς Ἐρμῆς» σὲ κάποιαν
[ἄκρη]

Εὐχαριστῶ! Νάμαι χλωρός, δειλός, νὰ λογαριάζω
νὰ προτέλω μιᾶς ἐπισκεψι νὰ κάμω ἡ ἔνα τραγούδι;
παρουσιάσεις νὰ ζητῶ, ἀναφορές νὰ γράψω;
Εὐχαριστῶ! εὐχαριστῶ! εὐχαριστῶ! Μ' ἀρέσει
νὰ φέλνω, νὰ διειρθύνουμαι, καὶ νὰ περνῶ γελάντας,
μονάχος νάμπι, ἐλεύθερος, μάτι ποὺ βλέπει νάχω,
φωνὴ ἀσημοκούδοντιη, καὶ ὅποτε μού παντίσῃ
νὰ βάζω τὸ καπέλο μου στραβά, καὶ νὰ κυπτίεμαι
γιὰ ἔνα δχι, γιὰ ἔνα ται — παρά νὰ κάνω στίχους.
Χωρὶς δίλουν νὰ νοιάσουμι γιὰ δόξες ἡ γιὰ πλούτη
νὰ κάμω τὸ ταξίδι μου, ποὺ θέλω στὸ φρεγάρι!

Νὰ μή γράψω ἐγὼ τίποτε, ποὺ ἀπ' τὴν ψυχὴ δὲ βγαίνει.
Κι ἀλλως τε ἀφοῦ είμαι ταπεινός, νὰ λέω στὸν
[έαντο μου]:
Μικρέ μου, εὐχαριστήσουν
ἀπὸ τὰ λουλούδια, τοὺς καρποὺς καὶ ἀπὸ τὰ φύλλα ὀλόκληρα,
ἀνίσιως μὲς στὸν κῆπο σου τὰ κοβῆς, τὸν δικό σου!

Κ' ἔπειτ' ἀνθραμβεύσης
κάτι τὸ δέλησεν ἡ τύχη, νὰ μήν εἰσαι
ἀναγκασμένος κατεῖ στὸν Καισάρια νὰ δώσως,
καὶ τὴν ἀξία σου νὰ χρωστᾶς στὸν ἔαντο μου μόνο.

Κοντολογίς παράσιτος κισσός νὰ μὴ θελήσω
νὰ γίνω καὶ ἀφοῦ πλάτανος ἡ φλαμουριά δὲν είμαι,
ἴσως νὰ μή ὑψωθῶ πολύ, μά τὰ ὑψωθῶ μονάχος!

ΑΠΟ ΤΟ Δ' ΜΕΡΟΣ — ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΦΩΝΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΟΦΥΛΑΚΩΝ

Πεινῶ!

ΣΥΡΑΝΟ

«Ἐτσι! μὰ δὲ σκέφτεστε περὰ νὰ φάτε μόνο;

Ἐλα κοντά γεροβοσκέ, παγιαλιστή, Βερτράνδες

καὶ βγάλε ἀπ' τὴ δερμάτινη τὴ θήκη μὲ φλογέρα

καὶ ἐμπρός σ' αὐτὸν τοὺς λαμπαργούς καὶ τοὺς φαγά-

ίδες ποιέεις στὸν παλιούς σκοπούς τοῦ τόπου μους, ποὺ

μὲς στὸ γλυκό τους τὸ φυθμὸ λάπη βαθειά καὶ πόνο,

καὶ ποννι ἡ κάθε νότα τους σὰν μὰ μικρή ἀδερ-

φύλα, ποὺ μάγατημένων μας φωνῶν μέσα τους κρύψουν ἥχους,

ποὺ ἀγαπημένων μας φωνῶν μέσα τους κρύψουν ἥχους,

φῶς θὰ μποροῦσε νὰ γελαστῇ κανεὶς καὶ νὰ θῆῃ ἀλληθινὸ σῶμα... Βέβαια, ὁ Λεονάρδος θὰ γνώρισε καλὰ τὴν ἀπάτην αὐτὴν τῶν ματιῶν. Πολλὲς φορὲς θὰ εἰδε τὴν ὅψι τῆς κόρης τοῦ Πριάμου.

ΛΕΥΚΗ, μὲ ἀναστεναγμόν — "Α, τὰ μάτια του λέσ καὶ δὲν βλέπουν ἄλλο ἀπὸ φαντάσματα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τὸν πονῶ ἀληθινά, Λευκή. Τὸν ζητοῦσα, μὲ τὴν ἐλπίδα νά... Εἶναι μερικὲς μέρες, ποὺ δὲν μένωμε μόνοι, φαίνεται νὰ τὸν βασινέῃ ἔνα μυστικὸ ποὺ θέλει νὰ μοῦ φανερώσῃ. Καὶ περιμένω, σιωπῶντας, ἀνήσυχος κ' ἔγω, νὰ μιλήσῃ. Πᾶντες ν' ἀνοίξουν τὰ χεῖλη του, μὰ ὑστερα σταματοῦν, κλειδωμένα. Δὲν τολμῶ νὰ τὸν ρωτήσω, μὴ τοῦ τύχη καὶ τὸν ἀναγκάσω νὰ μοῦ πῆ πρᾶγμα ποὺ ή ψυχὴ του δὲν ἥμπορει ἀκόμα νὰ μοῦ φανερώσῃ. Καὶ πονοῦμε μᾶζη, ἔναν κρυφὸ πόνο. [Διακοπή]. Τί συλλογίζεσθε;

ΛΕΥΚΗ, διωχνούτας τὴν σκέψη της — Θέλετε νὰ μὲ βοηθήσετε; Ο ἀδελφός μου δὲ δ' ἀργήση. [Σκέψει ἀπάνω στὸ κιβώτιο. Ο Ἀλέξανδρος τὴν κυττάει].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί ξέχετε στὰ μαλλιά σας; [Τὴν κλησιάει].

ΛΕΥΚΗ, μὲ κάποια ταραχή — "Α, οἱ σπεῖρες... Τὶς φόρεσσα, νὰ δοκιμάσω... Ηθέλει νὰ τὶς δεῖξω ἔτσι τοῦ Λεονάρδου ποὺ φαίνεται νὰ μὴν εἶναι ἀκόμα βέβαιος σὲ τὶς μεταχειρίζονταν οἱ ἀδοχαῖτο. [Κάνει νὰ τὶς βγάλῃ].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, θέλει νὰ τὴν ἐμποδίσῃ χωρὶς δῆμος νὰ τὴν ἐγγένη — "Α, δχ. Γιατὶ νὰ τὶς βγάλετε; Αφήστε τὶς ἔτσι, δπως είναι.

ΛΕΥΚΗ, προσπαθεῖ νὰ χαρογελάσῃ — Πρέπει νὰ τὶς ἀποδώσω στὴ νεκρὴ βασιλοπούλα, ποὺ τόσο τὴν ἀγαπήσατε...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Οχι, ἀφήσατε τὶς λίγο ἀκόμα στὰ μαλλιά σας.

[Θέλει νὰ τὴν ἐμποδίσῃ κ' ἐγγένει τὸ χέρι της. Καὶ οἱ δύο νούθουν ταραχή. Κυττάζονται κατάματα μὲ κάποιο αἴσθητο συγκρατημένης].

ΛΕΥΚΗ, μὲ φωνὴ ἀδύνατη, χαμηλόνοντας τὰ μάτια. Δὲν μὲ βοηθεῖτε...

[Διακοπή. Σκύβουν καὶ οἱ δύο ἀπάνω στὸ κιβώτιο].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Κυττάζετε τὴν γλυφὴ τοῦ δαχτυλιδιοῦ ἀντοῦ: μιὰ γυναικα καθισμένη, ποὺ κρατεῖ τρεῖς παπαρούνες, κ' ἐμπρός της δρυίες τρεῖς μορφὲς ἀδριοτες, ποὺ ἔχουν ἀπάνω στὸ κεφάλι τὸ διπλὸ πελέκι καὶ τὸν ἡλιακὸ δίσκο ποὺ λαμποκοπᾷ. Κυττάζετε καὶ τοῦτο: μιὰ νέα γυναικα καθισμένη, ποὺ ἀπλώνει τὰ χέρια καὶ γυρίζει πρὸς τὰ πίσω τὸ κεφάλι, κ' ἐμπρός της ἔνας ἄνδρας ποὺ ἀπλόνει καὶ αὐτὸς τὰ χέρια. Κυττάζετε: ή χτενισιά της, τὶ μεγάλη ποὺ είναι.

ΛΕΥΚΗ — Γυρίζει πρὸς τὰ διπλώ τὸ κεφάλι...

[Διακοπή. Η Δευτὴ ἔξακολουθεῖ νὰ τοποθετεῖ τὰ στολίδια γνῷστη στὴν Κασάνδρα. Ο Ἀλέξανδρος πηγαίνει πρὸς τὸν ἔξωστη, καὶ μένει λίγες στιγμές κυττάζοντας πρὸς τὴν πεδιάδα. Καὶ οἱ δύο θέλουν νὰ νυκτίσουν τὴν ἀγωνία ποὺ τοὺς πιάνει].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Φαίνεται, ἀλήθεια, αὐτὸς ὁ νάπτιος νὰ ἔχῃ τὴν ὅψι της θερμασμένη ποὺ παίρνει κανεὶς, πεθαμένος ἀπὸ δύνα. Παντοῦ ἡ ἔξοχὴ ἀναπούει πιὸ ἐλαφρὸ δταν σιμόνει ἡ νύχτα. Η δικὴ μας, ἔδω, διηγεῖται τὸ μαρτυρίο τῆς δύναμης καὶ τὴ νύχτα ἀκόμα. Ἄργα τὸ βράδυ βλέπεται θλιβερὴ ν' ἀσπροζή η στεγνὴ κοίτη τῶν ποταμῶν της. Τὰ μακριὰ βουνά, μὲ τὰ σκληρά τους καπούλια, δὲν φαίνονται σὰν ποπάδι ἀπὸ πελωρίους δνάγρους; Κυττάζετε πέρα ἐκεῖ τὴν Ἀράχνη, πῶς φλέγεται. Σχεδὸν δλα τὰ βράδυα είναι κόκκινη η κορυφὴ της, λές καὶ θυμίζει τὴ φωτιὰ ποὺ ἔστειλε στοὺς φύλακας τῆς Κλυταιμνήστρας τὸ μήνυμα γιὰ τὴν ἀλωσι τῆς Τροίας. Απὸ τὴν "Ιδη ὡς τὴν Ἀράχνη, τὶ μεγάλη σειρὰ ἀπὸ φωτεινὰ μηνύματα! Λιαβάζαμε πάλι χθὲς τὴ θαυμαστὴ ἀπαρίθμητο τῶν πυρῶν δπου ἀπάνω στὰ βουνά δίναψε ἡ Νίκη... Καὶ τὴ στιγμὴ αὐτῆ, μπορεῖτε νὰ σκορπίσετε μὲ τὰ χέρια σας τὴ στάγη ἐκείνου, ποὺ ἐμήνυσε μὲ τέτοια σημάδια τὸν γυρισμό του! Φορεῖτε στὰ μαλλιά σας τὰ στολίδια τῆς βασιλικῆς σκλάβιας, ποὺ τὴν διάλεξε ἀπὸ τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου. [Πλησιάζει καὶ πάλι τὴ Λευκὴ κυττάζοντας την]. Καὶ δλα αὐτὸς γίνονται τόσο ἀπλὰ μέσος στὰ δικά σας τὰ χέρια. Καὶ ξεχνιέται ἡ δίβυσσος τῶν χρόνων, ποὺ σᾶς χωρίζουν ἐσᾶς ξωντανὴ ἀπὸ τὰ λείψανα τοῦ βασιλέως καὶ τῆς μάντισσας ποὺ φυλάγετε. "Ολο ἀντὸ τὸ χρυσάφι λές καὶ ἀνήκει ἀπὸ χρόνους μακρινούς σὲ φᾶς ποὺ εἰσίθε ἡ Ἔμορφιά καὶ ἡ Ποίησις. "Ολα σὲ σᾶς ὑποταγμένα, δλα στὴν ἔξουσία σας...

ΛΕΥΚΗ, χλωμὴ καὶ τρέμοντας, ἀκοντιπό τὴ οάχη της στὸ τραπέζι — Μή μοῦ μιλάτε ἔτσι!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Γιατὶ νὰ μὴ σᾶς μιλήσω γιὰ τὶς ἀλήθειες ποὺ ἀποκαλύψατε στὴν Ψυχὴ μου; Νομίζετε πὼς δὲν πρέπει νὰ εἰποῦν τὶς ἀλήθειες ποὺ ζητοῦν ν' ἀποκαλυφθοῦν, ἐκεῖνοι ποὺ είναι ἀποφασισμένοι νὰ χαροῦν τὴ ζωὴ χωρὶς φέμα; Πόσες φορὲς ἐθάφαμε μέσα στὴ σιωπὴ χίλια πρόματα ποὺ γεννιόντανε στὸ στῆθος μας καὶ ἀνέβαιναν ὡς τὰ χέρια! Πάντα λύπη αἰσθάνομαι δταν τὰ θυμούμαι. Θαρρῶ πῶς τὰ βλέπω κάτιο ἀπὸ ἔνα νεκρωμένο νερό, ἀνψυχα καὶ ἀμορφα. Καὶ θὰ γεννοῦσαν γιὰ μᾶς ποιὸς ξέρει τὶ καινούριες καρδες καὶ θλίψεις καὶ ἐμόρφιες, μὲ τὸ νὰ ξωντάνειν μέσος στὴ φωνὴ μας! "Α, ἐκεῖνος ποὺ κρύβεται, ποὺ σωπάνει, ποὺ πνίγεται, αὐτὸς είναι ψεύτης πρὸς τὴ ζωὴ. Γιατὶ λοιπὸν νὰ μὴν τολμήσωμε ποτὲ ὡς σήμερα νὰ κυ-

ταχθοῦμε στὰ μάτια; "Εφοβόμαστε νὰ διαβάσωμε, ἐφοβόμαστε νὰ ἰδοῦμε φανερὸ ἐκεῖνο ποὺ γνωρίζαμε καὶ οἱ δύο;

ΛΕΥΚΗ, μὲ ἀνησυχία — Ήρόμε πὼς είναι πρόματα ποὺ δὲν ἥμποροῦν νὰ γίνουν, οὔτε δὰ μπορέσουν ποτέ!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Α, πάντα ἡ ἴδια προσπάθεια!

ΛΕΥΚΗ — Εἶναι πρόματα, ποὺ δυνατὰ ἀπ' τὸ θάνατο, ποὺ χωρίζουν δυὸ ζωές. Ο θάνατος δὲν ἥμπορει νὰ χωρίσῃ τόσο δυνατά, δπως ποὺ ἀγνῆς καὶ ποὺ δυνατῆς καὶ δπὸν ἀπλωσε ἔξαφνα τὰ χέρια της ἀπάνω μου ἡ Μοῖρα. Ταξίδευα πρότι φορὰ ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Ἀπούλιας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴ θάλασσα. Στὸν Κορινθιακὸ κόλπο, στῶν Σαλῶνων τὸν δρόμο, στὸ λιμανάκι τῆς Τίτεας βγῆκα γιὰ ν' ἀνέβω στοὺς Δελφούς. Γνωρίζετε τὸ μέρι αὐτά, ἔσεις, προσκυνήστρια κάθε ἀκτῆς ὀφειρωμένης στὸ Μυστήριο καὶ στὴν Ἐμορφία.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Μὴ μοῦ μιλεῖτε ἔτσι!.. Στὸ πλευρό σας, ἐνωμένη μὲ τὴ ζωὴ σας, εἶναι μιὰ ζωὴ πολὺ πολύτιμη ἀπ' τὴ δικὴ μου, μιὰ ζωὴ σχεδὸν οὐρανία. Μιὰ ζωὴ τόσο βαθειά, ποὺ ποτὲ δὲν τὴν πλησιάσα χωρὶς νὰ τρέμω δλόκηρη. Τίποτε, νομίζεις, δὲν τῆς εἶναι ἀγγωστο; Τίποτε ἔνο γι' αὐτήν. Πάντα ἔνοιωσα στὸ βάθμος της νὰ περνῶ, δὲν ἥξερω ποιὰ μυστικὴ ἐμορφιά, ποὺ μ' ἔνθουσιαζε, καὶ μᾶζη μὲ ταπεινόνει. Καὶ ποτὲ δὲν ἔκλαψα δπως ἔκλαψα πάνω στὰ γόνατα τῆς Τροίας. Μέσα στὰ βουνὰ τὰ γεμάτα ἀπὸ σπηλιές, ἀνάμεσα στοὺς βράχους, σὲ κάποιες λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές. Ποτὲ δὲν εἶχα ἥδη τὴν φωτὰ τόσο ζωηρὴ καὶ τόσο τρελή. Ο μπάτης ἔφερε τὴ μυρωδιὰ τοῦ καρένουν βούλων, λουρίδες γῆς ὑπόξεινες, κυμάτιαν λιγοστὰ καὶ δόνυματα στάχνα μαζί, μὲ ἄλλα καμόκλαδα ἀρωματικά... Θυμοῦμαι ἔνα βράδυ, πάνω σ' ἔνα βουνό, πῆρε φωτιὰ τὸ χρόνον. Οι φλόγες ἐλαφρὲς καὶ μνιαστικὲς ἔτρεχαν ἀνάμεσα στοὺς βράχους, γλήγορες σὰν ἀστραπές

χῆς. "Α, ποτέ, ποτέ δὲ θὰ λησμονήσω τὴν χαρὰ ποὺ ξημέρωνε στὴ νέα μου ζωή, στοὺς τόπους ἔκεινους, τὴν αὐγήν, μὲ τὸ ζωγόνον αὐτὸν κράξμιο!

ΛΕΥΚΗ — Αλήθεια, ἀλήθεια, θυμοῦμαι...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Λοιπόν, τὸ ίδιο συναίσθημα τῆς μακρινῆς αὐτῆς αὐγῆς, τὸ ξαναεῖχα τὴν εὐτυχισμένη στιγμὴ ποὺ γνωρίσα τὴν δύναμι ποὺ βρίσκεται μέσα σὲ σᾶς. Τὰ χελή σας ἡταν ἀκίνητας ὅμως ἀπ’ ὅλο τὸ εἶναι σας ἀκούσα σὲ εἶνα τραγούδι ποὺ ξανάλεγε ὅλα ἔκεινα τὰ λόγια. "Α, τὸ ξερά καλά, τὸ ξερά καλά, πώς τὰ λόγια ἔκεινα, θάβηγαναν μιὰν ήμέρα ἀληθινά. Καὶ ἔτοι ἐπεριμένα... Καὶ ξερθατε σὰν ἀγγελοφόρος, φανήκατε στὸ δρόμο μου τὴν στιγμὴ ποὺ ἔχονα τὸ θάρρος, ἀνήσυχος γιὰ τὴν ἀργητα. Καὶ ἄλλες φορὲς σᾶς είχα ίδη, είχα ἀκούσει τὸν ήχο τῆς φωνῆς σας. Μὰ τὴν στιγμὴ ἔκεινη μοῦ φανήκατε σὰν μιὰ νέα ψαρεξι, ποὺ ἔρριχνε ξαφνικά ἀπὸ πάνω τῆς τὸ πέπλο ποὺ τὴν ἔκρυβε... Άλλες φορὲς σᾶς είχα κυττάξει χωρὶς νὰ ίδω, σᾶς είχα ἀκούσει χωρὶς νὰ καταλάβω. Τώρα σᾶς ἀναγνωρίζω. Μοῦ θυμίζετε δλα τὸ λόγια τῆς μακρινῆς ἔκεινης αὐγῆς. Καὶ περιμένω νὰ ἐπαληθεύσουν, καὶ ἀν’ ἀπόμα πρόκειται νὰ ἔξαναγκάσω τὴ Μοῖρα...

ΛΕΥΚΗ, σὲ ἀπελπιστικὴ ἀγωνία — Σωπᾶστε, σωπᾶστε. Μιλάτε δὲ τὰς μιλεῖ κανεῖς, μεθυσμένος...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, δὲν μπορεῖ πειὰ νὰ συγκρατηθῇ — Δὲν μπορῶ χωρὶς ἔσσες. "Αν ἡ μορφὴ ποὺ ἔδωκα στὶς ίδεες μου σᾶς ἐφάνηκε καμιὰ φορὰ ὠραία, ἀν καμιὰ φορὰ ἐνδίκοντε στοὺς στίχους μου παρηγοριά, ἡ κάποια εὐγένεια στὴ σκέψι μου, σᾶς παρακαλῶ, σᾶς παρακαλῶ, προσέξετε σ’ αὐτὸ ποὺ μὲ φέροντε κοντά σας. "Η ζωή μου, αὐτὴ τὴν στιγμή, εἶναι σὰν ποταμὸς φυσικῶμένος ἀπὸ τὶς ἀνοιξιατικὲς βροχές, γεμάτος ἀπὸ δέντρα ποὺ ξερρίζωσε στὸ δρόμο του, καὶ ποὺ ἔχειλει στὶς ἐκβολές ἀπὸ τὸ φροτίο ποὺ σέρνει μαζί του. Καὶ μοῦ φαίνεται πώς ἔσεις, μονάχα ἔσεις, μπορεῖτε νὰ τὸν σταματήσετε: ἔσεις μονάχα, μ’ ἔνα χορτάρι, μ’ ἔνα κοτσάνι λουλουδιοῦ μέσ’ στὸ μικρό σας τὸ χεράκι.

ΛΕΥΚΗ — "Οχι, όχι... Σᾶς τυφλόντε τὸ ὄνειρό σας... Ἐγώ, όχι...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Ἔσεις, μόνο ἔσεις! Εἰσθε δική μου, σὰν νὰ σᾶς είχα δώσει ἔγω τὴ ζωή, μὲ τὰ χέρια μου, μὲ τὴν πνοὴ τὴ δική μου. Γιὰ μένα τὸ πρόσωπό σας εἶναι τόσο ἔμορφο, δο έμορφη εἶναι μέσα μας μιὰ σκέψις. "Οταν ἀνοιγούλειντε τὰ βλέφαρα, θαρρῶ πώς τὰ ματόκλαδα σας ρίχνουν τὴ σκιά τους στὰ μύχια τῆς ζωῆς μου...

ΛΕΥΚΗ — Σωπᾶτε. Σωπᾶτε. Πνίγομαι. "Α, δὲν μπορῶ, δὲν μπορῶ πειὰ νὰ ξήσω!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Θὰ ξήσετε μέσα μου μὲ τὴ δική μου ζωή, γιατὶ εἰσθε γιὰ μένα δ, τι ἡ φωνή σας εἶναι στὸ στόμα σας. Πόσο σᾶς περίμενα! Μὲ τί ἀφοσίωσι! Δὲ σᾶς ωτῶ γιὰ τὸν καιρὸν αὐτὸν ποὺ ἔμειναμε ἔνοι, μακριὰ ὅ ἔνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, μολονότι ἔξουσιας ἔδω, κατὼ ἀπὸ τὸν ίδιον οὐρανό! Τὸ ξέρω, τὸ ξέρω... Ἐβυθίσατε τὴν ψυχή σας στὸ Μυστήριο καὶ τὴν Εμορφιά, ξηπατε στὴν πιὸ ἀπόμακρη πηγὴ τῆς ποιήσεως, ξήσατε τὰ ὄνειρά σας στὴ λάμψι ποὺ σκόρπισαν οἱ πιὸ μεγάλες περασμένες ζωές. Ξέρω, ξέρω τί ἐκάματε γιὰ νὰ βρῆ μιὰν ήμέρα ἔνας ποιητὴς τὴν ἀρχαία ψυχὴ μέσ’ στὴ δροσιὰ τῆς ἀγάπης σας.

ΛΕΥΚΗ — Μεγαλόντε μὲ τὴν πνοὴ σας τὸ πιὸ ταπεινὸ πλάσμα. Μιὰ καλὴ ἀδελφὴ εἶμαι μονάχα. Συνόδευα παντοῦ μὲ τὴν ἀγάπη μου τὸν ἀδελφό μου ποὺ ἔργαζότανε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Μὰ δὲν ἔξοῦσε καὶ ἔνα ἄλλο πλάσμα στὸ πλαί τῆς καλῆς ἀδελφῆς; "Ἐγονάτιζε ἀπάνω στὸν τύμβους, ἐκαθάριζε τὰ ἀγάλματα ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ ἔβλεπε ἔξαφρα μέσ’ στὴ σκοτεινὴ γῆ νὰ χαμογελᾷ, ἡ γαλήνη μιὰς ζωῆς θεῖας. Στὸν κάμπο τοῦ Μαραθώνος ἐδιάβαζε, μὲ μάτια γεμάτα δάκρυα, πάνω σὲ μιὰ κοιλόνα, τὰ ὄνδρατα τῶν Ἀθηναίων ποὺ εἶχαν πέσει στὴ μάχῃ καὶ στὸν Δελφοὺς ἔμαντευε τὴ μελωδία τοῦ παιάνος ποὺ ήταν χαραγμένος πάνω σὲ μιὰν ἐπιτύμβια στήλη. Παντοῦ δπού ἀπέμεναν ἔχην τῶν μεγάλων θρύλων ἡ συντοίμματα τῶν τελείων μορφῶν, περνοῦσε μὲ τὴ κάρι τῆς τὴ ζωδιεια, βαδίζοντας μέσ’ στὸν ἀπόμακρον αἰώνας, ἐλαφρά, σὰν νὰ ἀκροαῖται τὸ τραγούδι τοῦ ἀηδονοῦ, μέσα σὲ κάμπον ἀπὸ ἔρειπτα...

ΛΕΥΚΗ — Ποιὰ ήταν; Πῶς σ’ αὐτὴν νὰ γνωστὸν τὸν ἔαυτό μου; Στὰ μάτια σας, δλα παίρνουν ἄλλη μορφή. Ήμουν μιὰ δσημη, μιὰ καλοπροσαρέτη βοηθός. Καὶ οἱ χωρὶς καὶ οἱ λύπες τοῦ ἀδελφοῦ μου ήταν δική μου χαρὰ καὶ δικές μου λύπες. Η καρδιά μου ἔτρεμε δταν ἔτρεμε ἡ δική του καρδιά...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Α, ποιανοῦ μυστηρίου καὶ ποιᾶς ὁμοφιας τὴ λάμψι δὲν ἔχετε μέσα σας; Καὶ σεῖς, καὶ σεῖς δπως ἡ Κασάνδρα, ποὺ φυλάγετε ἔδω τὴν τέφρα τῆς καὶ τὰ στολίδια, ἔχετε περάσει τὰς Σκαιδὸς Πύλας. Ἀνάμεσα στὸ χῶμα τῶν ἐπιτὰ πόλεων, τὰ μάτια σας ἀναγνώρισαν τὴν ἀπαίσια πυρκαϊὰ ποὺ εἶχε προφητέψει ἡ ἀκούσατη φωνὴ ἔκεινης ποὺ τώρα μένει βούβη, κατὼ ἀπὸ τὸν ἥσκιο σας. Γιὰ σᾶς, ήταν σὰν νὰ μήν ὑπῆρξαν οἱ αἰώνες ποὺ πέρασαν. Ἐπρεπε ἐπιτέλους, σ’ ἔνα πλάσμα ἀγαπημένο, νὰ εἴρω καὶ τέλι τὴν ἔνότητα τῆς ζωῆς ποὺ ξητεῖ ἡ τέχνη

μου. "Ἔσεις μονάχα κατέχετε τὸ θεῖον μυστικό. "Οταν τὸ χέρι σας πιάνη τὸ διάδημα ποὺ ἔστολιε τὸ μέτωπο τῆς μάντισσας, ἡ κίνησίς σας αὐτὴ φαίνεται ν’ ἀνακαλῇ τὴν ἀρχαία ψυχή νομίζεις πώς μιὰ ἀναβίωσις λαμπρύνει μιὰ τόσο ἀπλῆ πρᾶξη. Μέσα σας εἶναι μιὰ δύναμις ἀποκαλυπτικὴ ποὺ καὶ σεῖς δὲν τὴν γνωρίζετε. Η πιὸ ἀπλῆ πρᾶξης σας μοῦ φανερώνει μιὰν ἀλήθεια ποὺ μιὸν ήταν ἀγνωστή. Καὶ ἡ ἀγάπη μοιάζει μὲ τὴ διάνοια: τόσο περισσότερο λάμπει, δσο περισσότερες οἱ ἀλήθειες ποὺ ξεσκεπάζεται πῆτε μου λοιπόν, ὑπάρχει τίποτε πιὸ ιερό, καὶ πιὸ τιμημένο;

ΛΕΥΚΗ, χωρὶς δύναμι πειά — "Οχι, όχι... Σᾶς μεθῆ ἡ ψυχή σας. Έκεινο ποὺ βλέπετε σ’ ἔμενα, εἶναι στὴ σκέψι σας μόνο. Ἀπὸ τὸ τίκτοτε δημιουργεῖτε τὴν εἰκόνα ποὺ θέλετε ν’ ἀγαπάτε. Μέσα σας, μέσα σὲ σᾶς εἶναι δλη ἡ δύναμις.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί μ’ αὐτό; "Ολη ἡ δύναμις ποὺ εἶναι μέσα μου, θὰ ἔμενε φυλακισμένη καὶ θὰ χαντάρε μὲ χύλια παραστρατήματα, ἀν ἡ θεῖα λαχτάρα ποὺ εἶναι μέσα σὲ σᾶς, δὲν τὴν ἔθερμαινε καὶ δὲν τὴν διθοῦσε γὰρ ἐκδηλωθῆ. Τὴ χαρά, τὴ χαρὰ σᾶς ξητῶ. Προχθές, δταν σᾶς ἔδωσα τὰ λουλούδια, τὸ πρόσωπό σας εἶχε σημάδια ἀπὸ δάκρυα: γύρω σας ὅμως, μέσα στὸν ήλιο, τὰ μαλλιά σας ἀνυπόμονα μιλοῦσαν τὴ χαρά. Τῆς ἀγάπης σας ἡ εὐτυχία θὰ μοῦ ἔνεπνε τὰ λόγια ποὺ θὰ γράψω καὶ ποὺ ὁ κόσμος τὰ περιμένει. Χωρὶς έσσες, τίποτε.

ΛΕΥΚΗ — Καλά πῆτε μου, πῆτε τὸ θέλετε; Τί θέλετε νὰ γείνω ἔγω, τί νὰ γείνουν ἔκεινοι ποὺ ἀγαπῶ καὶ ποὺ ἀγαπάτε; [Διακοπή].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Ἄς γείνῃ τὸ θέλημα τῆς εἰμαρμένης...

ΛΕΥΚΗ — Καὶ δ πόνος; δ πόνος; Δὲν αἰσθάνεσθε πῶς ἔνα σύννεφο πόνου βαρύνει ἐπάνω μας καὶ μᾶς πιέζει; Δὲ νοιώθετε πῶς ψυχὴς ἀγαπημένες στὸ πλαί μας πονοῦν, γιατὶ προαισθάνονται ἔνα σφαλματική φοβίανται δπού δέντρον πρόσωπο τοῦ νερού πρασίνη, πράσινε τὴ σκέψι. Ήπειρούνται δπού τὸ τραπέζι καὶ πηγαίνει πρὸς τὸν ἔξωστη σιγανά, σὰν ἀπελπισμένη]. Είναι ἄλλο σὰν τὸ νερό; Πόσον καιρὸ ἔχω νὰ ίδω ἔνα ποτάμι νὰ τρέχῃ σὲ πράσινο λευβάδι, μιὰ λίμνη σκιασμένη ἀπὸ δέντρα, ἔνα καταφράκτη ποὺ ν’ ἀσπούζουν κατάλλευτα τὸ νερό του...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, τὴν σταματῆ καὶ τῆς πιάνει τὸ χέρια, χλωμὸς ἀπὸ τὸ πόνο — "Α, ἔμορφη, ἔμορφη καὶ ἀληθινὰ γλυκεῖα καὶ δλόδροση σὰν νερὸ τρεχάμενο, σὰν πηγὴ ποὺ ξεδιψάει... "Ολη ἡ ἔμορφιά σας, ἄ! μοῦ φαίνεται πῶς δλη ἡ ἔμορφιά σας χύνεται στὶς αἰσθήσεις μου σὰν νερὸ ζωντανό, σὰν νερὸ ποὺ πάλλεται καὶ τρέμει...

ΛΕΥΚΗ, σὰν τρελή — "Αφῆστε με, ἀφῆστε με, Αλέξανδρε!

καὶ πῶς ήθελε νὰ πεθάνη, καὶ πάλι πῶς τρελὰ δηγκλιάζει τὴ ζωή... [Διακοπή].

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μὲ δισταγμό — Λέτε νὰ είναι βεβαία;

ΛΕΥΚΗ — Είναι βεβαία. [Διακοπή]. Κ’ ἐκεῖνος; Δὲν φοβάσσει πῶς κ’ ἐκεῖνος ἔχει κάποια υποψία;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Ω, όχι, τίποτε δὲν υποπτεύει. Είμαι βέβαιος...

ΛΕΥΚΗ — Μά, αὐτὴ ὡς ὅψη του ἡ παράξενη, ἡ μελαγχολία του ἡ μυστική, ἡ ἀγρια σχεδόν, ὁ τρόπος του πρὸς ἔμενα... Είναι φορὲς ποὺ μὲ κυττάζει μὲ μάτια, ποὺ δὲν ἡμικρῶ νὰ τὰ ἀντικρύσω. "Οταν τὸν πλησιάζω, δταν τοῦ πιάνω τὰ χέρια, μοῦ φαίνεται κάποια πῶς ημέρα...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Εχετε λάθος, Λευκή. Τίποτε δὲν υποπτεύει. Η ἀρρώστεια τοῦ δίνει αὐτὴ τὴν βίαιο συναίσθημα θέλει νὰ μὲ διώξη, μακριά...

ΛΕΥΚΗ — Η ἀρρώστεια! Καὶ σεῖς λοιπὸν νομίζετε πῶς εἶναι ἀρρώστος;

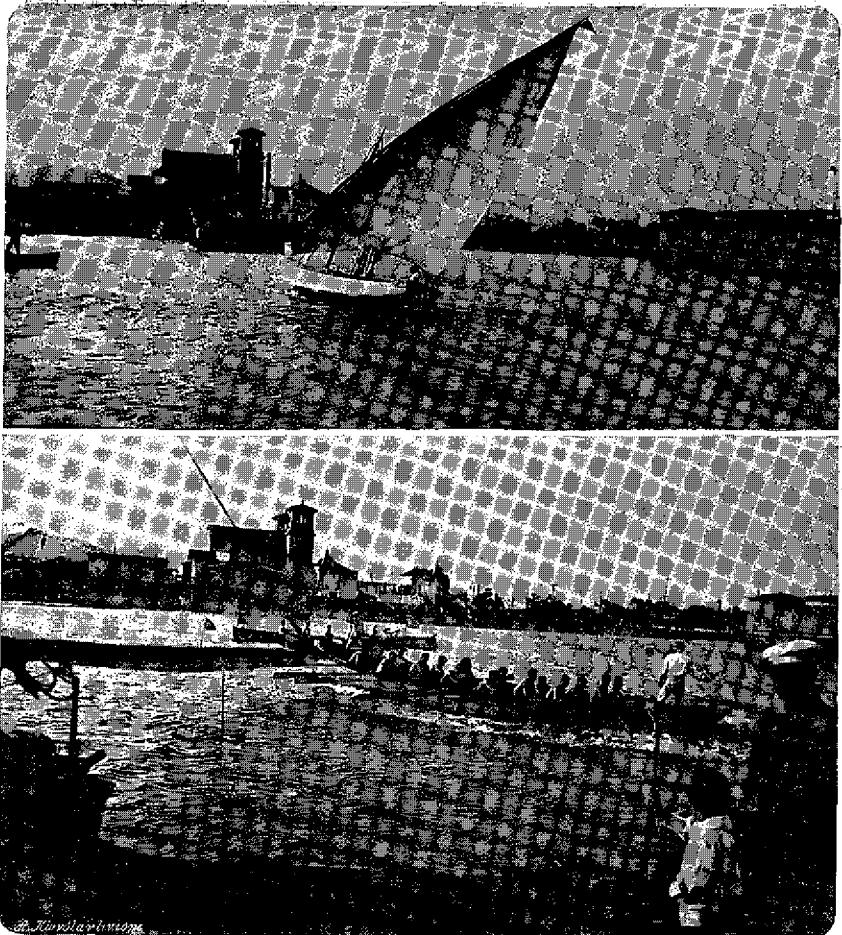
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τὰ νεῦρα τὸν ἔλυγισαν ἀπὸ τὸ πολὺ καὶ δυνατὸ τέντωμα. Τὸ πνεῦμα του τὸ κατακονεμένο, πρέπει πῶς τὸ βασανίζουν μαῦρα φαντάσματα. Βέβαια κάτι ανεξήγητο εἶναι μέσα του... Θὰ μιλήσῃ ὅμως, θὰ μοῦ πῆ γιὰ τὸ φάντασμα ποὺ τὸν κυνηγεῖ. "Ετσι ξουχεῖ-ξουχεῖ δὲν ὁ ἀνοίγη τὸν τάφους καὶ ν’ ἀντικρύσῃ τὸ πρόσωπα τῶν νεκρῶν. Καὶ τὶ νεκρῶν! [Διακοπή]. Θὰ μοῦ μιλήσῃ... Χθὲς τὸ βράδυ ήταν ἔτοιμος νὰ μιλήσῃ... Θὰ πάω ἀπόψη νὰ τὸν ίδω. Δὲν έρετε ποὺ ἐπῆγε;

ΛΕΥΚΗ — "Οχι, Ισως στὴν πηγὴ Περσεία. Έκει πηγαίνει σὰν δλη τὸ θέλημα τῆς εἰμαρμένης...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Καὶ δ πόνος; δ πόνος; Δὲν αἰσθάνεσθε πῶς ἔνα σύννεφο πόνου βαρύνει ἐπάνω μας καὶ μᾶς πιέζει; Δὲ νοιώθετε πῶς ψυχὴς ἀγαπημένες στὸ πλαί μας πονοῦν, γιατὶ προαισθάνονται ἔνα σφαλματική φοβίανται δπού δέντρον πρόσωπο τοῦ νερού πράσινη. Είναι ἄλλο σὰν τὸ νερό; Πόσον καιρὸ ἔχω νὰ ίδω ἔνα ποτάμι νὰ τρέχῃ σὲ πράσινο λευβάδι, μιὰ λίμνη σκιασμένη ἀπὸ δέντρα, ἔνα καταφράκτη ποὺ ν’ ἀσπούζουν κατάλλευτα τὸ νερό του...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, τὴν σταματῆ καὶ τῆς πιάνει τὸ χέρια, χλωμὸς ἀπὸ τὸ πόνο — "Α, ἔμορφη, ἔμορφη καὶ ἀληθινὰ γλυκεῖα καὶ δλόδροση σὰν νερὸ τρεχάμενο, σὰν πηγὴ ποὺ ξεδιψάει... "Ολη ἡ ἔμορφιά σας χύνεται στὶς αἰσθήσεις μου σὰν νερὸ ζωντανό, σὰν νερὸ ποὺ πάλλεται καὶ τρέμει...

ΛΕΥΚΗ, σὰν τρελή — "Αφῆστε με, ἀφῆστε με, Αλέξανδρε!

*Αγάνες Ιστιοπλοΐας Ν. Φαλήρου. *Η νικήτρια λέμβος. — *Αγάνες λεμβοδομίας. *Η νικήτρια λέμβος του φωτηκού «Υδρα».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μὲ δρμή — Νοιώθω μέσα στὶς φλέβες σας, μέσα στὰ μαλλιά σας, νοιώθω τὴν ἀγάπη ποὺ ἔρχεται, ποὺ ἔρχεται. Τὴν βλέπω κάτω ἀπὸ τὰ βλέφαρά σας ποὺ ἀνεβαίνει... Νοιώθω κάτω ἀπὸ τὰ βλέφαρά σας τὸ ἀρωμα τῶν δακρύων... "Όλο τὸ πρόσωπό σας χλωμαῖται μέσα μου... Είσθε δῆλη μέσα μου, σὰν ἔνα υγρό πον τὸ ἔχω πιῇ... [Σκύβει νὰ φιλήσῃ τὰ χειλὶ τῆς παρθένου. Εκείνη πετιέται πρὸς τὰ δόπισ, τρελή, καὶ μόλις πνίγει μᾶς φωνή. Μένουν ἔτσι ταραγμένοι, ἀνίκανοι νὰ μάλισσον].

ΑΕΥΚΗ, φοβισμένη — Άκουστε!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί;

ΑΕΥΚΗ — Αὐτὴ τὴ φωνή! [Λίγες στιγμές ἀκροάζονται]. Είναι ἡ φωνή της! Είναι ἡ φωνή της! Σᾶς ζητεῖ, ναί, σᾶς ζητεῖ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Μή φοβᾶσθε, μή φοβᾶσθε. ΛΕΥΚΗ — "Όλα τὰ γνωρίζει. "Όλα τὰ βλέπει. Τίποτε δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ τῆς κρύψῃ... Μόλις πατήσῃ τὸ κατώφλιο, θ' ἀκούσῃ τοὺς παλμούς μας. Δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ τῆς κρύψῃ...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μελαγχολικά — Δὲν πρέπει νὰ κρύψωμε τίποτε ἀπὸ τὴν ψυχὴ ἐκείνης, ποὺ είναι ίκανη ν' ἀκούσῃ τὴν ἀλήθεια.

ΛΕΥΚΗ — Καὶ ὁ πόνος, καὶ ὁ πόνος...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μὲ βαθύτερη μελαγχολία — Είναι σκλάβα τοῦ πόνου. Δὲν ἔχομε δικαίωμα, τίποτε νὰ κάνωμε γιὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσωμε. Ζῆ σὲ ἄλλη ζωὴ.

ΛΕΥΚΗ — Σὲ ἄλλη ζωὴ! [Σκύβει τὸ κεφάλι καὶ πηγαίνει πρὸς τὴ θύρα].

ΣΚΗΝΗ Β'

*Η ΑΝΝΑ ὁδηγούμενη ἀπὸ τὴν ΤΡΟΦΟΝ, φαίνεται στὸ κατώφλιο. "Ολη ἡ διψὴ τῆς ἐκφράζει θλῖψι, ἔξαιρετικά ἥρεμη.

ΑΝΝΑ — Λευκή!

ΛΕΥΚΗ, τὴν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι — "Εδῶ εἶμαι, κοντά σας.

ΑΝΝΑ — Πήγαινε, πήγαινε, βάβω. [Η τροφὸς φεύγει. *Η Λευκὴ ὁδηγεῖ τὴν τυφλὴ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο]. "Αλέξανδρε!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — "Εδῶ εἶμαι, "Αννα. [Η τυφλὴ ἀπλόνει τὸ χέρι καὶ ἔκεινος τὸ πιάνει. Καὶ μένει μεταξὺ τοὺς λίγες στιγμές σιωπῆλη. "Ἐπειτα ἀφίγει τὸ χέρι του καὶ σέρνει σιμά της τὴ Λευκή].

ΑΝΝΑ — Φίλησέ με, Λευκή. [Τὴν φιλεῖ στὸ στόμα]. Μοῦ φαίνεται πῶς πέρασε καιρὸς καὶ καιρὸς ποὺ δὲν είσαι κοντά μου... Τί ἔκαμες; [Η Λευκὴ ξαφνιασμένη διστάζει ν' ἀταντίσῃ]. Τί ἔκαμες;

ΛΕΥΚΗ, μὲ φωνὴ δχι σταθερά — "Εμεινα ἓδω δῆλη σχεδόν τὴν ἡμέρα, βοηθῶντας τὸν ἀδελφό μου. [Ο Ἀλέξανδρος πήγαινε στὸν ἔξωστη κοὶ ἀκουμπᾷ στὰ κάγκελα, κυττάζοντας πρὸς τὴν πεδιάδα].

ΑΝΝΑ — "Εδῶ είναι ἡ αἰθουσα τῶν θησαυρῶν;

ΔΕΥΚΗ — Ναί, ἡ αἰθουσα τῶν θησαυρῶν.

ΑΝΝΑ — Καὶ τῶν νεκρῶν;

ΔΕΥΚΗ — Καὶ τῶν νεκρῶν.

ΑΝΝΑ — Ποῦ είναι ἡ στάχη τῶν νεκρῶν;

ΔΕΥΚΗ — Ἐκεῖ, μέσο στὰ δοχεῖα τὰ χάλκινα.

ΑΝΝΑ — Πήγανέ με. "Ηθελα νὰ τάγγιξω.

ΑΕΥΚΗ, τὴν διψὴ — "Εδῶ είναι τῆς Κασάνδρας ἡ τέφρα. "Εδῶ ἡ τέφρα τοῦ βασιλέως.

ΑΝΝΑ, μὲ χαμηλὴ φωνὴ — "Η Κασάνδρα! Κ' ἐκείνη ἔβλεπε... ἔβλεπε πάντα γύρω τῆς τὴ δυστυχία καὶ τὸ θάνατο... [Σκύβει ἐπάνω στὸ δοχεῖο, παίρνει μιὰ φούχτα στάχη καὶ τὴν ἀφίνει, νὰ χωθῇ μέσα ἀπὸ τὰ δάχτυλά της]. Τί μολακὴ ποὺ είναι ἡ τέφρα της. Σάν ἄμμος τῆς θάλασσας τρέχει μέσα στὸ δάχτυλα... "Εδιάβαζες ἔχθες τὰ λόγια της, "Αλέξανδρε. Μέσα σὲ τόσες φοβερὲς κραυγὲς, ἡταν μερικοὶ ἀναστεναγμοὶ τόσο ἥρεμοι καὶ θλιβεροί. Οἱ γέροντες τὴν ὁνόμαζαν ἀηδόνι. Τὲλεγε λοιπὸν ὅταν θυμότανε τὸ ἔμορφο ποτάμι τῆς πατρίδας της; Καὶ ὅταν οἱ γέροντες τὴν φοτοῦσαν γιὰ τὸν ἔρωτα τοῦ Θεοῦ; Δὲ θυμᾶσαι;

ΑΕΥΚΗ — Δὲ σᾶς ἀκούσε, "Αννα.

ΑΝΝΑ — Δὲ μ' ἀκούσε;

ΑΕΥΚΗ — Είναι στὸν ἔξωστη.

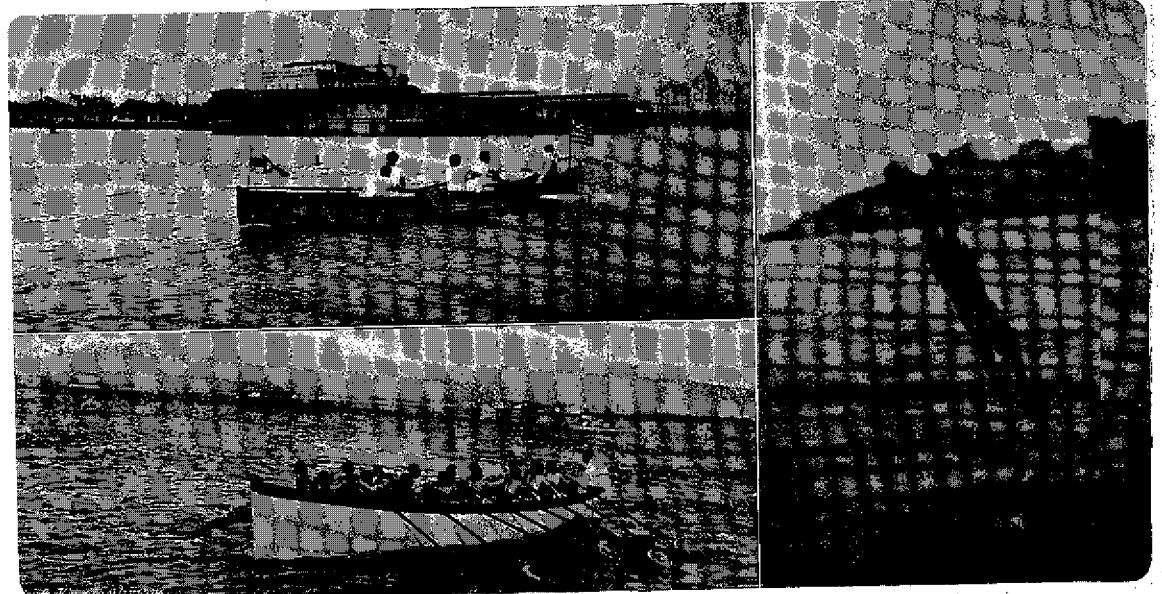
ΑΝΝΑ — "Α, είναι στὸν ἔξωστη...

ΛΕΥΚΗ, στρέφεται πρὸς τὸν ἔξωστη — Κυττάζει τὴ δύσι. Μιὰ δύσις, θαῦμα. Πίσω ἀπὸ τὸ Ἀρτεμίσιο δῆλος δὲν φλέγεται. "Η κορυφὴ τῆς Αράχνης καίεται σὰν λαμπάδα. "Ως ἓδω φθάνει τὸ ἀντιφέγγισμα καὶ πέρτει ἀπάνω στὸ χρυσάφι.

ΑΝΝΑ — Πάρος με κοντά στὸ χρυσάφι.

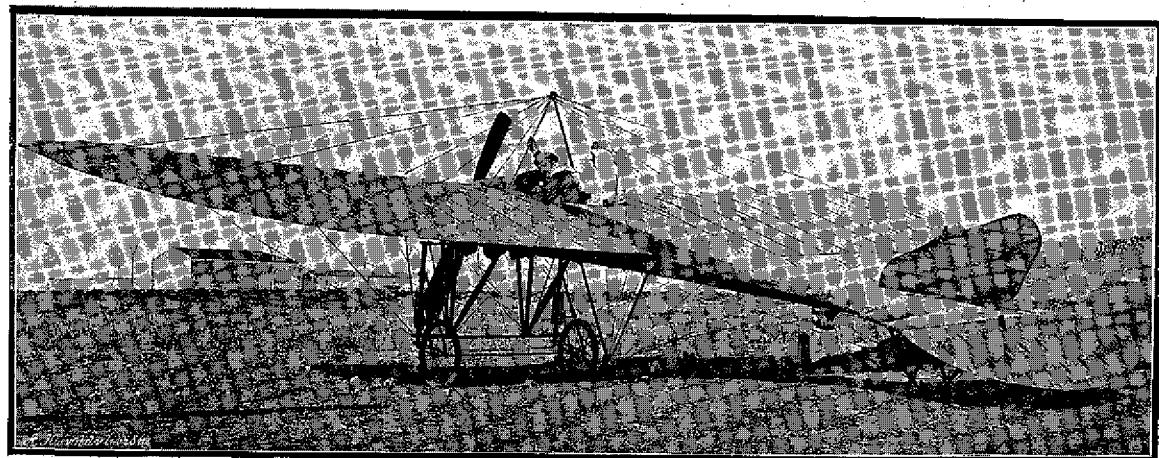
ΛΕΥΚΗ, τὴν διψὴ κοντά σ' ἕνα τραπέζι — "Εδῶ είναι τὰ λεύφανα τῆς Κασάνδρας.

ΑΝΝΑ, τὰ ἔγγιζει — "Η μάσκα τῆς είναι ἓδω; ΛΕΥΚΗ, ὁδηγεῖ τὰ χέρια τῆς "Αννας — Νά, ἓδω.

*Αγάνες λεμβοδομίας Ν. Φαλήρου. Εἰς τὴν πρώτην εικόνα η νικήτρια λέμβος του Ναυτικοῦ Όμιλου Ν. Φαλήρου.

*Αγάνες κολυμβηταρίς. Νικητής Παύλος Παύλος του Ἐθνικοῦ Συλλόγου

Τὸ αεροπλάνον τοῦ ἡ. Καραμανλάκη

ΑΝΝΑ, φάχνει τὴ χρυσὴ μάσκα — Τί στόμα μεγάλο! Ἡ φοβερὴ ἔργασία τῆς μάντισσας τὸ εἶχε πλατύνει. Αἰώνια; κραυγές, κατάρες, μυρδολόγια. Φαντάζεσαι τὸ στόμα τῆς σιωπῆλό; Τί σχῆμα θὰ είχαν κλεισμένα τὰ χεῖλη τῆς τὰ ὅδυντορά; Τί τρομάρα δταν σωπαίνει, δταν τὸ πνεῦμα βάνει μιὰ παῦλα στὰ μαντικά τῆς λόγια! Απόφε, Λευκή, θὰ μοῦ ξαναδιαβάσῃς τὸ διάλογο τῶν γερόντων καὶ τῆς Κασάνδρας. Δὲ θυμᾶσαι τὰ λόγια τῆς, δταν μιλεῖ γιὰ τὸν Θεό ποὺ τὴν ἀγόπησε, καὶ δι χορδὲς τῶν γερόντων τὴν ρωτᾶ ἀν υποτάχθηκε στὸν Θεό; Τὴν βλέπω κατακόκκινη ἀπὸ ντροπή, τὴ στιγμὴ ἐκείνη... Ετοι λέει; «Υποσχέθηκα, υποσχέθηκα...» Δὲ θυμᾶσαι τὰ λόγια τῆς;

ΛΕΥΚΗ, μεγαλόνει ἡ ταραχὴ τῆς δλοένα — "Οχι, Αννα. Απόφε θὰ σᾶς διαβάσω....

ΑΝΝΑ — «Υποσχέθηκα, μὰ τὸν ἔγελασα», λέγει. Εγέλασε τὸν Θεό, κού έκεινος ἔνδικήθηκε. Κανεὶς πιὰ δὲν ἐπίστενε τὰ λόγια τῆς. Ήταν μόνη, στὴν κορυφὴ ἐνὸς πύργου, μόνη μὲ τὴν ἀλήθεια τῆς. [Διακοπή.] Εξακολούθει νὰ φάχνῃ τὰ λειφαναϊ. Τὴν ὀγαπᾶς καὶ σύ, δτως δ Ἀλέξανδρος, τὸ ἄηδόνι αὐτό;

ΛΕΥΚΗ — Είναι σκληρὴ ἡ μοῖρα τῆς. Εμαρτύρησε.

ΑΝΝΑ — Ήτον πολὺ ἀραία: ήταν δμοια μὲ τὴν Ἀφροδίτη. Ο Λεονάρδος εἶδε τὸ πρόσωπό τῆς κάτω ἀπὸ τὴ χρυσὴ μάσκα. Παράδοξο: μοῦ φαίνεται σὰν νὰ τὸ εἴδα καὶ ἔγω... Τὶ χρῶμα λές νὰ είχαν τὰ μάτια τῆς;

ΛΕΥΚΗ — Μαῦρα ίσως.

ΑΝΝΑ — Δὲν ήταν, μὰ φαινόντανε μαῦρα, γιατὶ μέσα στὴ μανία τὴ μαντικὴ μεγάλωναν οἱ

ροῦγες μαυριδερές, τὸ σῶμα κοκκινωπό, ἀσπρο τὸ στῆθος, τὸ κεφάλι σταχτί. Τί χαριτωμένο καὶ ἄγριο κεφάλι. Αστράφτονταν δυὸ μαῦρες κόρες μέσα στὸ στρογγυλὸ καὶ κίτρινο κύκλο. Προχθές, τὴν ὥρα ποὺ τὰ κύταζα νὰ πετοῦν, ἐνας ἀπὸ τοὺς φύλακας ἔχτυπτησε ἔνα κατάστηθα μὲ τὸ τουφέκι. Ἔπεσε στὸ πόδια μου καὶ τὸ πῆρα. Ήτον μισοσκοτωμένο καὶ δμως ἔκανε νὰ μ' ἀρπάξῃ τὸ χέρι. Τὸ αἷμα ἔτρεχε ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ τόπνιγε. Λές καὶ ἀκούνες λυγμοὺς τὴ στιγμὴ ποὺ ἔταραζε. Εσθῆσαν τὰ μάτια, μαζεύτηκαν τὰ νύχια κ' ἔγειρε στὸ στῆθος τὸ μικρὸ του κεφάλι. Ακόμα ἔνας λυγμὸς ματωμένος. Ήταν δ τελευταῖος. Κρατοῦσα τόρα στὰ χέρια μου ἔνα κουρόλι. Μιὰ ζωὴ τόσο ἐλεύθερη καὶ τόσο ὁρμητικὴ είχε ζῆσει μέσα στὸν οὐρανό.

ΑΝΝΑ — Πῶς μιλεῖς γιὰ τὴ ζωὴ, καὶ πῶς μιλεῖς γιὰ τὸ θάνατο, Λευκή! [Διακοπή]. Ο Ἀλέξανδρος είναι στὸν ἔξωστη;

ΛΕΥΚΗ — Ναί.

ΑΝΝΑ — Τὶ κάνει;

ΛΕΥΚΗ — Κυντάζει ἔξω. [Διακοπή].

ΑΝΝΑ — Τὶ είναι αὐτὸ ποὺ κρατῶ στὰ χέρια μου;

ΛΕΥΚΗ — Ζυγαριά!

ΑΝΝΑ — Α, ζυγαριά! [Αγγίζει τοὺς δύο δίσκους]. Ήταν ἐπάνω στὸ στῆθος τῆς νεκρῆς βασιλοπούλας;

ΛΕΥΚΗ — Ναί, στὸ στῆθος τῆς.

ΑΝΝΑ — Γιὰ νὰ σταθμίζῃ τὶς τύχες. Μὰ δὲν είναι σωστή, αἴ; Δὲν είναι σωστή. Μοῦ φαίνεται πῶς γέρνει ἀπὸ τὸ ἔνα μέρος.

ΛΕΥΚΗ — Ναί! λέπει μιὰ ἀπ' τὶς χρυσὲς ταινίες ποὺ κρατοῦν τὸ δίσκο.

ΑΝΝΑ — Απὸ πιὸ μέρος;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, πλησιάζει — Νά, ἔρχεται δ Λεονάρδος.

ΛΕΥΚΗ — Απὸ ποὺ;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Απὸ τὴν πηγὴ Περσεία.

ΑΝΝΑ, ἀκούμπα τὴ ζυγαριά — Θέλεις νὰ πάμε στὴν πηγή, Λευκή; Θές νὰ μὲ δδηγήσῃς; Θὰ καθίσωμε λίγο στὴν πέτρα, κοντά στὴν πηγή, ν' ἀναπνεύ-

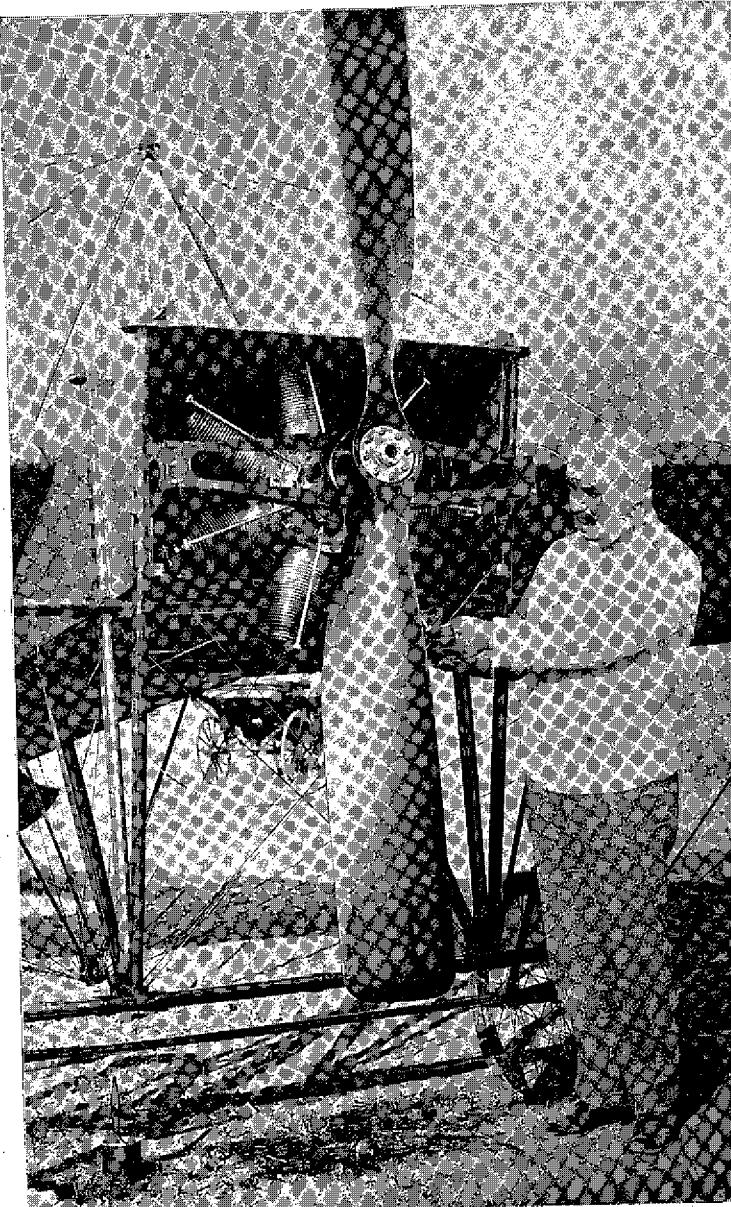
σωμε δυόσμο καὶ μυρτιά. Κάνουν πολὺ καλό.

ΛΕΥΚΗ — Πηγαίνομε, "Αννα. Πιάστε τὸ χέρι μου. [Τῆς δίνει τὸ χέρι].

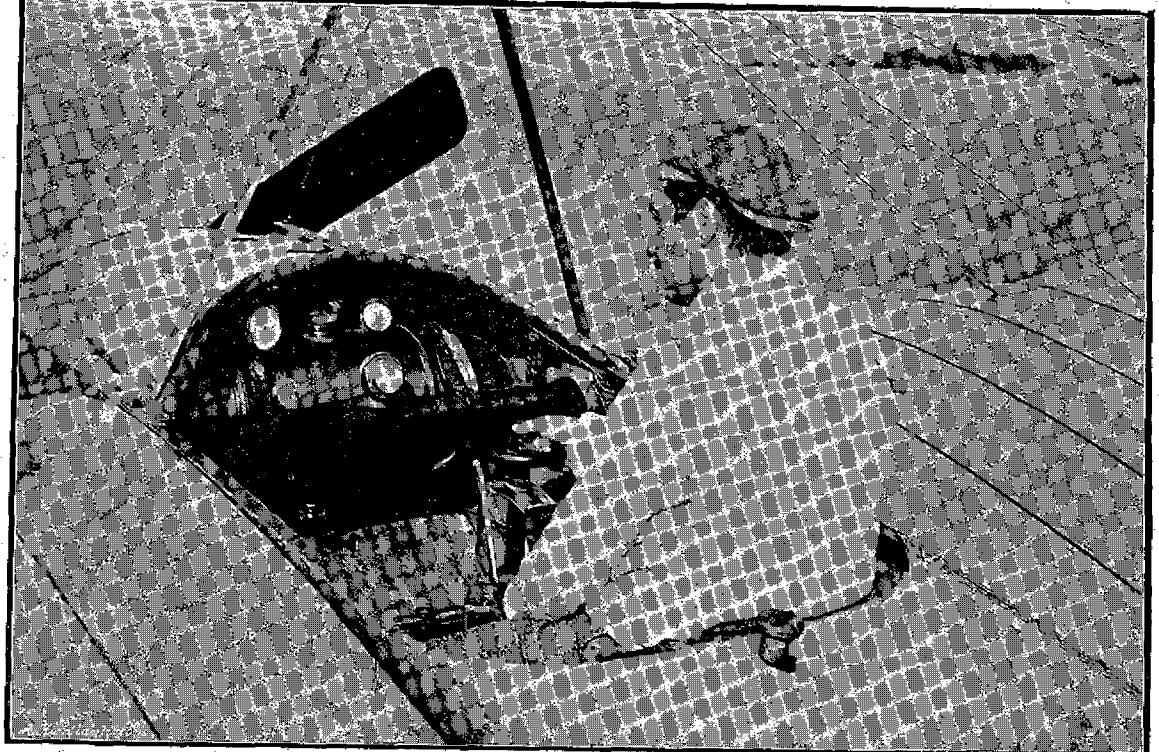
ΣΚΗΝΗ Γ'

Μπαίνει δ ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ καὶ κυττάζει δλους μὲ βλέμμα φωτεινὸ καὶ ἀνήσυχο. Ἡ δημητρίου δείχνει ἀκατάπαυτη ἀνησυχία καὶ πάλη ἐσωτερική.

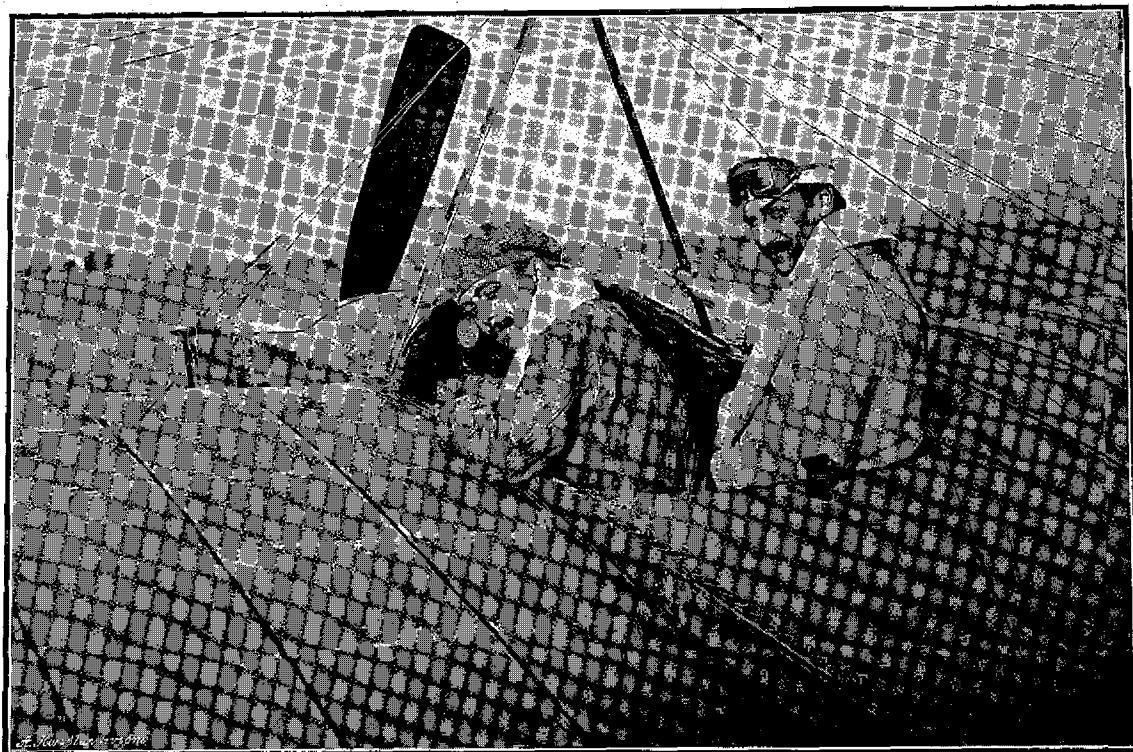
ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ — "Α, ἐδῶ είσθε, "Αννα... [Πηγαίνει πρὸς τὴν τυφλὴ μὲ κίνημα στοργῆς].

Ο η. Καραμανλάκης ἐπιθεωρεῖ τὴν μηχανήν του πετάξη

Η θέσης τους δεροπόδου (Καραμανλάκης) εις τὸ ἀεροπλάνον του

Ο κ. Καραμανλάκης και ο μηχανικός του κ. Ντουσέ εις τὸ ἀεροπλάνον

ANNA — "Ερχεσθε ἀπὸ τὴν πηγή;

ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Ναι, ἀπ' ἐκεῖ ἔχομαί... Πηγαίνω σχεδόν καθέ μέρα, τὸ ἥλιογερμα. Τὴν ὥραν αὐτὴ μυρίζει ἡ μυρτιὰ δυνατὰ σὰν τὸ λιβάνι καὶ φέρνει σὰν νάρκη. Ἀπόψε ἔχει πολὺ δυνατὴ μυρωδιά. Λέσ καὶ εἶναι χυμένη ἀπάνω στὸ νερό. "Οταν ἥπια, μοῦ φάνηρε πῶς τὸ νερό εἴχε τὴ γεύση τῆς.

ANNA — "Ακούσεις, Λευκή;

ΛΕΥΚΗ — Θέλετε νὰ πηγαίνωμε; Πιάστε τὸ χέρι μου.

ANNA, πάνει τὸ μπράτσο τῆς Λευκῆς — "Εμεῖς πηγαίνομε στὴν πηγή... Βασίλεψε ὁ ἥλιος, Ἀλέξανδρε;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ἀπὸ τὸ κατώφλι του μπαλκονιοῦ — Ναι, βασίλεψε.

ANNA, — Δὲν εἶναι πειὰ φῶς;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Φέγγει λίγο ἀκόμα.

ANNA — Γι' αὐτὸ κράζουν τὰ γεράκια.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Πάντα ἀργὰ κράζουν, ὡς που νὰ βγοῦν τὰ πρῶτα δάστρα.

ANNA — Πηγαίνομε. [Φεύγει μὲ τὴ Λευκή].

Σ Κ Η Ν Η Δ'

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ μένει κοντά στὸν ἔξωστη, ἀκουμπισμένος μὲ τὴ ράχη σὲ μιὰ παραστάδα, κυττάζοντας δλοένο πρὸς τὴν ἔξοχην. Ο ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ παρακολουθεῖ μὲ τὰ μάτια ἥως ἔω ἀπὸ τὸ κατώφλι τὴ ΔΕΥΤΗΝ ποὺ ὅδηγει τὴν τυφλήν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τὶ εἶναι ἡ φωτιὰ ἐκείνη, κάτω, στὴν κορυφὴ τῆς Λάρισσας; Κύτταξε! δυό, τρεῖς φωτιές... Καὶ ἄλλη μιὰ ἀκόμα στὸ Αὔκυνα. Βλέπεις; Βλέπεις τὶς κολόνες τοῦ καπνοῦ; Λέσ καὶ εἶναι ἀκίνητες. Καθόλου δὲ φυσῆ. Τὶ ἀτέλειωτη γαλήνη! Εἶναι ἀπ' τὶς πιὸ ἔμοισφες καὶ τὶς πιὸ μεγαλοφάνταστες βραδείες ποὺ ἔχω ίδῃ. Ο ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ πλησίεσται τὸν φύλο του, βάνει τὸ χέρι στὸν ώμο του μὲ ἀδελφικὴν ἀγάπη καὶ μένει σιωπηλός. Κύτταξε τὸ χρῶμα καὶ τὸ περίγραμμα τῶν βουτῶν πάνω στὸν οὐρανό! Κάθε φορὰ ποὺ τὰ κυττάζω, τὸ βράδυ, αἰσθάνομαι λατρεῖα πρὸς τὴν θειότητά τους. Σὲ κανένα μέρος τῆς γῆς δὲν αἰσθάνεσαι, δύως ἔδω, αὐτὸ τὸ θεικὸ ποὺ δίνει ἡ θέα τῶν μακρινῶν βουνῶν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μὲ φωνὴ ταραγμένη — Άληθεια,

Νὰ προσευχηθῇ κανεὶς στὰ παρθενικὰ αὐτὰ βουνά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Τί κανθαρὰ ποὺ φαίνονται, ἀπόψε! Λέσ καὶ εἶναι ἀπὸ ζαφεῖρι. Μόνον ἡ Ἀράχην εἶναι ἀκόμα λίγο κοκκινωτή: πάντα τελευταία σκοτεινιάζει ἡ κορυφὴ της. Μά, οἱ φωτιές αὐτές; Πληθαίνουν δλοένα πάνω καὶ κάτω στοὺς λόφους, ἔως τὸν οάμπο. . . Κύτταξε, κάτω ἀπὸ τὴ Λάρισσα, ἔνα στεφάνι. Παράδοξο, πῶς οἱ κολόνες τοῦ καπνοῦ εἶναι τόσο λευκές. Θαρρεῖς πῶς φωτίζονται ἀπὸ κανένα ἄλλο φῶς, ἀπὸ ἔνα ἀδόρατο φεγγάρι. Κ' ἔχουν κατί τὸ εὐλαβικό. "Ισως νὰ κομίζουν τὶς δεήσεις τῶν ἀνθρώπων.

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — "Ισως. Οἱ ἀνθρωποι κάνουν δέησι νὰ βρέξῃ, νὰ ξεδιψάσῃ ἡ γῆ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Εἶναι φοβερὴ αὐτὴ ἡ δίψα. [Πιακοπή]. Ο Λεονάρδος ἀπομακρύνεται, κάνει μερικὰ βήματα στὸ δωμάτιο δπού ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάζῃ. Δὲν ήμπορεῖ νὰ κρύψῃ τὴν ταραχὴ του. Πλησίαζει τὸ τραπέζιο ὃπου τὰ λειψανά τῆς Κυριάνδρας. "Ο φύλος του ἀήσυχος τὸν παρακολουθεῖ]. "Α, κυττάζεις ἀν τὰ στολίδια τῆς Κασάνδρας εἶναι καλὰ τοποθετημένα... "Η Λευκή τὰ ἔβανε σὲ τοξὶ τὴ στιγμὴ

ποὺ ἥρθα νὰ σὲ ζητήσω. "Ηθελα νὰ τὴν βοηθήσω... μὰ ἔπειτα... ἐπιάσαμε τὰ λόγια... πέρασες ἡ ὥρα σὰν μιὰ στιγμή... Μιλήσαμε καὶ γιὰ σένα, Λεονάρδε.

ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ, ταραγμένος — Γιὰ μένα;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Γιὰ σένα, γιὰ τὸ μυστικό σου...

ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Τὸ μυστικό μου;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, πλησίαζει τὸν φύλο του καὶ τοῦ πιάνει τὸ χέρι τουφερά — Τί ἔχεις; Πές μου, τί ἔχεις; Γιατὶ τρέμεις ἔτσι;

ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Δὲν ἡξέρω γιατὶ τρέμω...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Δὲν εἶμαι πειὰ δ ἀδελφός σου; "Απὸ μέρα σὲ μέρα περιμένω νὰ μοῦ μιλήσης, νὰ μοῦ φανερώσης τὸν πόνο σου... Δὲν ἔχεις πειὰ ἐμπιστοσύνη σ' ἐμένα; Δὲν εἶμαι πειὰ δ ἐμπιστος φίλος ποὺ δλα θὰ τὰ ξέρῃ;

ΛΕΩΝΑΡΔΟΣ, πνίγει τὴν ἀγωνία του — Ναι, Ἀλέξανδρε, εἶσαι πάντα δ ὁ φύλος μου... Τί δὲν χρεωστῶ σ' ἐσένα; Τί ίμιον πρὸν σὲ γνωρίσω, πρὸν ἐπικοινωνήσω μὲ τὴν ψυχή σου; Τί ίμιον; "Ολα σοῦ τὰ χρεωστῶ: τὴν ἀποκάλυψι τῆς ζωῆς... "Η φλόγα σου μοδώκει ζωή. "Εδωσες ζωὴ σὲ καθετὶ γύρω μου, ποὺ πρὸν ήταν πεθα-

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΥΒΕΛΗΣ — Η ΝΟΡΑ, ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

μένο... Τί θὰ ήταν γιὰ μένα δλο αὐτὸ τὸ χρυσάφι, δὲν δὲν σὲ είχα γνωρίσει; "Ένα δύψυχο μέταλλο. Έσύ, μονάχα εἶναι, μὲ βοήθησες ν' ἀνοῖξω τὰ μάτια σ' ἔνα θησαυρό..."

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Καὶ τώρα; Τίποτε δὲ μπορῶ νὰ κάνω γι' αὐτὸ ποὺ σὲ τυραννεῖ;

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ, σάν νὰ σκέπτεται κάτι ἄλλο — Δὲ ξέρω τι ἔχω, δὲ ξέρω τι ἔχω... Δὲ ξέρω τι μὲ κάνει νὰ μπορέω...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Καῦμένε! Δυὸ χρόνια τώρα, δυὸ δλόκληρα χρόνια, σκάβεις, σκάβεις τὴ δι-

ψασμένη αὐτὴ γῆ, στὴ φίξα τοῦ γυμνοῦ αὐτοῦ βιουνοῦ, βυθισμένος στὴ γοητεία τῆς νεκρῆς πολιτείας, δποὺ τὰ τρομερά τῆς φαντάσματα στηλόννονται κάθε στιγμὴ μπροστά σου μέσα στὴν πύρινη σκόνη... Πῶς μπόρεσαν νὰ μὴ λυγίσουν τὰ νεῦρα σου πολὺ ποιν. Δυὸ χρόνια ἀναπνέεις τὴ φρονικὴ ἀπόπνιοια τῶν τάφων, καὶ ἔζησες μὲ τὴ φρίκη τῆς πιὸ τραγικῆς μοίρας ποὺ κατάπιε μιὰν ἀνθρώπινη γενεά. Πῶς ἡμπόρεσες ν' ἀνθέξεις; Πῶς δὲ φοβήθηκες μὴν τρελαθῆς; Μοιάζεις μὲ ἀνθρωπο ποὺ ἥπιε φαρμάκι. Εἶναι φορές ποὺ τὰ μάτια σου εἶναι μάτια τρελοῦ...

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Ναί, ἀλήθεια, φαρμάκι ἔχω πιωμένα...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Γιατί δὲν ἥθελες νὰ μ' ἀκούσης; "Οταν μὲ κάλεσες, στὸν ἥρθα ἐδῶ, ἥσουν πιὰ ποτισμένος μὲ τὸν δλέθριο πυρετό..." "Ενοιωσα τὸν κίνδυνο... Καὶ ἥθελα νὰ σὲ πάρω μακριὰ ἀπὸ ὅδο. Θυμᾶσαι; Νὰ περάσωμε τὴν ἀνοιξὶ στὴ Ζάπινθο, στὸ ἀκρογιάλι, δχι πολὺ μακριά. Μὰ τώρα πρέπει νὰ φύγωμε χωρὶς χρονοτριβή. Νὰ ζήσωμε στὴ θάλασσα, στὰ δάση, στὴν πρασινάδα... Νὰ κοιμηθῆς πάνω στὴν πράσινη γῆ, χωμένος στὴ χλόη, καὶ ἔτοι νὰ χύσῃς μέσα σου σιγά-σιγά καινούρια ζωὴ..."

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Ναί, ναί, ἔχεις δίκαιο. Νὰ φύγωμε... νὰ πάμε μακριά. Ποῦ;... Ποῦ;... Κ' ἔκεινη μαζί, ἡ ἀδελφή μου, ἡ Λευκή... νάρθη κι' αὐτή... νάρθη μαζί κι' αὐτή...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, σκεπτικὸς καὶ διστάξων — Κ' ἔκεινη νάρθη... Δὲ νομίζεις πῶς κι' αὐτὴ εἶναι καταπονεμένη, κι' ἔχει ὀνάγητη ν' ἀνασάνη, νὰ ζήσῃ; Λυπάται γιὰ σένα, κλαίει γιὰ σένα.

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Κλαίει; κλαίει;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Φοβάται πῶς δὲ τὴν ἀγαπᾶς πειά, πῶς δὲν τῆς ἔχεις πειὰ τὴ στοργὴ ποὺ τῆς είχες...

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ, κατάχλωμος καὶ μὲ πόνο — Τὴ στοργὴ... ποὺ τῆς είχα. Καὶ κλαίει; κλαίει;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, τοῦ πάνει πάλι νὰ χέρια, μὲ βία σχεδὸν — Μὰ τι ἔχεις λοιπόν; Τί ἔχεις; Γιατί τρέμεις ἔτοι;

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ, ἀπελπισμένα — "Αχ! ἀν μποροῦσες νὰ μὲ σώσης!"

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ — Εἶναι χρέος μου, καὶ θέλω νὰ σὲ σώσω, Λεονάρδε.

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Δὲν ἡμπορεῖς, δὲν ἡμπορεῖς... Εἶμαι χαμένος. [Κάνει μερικὰ βήματα στὸ δωμάτιο, ἀπελπισμένος πηγαίνει πρὸς τὸν ἔξωτη: ἔκειται πρὸς τὴ θύρα καὶ τὴν κλείνει. Ἐπιστρέφει πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο, σὰν ἀνθρώπος ποὺ βρίσκεται σὲ στιγμὴ μανίας]. Πῶς νὰ σου πῶ! πῶς νὰ σου πῶ!..." Α, εἶναι φρικτό! φρικτό!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ κατάπληκτος — Λεονάρδε!

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ, πέφτει σ' ἔνα κάθισμα καὶ σφίγγει τὸ κεφάλι μὲ τὰ χέρια του — Εἶναι φρικτό!

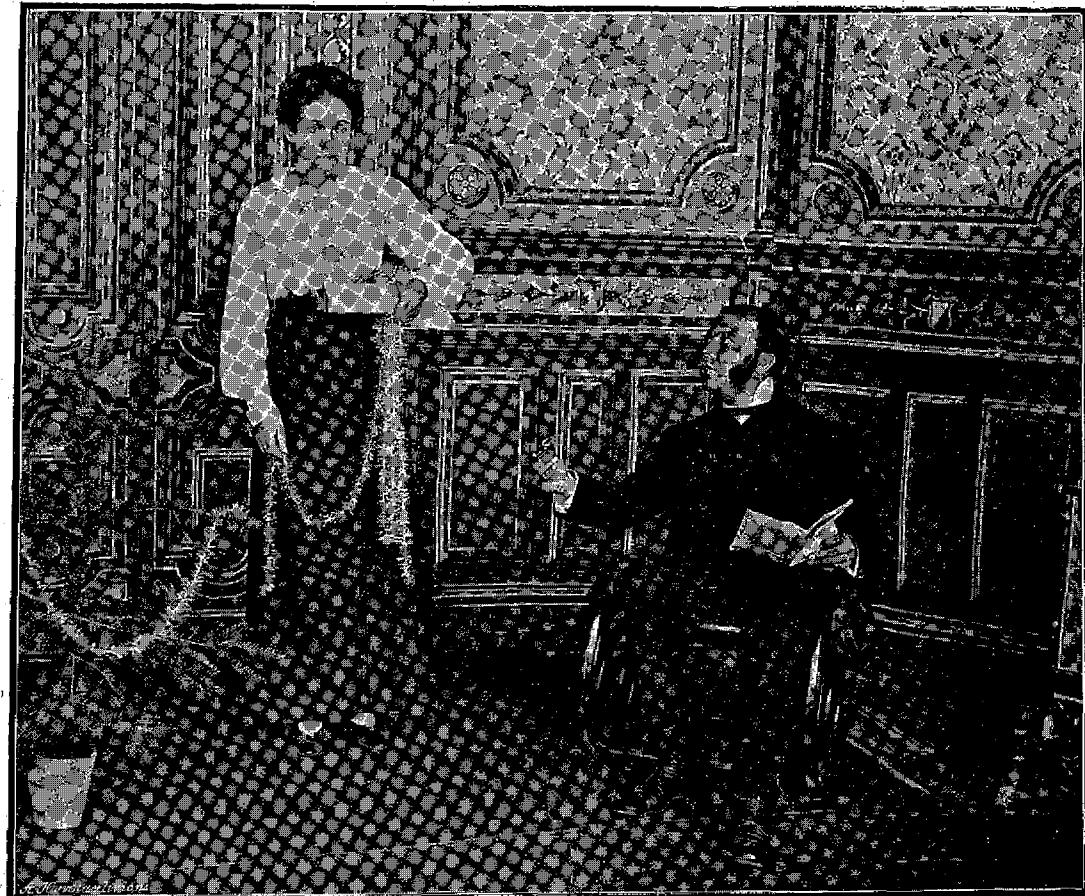
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, τοῦ πάνει πάλι τὰ χέρια καὶ σκύβει ἀπάνω του — Μίλησε! Μίλησε λοιπόν! Γιατί μὲ βασανίζεις ἔτοι;

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Ναί, θὰ μιλήσω, θὰ σου πῶ... Μὴ μὲ κιντοῖς τόσο κοντά, μὴ βαστᾶς τὰ χέρια μου... Κάλησε ἔκει... Περίμενε... Νὰ σκοτεινάσῃ περισσότερο... Θὰ σου τὸ πῶ... Πρέπει νὰ σου τὸ πῶ... εσένα... μονάχα εσένα... Εἶναι φρικτό.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, κάθεται λίγο μακριὰ καὶ μιλεῖ μὲ

φωνὴ χαμηλὴ, ἀνήσυχος — Νὰ ποὺ ἐπάθησα... περιμένω... περιμένω... Εἶσαι στὸ σκοτάδι... Σχεδὸν δὲ σὲ βλέπω... Μίλησε!

ΑΛΕΩΝΑΡΔΟΣ — Πῶς νὰ τὸ πῶ; [Διακοπή. Είναι καὶ οἱ διὸ στὰ σκοτεινά, καὶ μόνον φέγγουν τὰ χρυσᾶ διπτικέμενα. "Οταν δὲν οἶσανδρος ἀρχίζει νὰ ξαναμιλῇ, η φωνὴ του είναι βραχή καὶ κομιένη. Ο Ἀλέξανδρος ἀκούει ἀκίνητος, σὰν νὰ συστέλλεται ὅλον του τὸ είναι ἀπὸ τὸν πόνο]. "Α, τὴ γνωρίζεις, τὴ γνωρίζεις... Ξέρεις τι ἀγαθό, τι τρυφερό, τι ἀγνὸ πλάσμα είναι... ή ἀδελφή μου... Ξέρεις, ξέρεις τι ἡταν γιὰ μένα μέσα στὰ χρόνια τῆς μοναξίας καὶ τῆς ἐργασίας μου... Ήταν τὸ ἀρχαριός τῆς ζωῆς μου. Ήταν τὸ ξεκούρασμα καὶ ἡ δροσιά, δ σύμβουλος καὶ ἡ παρηγορά, καὶ τὸ δνειρό, καὶ ἡ ποίησις, καὶ δλα... Τὸ ξέρεις, τὸ ξέρεις. [Διακοπή]. Ποιάν ἀλλη λαρά ἔγγωρισαν τὰ νειλάτα μου; Ποιάν ἀλλη γυναίκα ἀπάντησα στὸ δρόμο μου; Καμιά. Ή καρδιά μου ἡταν ἀτέρασχη... Ή ζωὴ μου ἡταν σὰν ἔνα τάμα: ξέησα μόνο μὲ τὴν ἐμο-

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΥΒΕΛΗΣ — Η ΝΟΡΑ, ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

ΧΕΙΑΜΕΡ, ΙΙ. ΛΕΩΝ

φιλί τῶν ἀγαλμάτων ποὺ ἔθαψα μέσ' ἀπ' τὸ χῶμα... Ἡ ζωή μας, πάντα ἀγνή, ἔμοιας μὲ προσευχή, στὴ μοναξιά... Ὡ, η μοναξιά!... Πόσα χρόνια, πόσα χρόνια ἐζήσαμε πλάι-πλάι, ἀδελφός καὶ ἀδελφή, μονάχοι, μονάχοι κ' εὐτυχισμένοι, σὰν παιδιά... Ἔτρωγα τοὺς καρπούς ποὺ εἶχαν δαγάκσει τὰ δάσπρα της δόντια καὶ ἔπιγα νερό μέσ' στὸ μικρό της τὸ χεράκι. [Διακοπή]. Μόνοι! πάντα μόνοι μέσ' στὰ δλόφωτα σπίτια!... Φαντάσουν ἔναν ἄνθρωπο ποὺ χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ, πίνει φαρμάκι, ποτίζεται μὲ φίλτρο, κάπι μιλυσκέρο ποὺ δηλητηριάζει τὸ αἷμα του, ποὺ τοῦ μολύνει τὴ σκέψη, ἔτσι, ἵσφικά, μέσα στὴν ήρεμιά τῆς ζωῆς του, μέσα στῇ; ψυχῆς του τὴ γαλήνη... Φαντάσουν, μιὰ τέτοια ἀκίστευτη ἀπονιά!.. Μιὰ μέρα τῆς ζωῆς σου συνειδισμένη, δύπως τόσες ἄλλες. Μέρα χειμωνιάτικη, φωτεινή, καὶ καθάρια σὰν διαμάντη δλα εἶναι γεμάτα ἀπὸ φῶς. "Ολα τὰ ξεχωρίζεις ἀπὸ κοντά η ἀπὸ μακρινά. Γυρίζεις ἀπ' τὴν ἑργασία σου, ἀμέριμνα τίποτε δὲ βλέπεις παράδοξο, σύντε στὸν έαυτό σου οὕτε στὰ πράματα ποὺ εἶναι γύρω σου τὸ στήθος σου εἶναι ήρεμο, η ψυχή σου ήρεμη, η ζωή σου τρέχει, δύπως πάντα, τὸ δόδομο της, ἀπὸ τὰ περασμένα πρός τὰ ἐμπρός... Ἔρχεσαι στὸ σπίτι, ποὺ δύπως ἔχθες, εἶναι γεμάτο ἀπὸ φῶς καὶ ήσυχία ἀνοιγέις μιὰ θύρα μπαίνεις σὲ μιὰ κάμαρα... καὶ τὴ βλέπεις, αὐτή, αὐτή, τὴν ἀγνή σου συντρόφισσα. Τὴ βλέπεις ἀποκοινισμένη στῆς ἑστίας τὴ ζεστασιά, γυμνά τὰ μικρά της πόδια. Τὴν κυντάζεις μὲ χαμόγελο. Καὶ τὴν ίδια στιγμή, μαζὶ μὲ τὸ χαμόγελο, μιὰ σκέψη ἵσφική ἀνθέλα σὲ ἀρπάζει μιὰ σκέψη τρομαχτική, ποὺ δλο τὸ εἶναι σου ἀνατριχιάζει μὲ φρίκη... Τοῦ κάκου, τοῦ κάκου! Ή σκέψη ἔπιμένει, δυναμόνει, μεγάλη σὰν θεριό, σὲ κάνει σκλάβο της... "Α, εἶναι δυνατόν;... Σὲ κυριεύει, σου ποτίζει τὸ αἷμα, ἀπλώνεται σὲ δλες σου τὶς αἰσθήσεις. Καὶ είσαι θῦμα της, ὅθλο θῦμα, δειλιασμένο. Καὶ δλη ἡ ψυχή σου, η ψυχή σου η ἀγνή, μολύνεται. "Ολα μέσα σου μολύνονται. "Α, ποιὸς νὰ τὸ πιστέψῃ; [Σηκόνεται, ἀκούνοντας τὸν 'Αλέξανδρο νὰ τρέμη μέσ' στὸ σκοτάδι. "Ολο του τὸ σῶμα ταράζεται σὰν νὰ τὸ βασανίζῃ πυρετός. Πάει μερικά βήματα πρός τὸν ἔξωστη, ἔπειτα ἐπιστρέφει νὰ καθίσῃ. 'Ο Αλέξανδρος τὸν κυττάζει μὲ δλάνυχτα μάτια. Φαντάζεσαι τώρα τὴ ζωή μου μέσα στὸ σπίτι αὐτό, μαζὶ μ' αὐτὴν καὶ μαζὶ μὲ τὸ θεριό. Ἔδω, στὸ σπίτι τὸ γεμάτο ἀπὸ φῶς η γεμάτο σκοτάδι, μονάχος ἔγω καὶ αὐτὴ μονάχη... Μιὰ πάλη ἀπελπιστική, κρυφή, χωρὶς διακοπή, χωρὶς καταρρύγιο κανένα, νύχτα καὶ μέρα, κάθε λεπτό καὶ κάθε στιγμή, ποὺ γινόταν πιὸ σκληρὴ ἀκόμα ὅσο περισσότερο

στοργή μονδειχνε τὸ ἄμοιρο αὐτὸ πλάσμα... Καμιὰ γιατρεία: οὔτε ἡ μανιασμένη σχεδὸν ἐργασία, οὔτε ἡ κούραση ποὺ καὶ ζῶο θὰ καπονοῦσε, οὔτε ἡ ζάλη ποὺ μονδιναν δὲ λιος καὶ ἡ σκόνη, οὔτε ἡ ἀγωνία τῶν ενρημάτων ποὺ ζητοῦσα, ποάβοντας ἀδιάκοπα. Τίτοτα, τίποτα δὲν μποροῦσε νὰ δημάσῃ τὸ φοβερὸ πυρετό, νὰ σταματήσῃ, καὶ λίγες στιγμὲς ἀκόμα, τὴν ἔνοχη μανία. "Οταν τὴν ἔβλεπα ἀπὸ μακριὰ νὰ πλήσιαζῃ, ἔκλεινα τὰ μάτια· καὶ τὰ βλέφαρά μου πάνω στὰ μάτια μου, ἔμοιαζαν μὲ φωτιά πάνω σὲ φωτιά. Καὶ σκεπτόμουν, τὴν ὥρα ποὺ τὸ αἷμα μου βουνίζε μέσα στ' αὐτιά μου, μὲ ἀγωνία ποὺ πάντα ἐνόμιζα πώς ήταν ἡ τελευταία τῆς ζωῆς μου: "Ἄχ, δὲς μποροῦσα ἀνοίγοντας τὰ μάτια νὰ τὴν κύταξω δπως τὴν ἔκυπταζα μιὰ φορά, νὰ ξάναυδω τὴν ἀγιωσύνη τῆς ἀδελφῆς". Καὶ τίναζα τὴν ἀθλιὰ ψύχη μου νὰ τὴ γλυτώσω ἀπ' τὸ κακό, μὲ τὴν ἵδια φρίκη καὶ μὲ τὸν ἴδιο τρελὸ τρόμο ποὺ τινάζομε τὸ φρόεμά μας, νὰ φύγη τὸ φίδι ποὺ χώθηκε μέσα. Μάταια, πάντα μάταια! Ή περπατησιά της, δταν μὲ πλησίαζε, ποὺ ήταν βέβαια ἡ περπατησιά της ἡ συνειδισμένη, τὴν ἔβλεπα διαφρετικὴ μὲ τὰ δικά μου τὰ μάτια· μὲ τάραζε σὰν λόγια ἀμφίβολα. Καὶ δόσο μὲ ἔβλεπε ἀνήσυχο καὶ μελαγχολικό, τόσο μονδειχνε περισσότερη στοργή. Καὶ δταν μάγγιζαν τὰ ήρεμα χέρια της, ἔτρεμα ἔως τὸ κόκκαλα, καὶ ἐπάγωνα, καὶ σταματοῦσε ἡ καρδιά μου, καὶ τὸ μέτωπό μου ἔλυσε στὸν ἴδρωτα, καὶ οἱ φίλες τῶν μαλλιῶν μου ἔνοιωθαν τὴν τρομάρα τοῦ θανάτου... "Α, πολὺ σκληρότερη ἀπ' τὸ θάνατο ήταν γιὰ μένα ἡ σκέψη πώς μποροῦσε νὰ μαντέψῃ τὴν ἀλήθεια, τὴ φοβερὴ ἀλήθεια! [Διακοπή]. Ή νύχτα! Ή νύχτα! Αν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ήταν φοβερό, τὸ σκοτάδι ήταν πιο φοβερὸ ἀκόμα: τὸ σκοτάδι τὸ χλιαρό, τὸ σκοτάδι ποὺ φέρνει τὰ δράματα καὶ τὰ παφαμιλητά... Η κάμαρά της ήταν δίπλα στὴν ίδική μου. Κάθε βραδύ, πρὸν κοιμηθῆ, ἔρχοτανε ὡς τὸ κατῶφλι νὰ τῇ φιλήσω. Κάποτε, ἀπὸ τὸ κρεββάτι της, μοῦ μιλοῦσε ἀκόμα... Τὶς νύχτες, μέσα στὴν ὀνήσυχη ἀγρύπνια μου, προσπαθοῦσα ν' ἀκούσω τὴν κανονική τῆς ἀναπνοή. "Αδύνατον νὰ κοιμηθῶ! "Ενοιωθα τὰ βλέφαρά μου νὰ πληγόνουν τὰ μάτια μου καὶ τὰ ματόκλαδα σὰν βελόνες νὰ γγίζουν πάνω σὲ πληγή... Καὶ οἱ δρεσ, βαρείες, μιὰ-μιὰ ξεψυχοῦσαν. Κ' ἔφθιανε ἡ αὐγή, καὶ μὲ τὴν αὐγή ἡ νάρκη υπερερα ἀπὸ τὴν κούραση τῆς ἀγρύπνιας. Καὶ μαζὶ μὲ τὴ νάρκη τὰ ὅνειρα. "Α, τὰ ὅνειρα, τὰ ὅνειρα τὰ μιαρά, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ ἡ ψυχὴ νὰ τὰ διώξῃ! Κάλιο ν' ἀγρύπνις, καλλιο νὰ βασανίζεσαι πάνω στὸ προσκέ

φαλο σὰν ἀπάνω σ' ἀγκάθια, κάλλιο ν' ἀγωνίζεσαι καταπονεμένος . . . Καταλαβαίνεις; Καταλαβαίνεις; Καὶ ἔπειτα, δταν ὁ ὑπνος νυκήσῃ τὴν ἀγωνία, σὰν βράχος ποὺ πέφτει καὶ συντρίβει, δταν τὸ σῶμα τὸ κακομοιριασμένο γίνη ἀλύγιστο καὶ βαρὺ σὰν μολύβι, δταν ὅλη ἡ ὑπαρξη ἡττᾶ τὴν ἥσυχία του θανάτου, του θανάτου — καταλαβαίνεις; — τότε ἡ πάλι ἡ ἀπελπισμένη ἐναντίον τῆς ἀνάγκης τῆς φύσεως, μήν τύχη καὶ πέσω ἄνθελα, μέσα στὸν ὑπνο, ὑῦμα στὸ ἀποτρόπαιο τέρας . . . Ξυπνῶ τρομαγμένος σὰν ἀληθινὰ ἔνοχος, καὶ ἡ σάρκα μου εἶναι μαζωμένη ἀπὸ τὴ φρίκη, καὶ δὲν ἡξέδω ἀν ἡταν δνειρο ἡ ἀν νοιώθω ἀκόμα τὴ θέρμη του ἐγκλήματος, πιὸ καταπονεμένος τώρα, πιὸ ἐλεεινὸς τώρα, καὶ μισῶ τὸ φῶς — ἕγω ποὺ τρέμω τὸ

σκοτάδι — καὶ σκύβω τὸ κεφάλι καὶ χαμηλόνω τὰ μάτια σὰν τὰ ζῶα . . .

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, μὲ φωνὴ πνιγμένη, ἀγνώστιτη —
Φτάνει! φτάνει! [Σηκωνέται τρέμοντας, ἀνίκανος
νὰ ὑποφέρῃ περισσότερο. Πηγαίνει πρὸς τὸν ἔξωτην.
Ἀνατίνει κυττάζοντας τὸν ἔστεφο οὐφανόν].

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ—⁷Ά, σὲ πνίγο... Κύτταξε, κύτταξε τὰ ἀστρα. Εσὺ ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ τὰ κυττάξῃς!...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, πηγαίνει σιγά πρός αὐτὸν καὶ μὲν χέρι τομουλιαστὸ τοῦ πιάνει τὸ κεφάλι — **Φτάνει!** Φτάνει! [Κάνει μερικὰ βήματα, πηγαίνει πρὸς τὴ θύρα, τὴν ἀνοίγει, κυττάζει στὸ κενόν καὶ ξανακλείνει. "Επειτα ἐπιστρέφει στὸν Λεονάρδο, ποὺ κρύβει τὸ πρόσωπο μέσ' στα χέρια του σκυψμένος, καὶ τοῦ πιάνει τὸ κεφάλι. Ξαναπηγαίνει πρὸς τὸ μπαλκόν. Ο Λεονάρδος σηκώνεται καὶ τὸ πλήσιαζει. Καὶ οἱ δύο, διμήλιτοι, πλάι-πλάι, κυττάζουν τὸν κάμπο ποὺ καίουν ἐδώ κ' ἐκεῖ φωτιές, μέσα στὴ νύχτα τὴν ἡρεμη καὶ καθάρια].

[Μετάφρ. Κ. Μ.]
[Συνέχεια]

Γ. ΝΤ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

Н Г Е Р Г Е Н А

[Ο κ. Λεων. Ραζέλος
την μετάφρασιν μερι-
ζηγόραψεν ἔνα λυρικό¹
μένη ἀπὸ τὸν κύκλο
στρέφεται στὸν θρό-
λου Ἀλεξάνδρου.
ὅπου διηγεῖται ἡ Γο]

«Αἰδηνες πέρασαν» μά έγινε θαρρωδ πώς είν' έμπρος μους
ή γαληνότατη θωριά τοῦ βασιλιά τοῦ κόσμου.
Κάθεται κι' ἀπ' τὸν οὐρανόν, δύποι τὸ θύρων σκέπαι,
τρέμουνε ξανθομέταξα τὰ κρόσσα: κι' ὅλο βλέπει
σ' απόμορφους δρῖζοντες μὲ πυρωμένο βλέμμα,
ποὺ λάμπει πάντας ἀπ' τὸ πλατύ χρυσοπλεύμενο στέμμα.
Κ' εἶδα—ή καρά μ' ἔπειταν τὴν ὥρα ἔκεινη—κ' εἶδα
τοὺς μάγους, ποὺ μὲ πράσινη μακροχύτη χλευάδα
στέκαν ἐμπρός του σιωπηλοὶ κι' ἀκίνητοι ὡς τὴν ὥρα,
ποὺ τέτοια λόγια μίλησαν: —Στὴ μιθική μας χώρα
μεγάλοι κι' ἀμετροὶ λαοὶ ἀκούνε τὸ ὄνομά σου
και σὲ φαντάζουνται θεοῦ βλαστάρι. Μᾶ στοχάσσου
πάσι, πὰν ἀκόμα κινηθοῦν τὰ θειάκα σου γείλη
νὰ μᾶς ωτήστης, νοιώθουμε μόνοι γιατὶ ἔχεις στείλει
ἀπὸ τὸ Γάγγη τὸν ιερὸ καὶ χριστορρόα νιφθύοντες
κ' ἔνα μεγάλο ἀπόκυρφο τοῦ κόσμου νὰ σου εἰστοῦμε·
θέλεις τὰ μάρτυρας ἀπὸ μᾶς τὸ δρόμο, ποὺ πηγαίνει
στὴν ἔγνωση ἀκροθάλασσα, ἐκεῖ ὅπου δηλος βγαίνει
ἀπ' τὰ παλάτια τῆς Αἴγυης, γιὰ νὰ διοβῆς σημά του
τὰ γολανά βασιλεία τῶν οὐρανῶν και πάτον
μές στὸ ἄφρα τ' Ἀπολλώνιο νὰ δριμήσῃς μὲ γοργάδα,
χαράζουνται μὲ φλογερὰ γράμματ' ἀπάνου: «Ἐλλάδα!
που νὰ μὴ σβύνουνται ποτὲ μὲ ὁμίλα και τηφωνες
και θαμπτούμενοι νὰ κοιτῶν δαβινήσας οἱ αἰλῆνες.
Τι θάψε ἀνάκουστο! Μᾶ αὐτός, ποὺ τέτοιο θὰ τολμήσῃ,
μιὰ νίκη πολυδήμητη τοῦ πρέπει νὰ γυρήσῃ.
Σά γίγαντες τρομοκτικοὶ στυλώνουνται ἔκει πέρα
τὰ δύο περίηρη βουνά, ποὺ σχίζουν τὸν αἰθέρα
και κάθε τόσο σκύβαντας τὴν πτερωμένη ἀγκάλη
ἀνοίνουν, κι' ὅπου φιληθοῦν σπάχωνται δρυσία πάλι.

⁷Ανάμεσά τους, σὲ μικρόν ἄνανθο κάμπο, ἀκόμα
ὅ δράκοντας ὃ ἀκούμητος μὲ τὴ φωτὶ στὸ στόμα
φυλαῖ τὸ ὄνθαντο νερό. Δόξα στὸ παλλήκραψι,
ποὺ, κολυμπῶντας στοῦ θεριοῦ τὰ αἰματα, θὲ νὰ πάρῃ
τὸ θησαυρὸ. Εὐτυχία του! Θὰ σκύψῃ ἡ οἰκουμένη
στὸ μεγαλεῖο τοῦ ἥρωα, ποὺ ἀλλό δὲ θὰ τοῦ μένη
παρὰ μιὰν ἀλλοδόνητην ήμέρα ν̄ ἀντικρύσῃ
αὐτὴν, ποὺ μὲ υπεροχόμιον ἔρωτα θ' ἀγαπήσῃ,
καὶ θεῖκα θ' ἀγαπήθῃ . . .

«Ξάφνω βοή σὰν κείνη,
ποὺ τοὺ χινόπωρον δ βοιαῖς μέσα στὸ δάσος χύνει,
τοὺς κλώνους συνταράζοντας, τὰ πλήθη ἀναστατώνει.
Βλέπεις στοῦ κάμπου τὴν ἀρχή; Τί φτερωτὸ ξυνόνει
σηκώνονταις τὸν κουρνιατέο; ... Καὶ εἴτες ἀναμαλλιάρης
δ φοβερὸς Βουκέφαλος καὶ ὁ ἀστοροβόλος Ἀρης
πάνω τοῦ καβαλλίκευε. Τὸ χυνοσχάλινο ἄπι
στὴν κοσμοθάλασσα αὐτή, ποὺ ἀναταράχητη, κάτι
θυμῆθηκε φανεράστηκε — φαινεται! — πῶς ὅκομα
ζῇ τὸ φλογόστομο θεριό, ποὺ τῷρα πιὰ στὸ κόμπα
ἀκινητούσε. Ταῦλογο στέκει ἀφροισμένο, ἀχνύει
καὶ δρόθι μὲ τὴν καμπυλωτὴ κήτη στηργοφυργῷζει.
Μὲ τὰ ρουθούνια κοκκινιά καὶ μ' ἀστραπές στὸ βλέμμα
τὸ φοβερὸν τὸν ἔχθρο ζητεῖ νὰ βεῃ, μυοῦταιτ' αἷμα
καὶ ὅρματα νὰ πέσῃ ἀκράτητο καθώς τάστροπελέκι
στὸ φρενιασμένο ἀλλατήδ. Μᾶς οιδερένιο στέκει
τὸ χέρι 'Εκείνου, ποὺ σφιχτά τοὺς καλινούς κρατοῦσε·
ἡ περικεφαλαία του ἡ χρυσή λαμπτοκοπούσσε
καὶ ἀνεμιζότανε ψηλά. Νοιώθω τὴν ἀντρειούσινη
ἡσοῦ σᾶς φτερόνει τὴν καρδιά, λαοί, τὴν ώρα ἑκείνη!
Χαροῦτε! Νὰ τὸ ὀδάνατο νερὸ μεσά στὸ λαγῆνι!
Κι' δοος με στὰ παλάτια του κανεὶς δὲ θά τὸ χύνη
ἀντὸς θὲ νόναι ἀθνάστος ... Ματιά γαλῆνα διπλόνει
καὶ ἔνα γλυκὸ χαμόγελο τὰ χεῖλη στεφανώνει
κοιτῶντας, που ἔχαιραταγαν μύρεις σπασθῶν λεπίδες.
Οι πολεύμοχοι, τρέχουσας γηρά του, στὶς ἀσπίδες
χτυπούσαντε τὶς σάρισσας, ἀμέτρητες ταῦτα τάστρα,
καὶ ἀνέβαινε ὥς στὰ σύννεφα βοή κομψαλλάστρα.

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΑΙΑ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑΙ ΚΑΙ ΑΥΣΤΡΙΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ.

Ο πρότανις κ. Σπ. Λάμπρος έξεδωκε τὸν «Πρωτανικὸν Λόγον του», τῆς 12 Φεβρουαρίου 1912. Θέμα ἡ σύμπτηξις και ἀνάπτυξις μιας μακεδονικῶν Ἑλληνικῶν κοινωνιῶν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν και Ἀνστρανίαν. «Ο κ. Λάμπρος έξιστορεὶ πᾶς Ἰδούθησαν αἱ κοινότητες αἵτα, πῶς προσέδευσαν και ἔξιτηρέσθησαν τὴν νέαν πατριδία των οἱ καταρεύοντες ἐκεῖ Ἑλληνομακεδόνες:

«Δεξεῖοι καὶ ἀφοσιωμένοι ἀμαξεῖς, πεκτημένοι ἔξαιρετα ὑποξύγια, πλοιάροι οἱ μετειποιοι περὶ τὴν ποταμοπλόαιν, σταθερά τιμολόγια τῶν προμηθειῶν (προσβίζονται), ἐπιτήδεοις προστάτεοις μετὸ συνέσεως καὶ τέχνης ἐπωφελούμενοι τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰ συμφέροντα τῶν Τούρκων, τῶν Ρωμιών, τῶν Σέρβων, ἵνωτε δὲ καὶ τῶν Ρώσων τοποτηρηθῆν ἐστήριξον τὸ ἐλληνικὸν ἐμπόριον καὶ προῆγον τὴν ἐλληνικὴν πίστον. Ή τιμητῆς ὥραιεις νὰ εἶνε ἡ βάσις τῆς ἐμπορικῆς συναλλαγῆς. Καὶ δὲν λείπονται μὲν περιστάσεις κακοποιίας, εἰρήσικονεν δ' ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Βουδαπέστης, ὡς καὶ ἐν τοῖς τῆς Βιέννης, καὶ Ἐλληνος ἡ τὰ ἄλλα θέσιμα τῆς χώρας παραβινούντας ἢ καὶ ἐπὶ δεινοτέροις ποτὲ ἐγκλήματος πατηγορουμένους, οὐαὶ ἡ παραχάραξις νομιμάτων ἀλλ' ὁ ἐπικρατῶν καρακετὴρ εἶναι ὁ τῆς τιμίας συναλλαγῆς. Αὐτὴν τὴν κοινότητα τῆς Βουδαπέστης ὡς καὶ τὴν τῆς Βιέννης καὶ αὐτὰς τὰς ὄμαδας τῶν απειρόφων βλέπομεν πρώτας κατεξανισταμένας ἐναντίον παντὸς δόλου, κυρίως ἐν τῇ ἐμπορίᾳ τοῦ βάμβακος. Δὲν είναι λοιπὸν ἐπώνυμον τὸ τιμάτων τοῦ ἔντιμότατος ἐκείνου, διότε προσετίθετο ὑπὸ τῶν ἔξιτευμένων ἐκείνων Ἐλλήνων εἰς τὸ δύνομα πραγματευτῆς, δι' οὗ συνήμως ἐδηλοῦτο ὁ ἐμπορος, καὶ ἐξηγεῖται εὐκόλως ἡ αἰτία, δι' αἵ τις τῇ οὐγγρικῇ αὐτῇ η λέξις ἡ δηλούσση τὸν Ἐλληνα, τὸ Γόρδος, κατήντησε νὰ σημαίνῃ μεχρι καὶ τῆς σημερον ἐν τῇ οὐγγρικῇ γλώσσῃ τὸν ἐμπορὸν καθ' ὅλου οἰσιδήποτε ἔθνους, ὡς εἰ εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ Ἐλληνος νὰ προσσιδάζειν ἡ περὶ τὸ ἐμπόριον διατριβὴ καὶ ὡς εἰ δ' Ἐλλην νὰ ἦτον ὁ τύπος τοῦ ἐμπορίου. Τοιούτους ἀνδρας εὐγνωμότας ἦναντο νὰ προστατεύει δόνυμος τῇ ἔντη, ἀτέ οὐ μόνον ἐπέ τῶν ίδιων ἐστῶν συμφέροντων ἐπωφελῶς καὶ μετά σκοπιμότητος ἐργαζομένους, ἀλλὰ καὶ συμπτρούγοντας τὴν ἐμπορικὴν συναλλαγὴν καὶ τὰς παραγωγοὺς δυνάμεις τῆς χώρας ἐκείνης, ἐν τῷ εἴχον πέτει τὴν φωλεάν αὐτῶν ἀφ' ἐνὸς μὲν διώς πρωτόψυχος τὴν ἐν τῇ γενερείᾳ κακοδιαιτούσιν, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὅπως ἀποκομίσωσι νόμιμα κέρδος κάρον ἐστῶν καὶ τῶν οἰκείων, οὐ μήν ἀλλὰ καὶ κάρον τῆς ίδεας τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατριδός. Βγεννᾶντο οὖτα δεσμοὶ ἀλληλεγγύης πρὸς τὴν ἔξινζουσαν αὐτὸὺς χώραν, ἦν οἱ πλείστοι, χωρὶς νὰ δουλεύουσαν τὰς ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν μακρινὴν καὶ δουλεύουσαν γῆν τῶν πατέρων, συνειθίσαν νὰ θεωρῶσιν οίονει νέαν πατρίδα. Οἱ Μακεδόνες πάροικοι ὑπελάμβανον οὐ μόνον συμφέρον, ἀλλὰ καὶ καυθῆκον αὐτῶν νὰ στηρίζωσι κινδύνευσούσας τὰς πόλεις ἐν αἷς φύκουν, καὶ βλέπομεν αὐτὸὺς ἐν μὲν τῇ Βουδαπέστῃ παρέχοντας τοῖς εἰσφοράς χρηματικὰς χάριν πολεμικῶν ἀναγκῶν ἡ τῆς θεραπείας ἀσθενῶν στρατιωτῶν, ἐν δὲ τῇ Βιέννῃ προσφέροντας καὶ αὐτὰ τὰ δέματα βάμβακος τῶν ιδίων ἀποικιών των χάριν διδοφραγμάτων ἐναντίον τῶν ἔχθρων τῆς θετῆς πατρόδοσης».

Ἡ σπουδαιοτάτη καὶ πολυτελῆθεστάτη ἐλλήν. ποιότητος ἡ τῆς Βουδαρέστης. Ἐρχονται κατόπιν αἱ

τῆς Τεργέστης καὶ Βιέννης. Διὸ τὴν κοινότητα τῆς δευτέρας δ. κ. Λάμπτρος λέγει:

«Αἱ δρχαὶ τῆς ἐλληνικῆς ταύτης παροικίας καταβι-
βάζονται συνήθως εἰς τὸν δέκατον δῆγδον αἰώνα, εἰς
αὐτὸν δηλαδόν ἔκεινους τοὺς χρόνους, καθ' οὓς εἰδο-
μεν ήδη ἀρχομένην καὶ τῶν ἐν Οὐγγαρῷ ἐλληνικῶν
παροικιῶν τὴν σύμπτηξιν. 'Αλλ' ἂν εἶναι ἄξια πιστεως
ἡ μαρτυρία ἀναφορᾶς τυνος τῶν Ἐλλήνων παροικῶν
τῆς Βιέννης, ἀπευθυνομένης τῷ 1814 πρὸς τὸν 'Ἐλλήνα
προστάτην τῶν Ἐλλήνων' Ἰωάννην Μαυρογένην, πρεσ-
βευτὴν τῆς Πύλης παρὰ τῷ Αὐτοκόφατοι τῆς Αὐστρίας
Φραγκίσκον Β', καὶ ἀποκειμένης ἐπὶ τοῖς ἀρχείοις τοῦ
ἐν Βιέννῃ ἐλληνικοῦ ναοῦ τοῦ μεγαλούμαρτυρος Γεωρ-
γίου, αἱ πρῶται ἐγκαταστάσεις Ἐλλήνων ἐν τῷ πόλει
ταύτῃ είχον γείνει πρὸ διάκονος ήδη περίοντος ἐτῶν,
ἥτοι κατὰ τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ δεκάτου ἔβδο-
μον αἰώνος. 'Αντιστρατευόμενοι ἐν τῇ ἀναφορᾷ ἔκεινη
οἱ Ἐλληνες πρὸς ὑψηστικὸν καὶ συκοφαντικὸν λίβελ-
λον, δημοσίευσθέντα ἐν τῇ ἐφημερίδι τῶν χρόνων ἔκει-
νων 'Wanderer', ὀνακεφαλαιοῦσι τὴν ἄμυναν αὐτῶν
εἰς τὰς λέξεις ταύτας. 'Μετεοχόμεθα ἐντάνθιμα ἐμπό-
ριον καὶ οὐνὶ τοκογλυφίαν, ἔχομεν σχέσεις πρὸς τελω-
νεῖα, ἀποθήκας, τεχνίτας, ἐργοστάτια, ἀμιτεῖς, ἀχθο-
φόρους, δοιποροῦμεν διά λευφόρων, γεφυρῶν καὶ
διωρύγων, διαβιοῦντες αὐταρκέστατα διά τῶν ἡμετέ-
ρων ἐμποιικῶν ἐπιχειρήσεων, δὲν εἶναι δ' ἔργον ἥμων
ἡ τοκογλυφία».

«Καὶ οὐ σύνοψις αὕτη τῆς ὁμιλίας τῶν μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἀδελφότητος Βιέννης καὶ η̄ κατ’ αὐτὸν ἐξ ἐβραϊκῶν ἀντίκηλων κωνκύλων ἐκτοξευθεῖσα παπιγοῖς ἔκεινην, δειπνήνουσι τὴν δύναμιν η̄ τὸν πλοῦτον· Ἐλλήνων ἐμπιόδων η̄ ποτεστεῖτῶν τῆς πόλεως. Εἴς ἀφανῶν τὸ πρῶτον ἀφροδιμηθέντες ὀρχῶν, ἐκφάτουν τῆς ἀγύρῳδας τῆς Βιέννης ὡς ἐμπιόδου τῶν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς εἰδῶν καὶ οὐτοῦ τοῦ χρηματιστηρίου διὰ τῆς μεγάλης τραπέζης Σύνα. Ἐκχρυφώθη δὲ μάλιστα η̄ δύναμις αὐτῶν ὁροχρέμενον τοῦ δεκάτου ἑνάτου αἰώνων καὶ μέχρι τῆς τετάρτης αὐτοῦ δεκάδος, ὅτε η̄ αἰδεῖστις τῶν μέσων τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας, η̄ προστασία καὶ ἐπικράτησίς τῶν Ἰουδαίων βιομηχάνων, ἐμπόρων καὶ τραπεζίτων καὶ ἄλλαι ποικιλά ἀφορμαὶ ἐπήγεγκον τὴν ὑπερευδοκίμησιν τῶν Ἐλλήνων καὶ τὸν περιορισμὸν καὶ τὴν βαθμιαίαν ἐκπτωσιν τῆς Ἑλληνικῆς ποινότητος».

Και ἀφοῦ δὲ καὶ Λάριππος ἔξεικοντι τὴν ζωήν, τὴν κύνησιν, τὴν δύναμιν τοῦ ἐλλήνος ἐμπορίον τῆς Βιέννης τῶν χρόνων ἐκείνων, μᾶς δύεται καὶ εἰκόνα τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῆς κοινότητος καὶ τῶν μεγάλων ἐκδοντεύσεων, ποὺ προσέφερεν εἰς ὅλον τὸ γένος:

“Σελίδες διλαὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ ἔθνους κατ’ ἐκείνους τοὺς χρόνους παῖ διγύματα ἄτινα συνείθισε νὸς προφέρει μετὰ σεβασμοῦ ὃ παραδοσούθητο τὰ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἐν ταῖς πικραῖς ἡμέραις τῆς τουσκοκρατίας, συνδέοντα μετά τῆς Βιέννης. “Ἄνεν αὐτῆς δὲν δύνανται νὰ νοηθῇ ὁ βίος καὶ ἡ ουγγραφική δρᾶσις τοῦ Δαρβάρεως, τοῦ Κωνσταντίνου Κούμα, τοῦ Νεοφύτου Δούκα, τοῦ Ἀνδρέου Γαζῆ, τοῦ Κωνσταντίνου Σταγειούτου, τοῦ Στεφάνου Κομμητᾶ, τοῦ Σιατιστέως Θωμά Δημητρίου, τοῦ ἐκ Κοζάνης ἱερέως Χαρούσιου Δημητρίου Μεγάνου, τῶν ἀδελφῶν Καπετανάκη. Η Ἑλληνικὴ βιβλιογραφία τῶν ἡμερῶν ἐκείνων πλούτει τεράστια διά δυσαριθμήτων βιβλίων ἐκτετυπωμένων Ἑλλη-

ΘΕΑΤΡΟΝ ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ — ΣΥΡΑΝΟ, Μ. ΜΥΡΑΤ — ΡΟΒΑΝΗ, ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

γιατὶ ἐν Βιέννη. Εἰς αὐτὴν συρρεέουσιν ἔκ Μακεδονίας, ἐκ Θεσσαλονίκης, ἐξ Ἡπείρου καὶ ἀλλαχόθεν τοῦ δεδουλωμένου ἐλληνισμού οἱ ἐφίμενοι διντάρεις παιδείας, οἱ δέλοντες νὰ φωτίσουν ἐκανοῦνται νῦν ὑψώστως τὸ δονιλεῖνον ἔθνος. Εἳν αὐτῇ πρέπει ν' ἀναγνήσωμεν τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ἐλληνικῆς δημοσιογραφίας, τὰς «Ἐλλήσσεις διὰ τὰ ἀνατολικά μέρη», τὰς ἐκδιδούμενας ὑπὸ τοῦ Ἑφρόνιου Πιποβίκη, τοῦ «Ἐλληνικὸν Τηλέγραφον» τοῦ Δημητρίου Ἀλεξανδρίδην, τὴν «Καλλιόπην», τὸν «Δόγιον Ἐμῆνη». Ἐν Βιέννῃ ἔξεδιδετο καὶ πρὸ τῶν φύλλων τούτων ἐτι ἀπὸ τοῦ 1791 ἡ πρώτη ἐλληνικὴ ἐφημερίς, ἡ ἐκτυπουμένη ἐν τῷ ἐλληνικῷ

τυπογραφείω του Μαρκίδου Ποιόλιου, ής ή παρρησία και τά φιλελεύθερα φρονήματα, διαδιδόντως εἰς τοὺς διμογενεῖς τὰ διαδάγματα τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεώς, κατέστησαν αὐτὴν τέλος ἀντικειμενὸν διωγμοῦ ἡς Πύλης. Η ἐκ Κονσταντινούπολεως διπλωματικὴ ἀλληλογραφία τοῦ παρό τῇ Πύλῃ προσβείων τῆς Ανδρίας βαρδώνου Rathkeal, ή ἀποκειμένη ἐν τῷ ὁρχείῳ τοῦ ἐν Βιέννῃ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, μοὶ ἔδουκαν ἀφορμᾶς τοῦ πρακτολούσθυσην μετὰ συγχινήσος τὰς φράσεις τοῦ ἄπαγος τούτου διωγμοῦ καὶ τὴν εἰς τὴν Ἰδέαν τῆς μελλούντης ἐθνικῆς παλιγγενεσίσ τιστὸν τῶν καταδικούμενῶν ἐκδοτῶν τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς ἐφημερίδος».

ΜΥΣΤΗΡΙΑ*

— ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ —

xx

Ναὶ, ἡταν τρελλός, ἡταν τρελλός. Βέβαια ἡταν τρελλός, ἐπειδὴ ἡ Σάρα τοῦ ἐπρόσφερε καφέ, γάλα, τσάι, τοῦ ἐπρόσφερε μπίρα, τοῦ ἐπρόσφερε χίλια πράματα καὶ δυως ἔκεινος σηκώθηκε ἀπ' τὸ τραπέζι, ἐνῷ μόλις εἶχε καθίσει, χωρὶς ν' ἀγγίξῃ τίποτα. Διὰ μιᾶς εἶχε συλλογισθῆ πώς ἡταν ἀκοιβῶς ἡ ὥρα ποὺ ἡ Μάρθα πήγαινε μὲ τ' αὐγά της στὴν ἀγορά· Ἰσως νὰ εἶχε ἐπιστρέψει· ἄχ, τί εὐτυχία ἀν τὴν ξανάβλεπε σήμερα, Ἰσια Ἰσια σήμερα. Ἀνεβαίνει στὴν κάμαρά του καὶ πάσι Ἰσια στὸ παράθυρο.

Βλέπει δηλ. τὴν ἀγορά, μὰ τῇ Μάρθᾳ δὲν τὴν βλέπει. Περιμένει μισή ὥρα, μία ὥρα, κυτάζει, παρατηρεῖ παντοῦ, μὰ τίκτωται. Τότε δῆλη του ἡ προσοχὴ συγκεντρώνεται σὲ μιὰ σκηνὴ ἐμπρόδες στήν σκάλα τοῦ ταχυδρομείου: γύρω γύρω είναι μαζεμένοι ἄνθρωποι καὶ στὴ μέση τοῦ δρόμου ἀπάνω στὸ χῶμα καὶ τὶς πέτρες βλέπει τὸν Μινούττα ποὺ πηδᾶ καὶ χορεύει δὲν φρεεὶ σακκάκι, καὶ τὰ παπούτσια τάχει βγάλει χοροπηδᾶ καὶ ὅλο σκουτίζει τὸν ἰδρῶτα τοῦ κ' ἔπειτα δταν τέλειωσε τὸν χορό, μαζεύει ἀλ' τὸν κόσμο πεντάρεις. Ἐτοι, δ Μινούττας εἶχε ἀρχίσει πάλι τὴν παληά του δουλειά, εἶχε ἀρχίσει πάλι νὰ χορεύῃ.

“Ο Νάγκελ περίμενε ὡς που νὰ τελειώσῃ καὶ νὰ φύγῃ δὲ κόσμος, ἔπειτα ἔστειλε κάποιον νὰ πη τοῦ Μινούττα νᾶρθη. Κι’ δὲ Μινούττας ἔρχεται ταπεινὸς σὰν πάντα, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο καὶ τὰ μάτια κάτω.

— "Εἶνα γράμμα γιὰ σένα, τοῦ λέγει ὁ Νάγκελ. Καὶ τοῦ δίνει τὸ γράμμα, τοῦ τὸ βάζει δὲ ίδιος μέσ' τὴν τούτη τον βαθειὰ καὶ ἔξακολουθεῖ: Μ' ἔβαλες σὲ μεγάλῃ στενοχωρίᾳ, φίλε μου, μὲ γέλασες, μούκανες μιὰ πονηριά, καὶ τὴν θαυμάζω αὐτήν σου τὴν πονηριὰ δὲν καὶ μὲ ἔκανε καὶ θύμωσα πολὺ. "Έχεις τώρα καιρό; Θυμάσαι μιὰ φορά ποὺ σοῦ εἴπα πῶς ἔχω νὰ σοῦ δώσω μιὰ ἔξηγγοι; Λοιπόν, θέλω τώρα νὰ σου δώσω αὐτήν τὴν ἔξηγγησι, γιατὶ νομίζω πῶς ήρθε τώρα ἡ ὥρα. Μὰ πολύ, θέλω νὰ σὲ ρωτήσω: ἀκουσες νὰ μιλοῦν γιὰ μένα στὴν πόλη καὶ νὰ λέν πῶς είμαι τρελλός; "Εννοιά σου δημοσί, δὲν είμαι τρελλός ἄλλως τε καὶ μόνος σου τὸ βλέπεις, δὲν εἴναι ἀλήθεια; Βέβαια παραδέχομαι καὶ ἔγω πῶς τὸν τελευταῖο καιρὸν ἦμουν

λίγο σαστισμένος μούτυχαν ἔνα σωρὸ πράματα ποὺ δὲν ήταν καθόλου εὐχάριστα· ή τύχη μου έτσι τὸ ηθελε· μὰ τώρα είμαι πάλι ἐντελῶς καλό, δὲν ἔχω τίποτα. Λοιπόν, αὐτὸ σε παρακαλῶ νὰ τούχης στὸ νοῦ σου... "Ἄρα γε ἄδικα θὰ σε παρακαλέσω νὰ πιῆς κάτι;

‘Ο Μίνούττας δὲν ήθελε νὰ πιῇ τίποτα.

— Τὸ δὲ ἦξερα ἀπὸ πρίν... Λοιπόν, Γκρέγκ
κασρδ, εἶμαι δῆλος δυστιστία γιὰ σένα. Κατα-
λαβαίνεις βέβαια αὐτὸ ποὺ ἐννοῶ μουσκανες
μιὰ τέτοια κατεργαφιά, ποὺ δὲν ἔχω πιὰ σκοπὸ
νὰ κρύψω τὸ θυμό μου· θέλησες, σ' ἔνα πολὺ¹
σοβαρὸ πρᾶμα, νὰ μὲ γελάσῃς, ἀπὸ καλοσύνη
βέβαια, μὰ διμως θέλησες νὰ μὲ γελάσῃς. Αὐτὴ
τῇ μικρῇ μποτίλια ἐδῶ τὴν εἰχες στὰ χέρια σου;
Ο Μινούτρας κυτάζει τὴν μποτίλιτσα μὰ δὲν
ἀπαντᾷ.

— "Ητον φαρμάκι μέσα· ἔπειτα κάποιος τὴν
ἄδειασε καὶ τὴν γέμισε ὡς στὴ μέση μὲν νερό·
σήμερα τὴν νύχτα είλε μόνο νερό μέσα.

— Δὲν θέλω νὰ πῶ πώς δποιος τόκανε, ἔκανε
κάτι κακό. Ἐκείνος ποὺ τόκανε, τόκανε μόνο
ἄπο καλοσύνη, γιὰ νὰ προλάβῃ κανένα κακό.
Τὸ ξέρω πώς ἔσυ είσαι ποὺ τόκανες.

Σιγή.
— "Ε;
— Ναι, λέγει ο Μινούττας ἐπὶ τέλους.
— Ναι, καὶ γὰ ίδη κανεὶς τὸ πρᾶμα μὲ τὰ δικά σου μάτια ἔκανες βέβαια καλά, μὰ νὰ τὸ ίδη μὲ τὰ δικά μου μάτια, ἀλλάζει. Γιατί τόκωνες:

— Σκέφθηκα πώς θέλατε...
Σιγή.
— Βλέπεις τὸ θοιοπόν ! Ομως ἔσφαλες, Γκρέγ-
κααρδ, ή καλή σου ή καρδιά σ' ἔκανε κ' ἔσφα-
λες. Δὲν είπα ἐκείνη τῇ βραδυά καθαρὰ πώς
δὲν θά είχα τὸ θάρρος νὰ τόπαιρνα ἔγινε τὸ
παραμύτι.

φαρμακού;
— Ναι, μὰ καὶ ὅμως φοβήθηκα πῶς ζωσ-
νὰ τὸ ἀποφασίσατε ποτέ. Καὶ βλέπετε τώρα
ποὺ τὸ ἀποφασίσατε;

— Ἐγὼ τὸ ἀποφάσισα νὰ πάρω τὸ φαρμάκι;
Καλέ, τί λές; Χί, χί, γελάστηκες μόνος σου, κύριε.
Βέβαια ἐγὼ τὴν ἄδειασα τὴν μποτίλια αὐτὴ
τὴν νύχτα, μὰ κύταξε καλά: δὲν τὸ δοκίμασσα
ἐγὼ τὸ περιεχόμενο.

‘Ο Μινούττας τὸν κυτάζει μὲ ἀπορίᾳ.

* Η δορυφόρη είλε το τεύχος μής 31 Μαΐου 1911.

πος τὴ νύχτα περίπατο, πάει κάτιο στὴν προκυμαία κ^α ἐκεὶ βλέπει μιὰ γάτα ποὺ τρέχει καὶ σέρνεται καὶ κουλουριάζεται ἀπ^τ τοὺς φοβεροὺς πόνους. Στέκεται νὰ ἰδῃ τὶ συμβαίνει τῆς γάτας κατί τῆς μπῆκε στὸν λαιμό, κανένα κόκκαλο φαριοῦ καὶ βήχει καὶ στριφογυρίζει καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ βγάλῃ, οὔτε πρὸς τὰ μέσα, οὔτε πρὸς τὰ ἔξω μ^η ἀπ^τ τὸν λαιμό της τρέχει αἷμα. Καλά· λοιπὸν ἐπὶ τέλους κατορθώνει νὰ τὴν πιάσῃ τὴ γάτα στὰ χέρια του καὶ προσπαθεῖ νὰ ἰδῃ ἂν βγαίνῃ τὸ κόκκαλο. Μὰ ἡ γάτα ἀπ^τ τοὺς πόνους δὲν μένει ήσυχη, στριφογυρίζει, βγάζει τὰ νύχια της καὶ μιά, δυό, τρεῖς στὴν τρέλλα της καταξεσκίζει τοῦ ἀνθρώπου τὸ μάγουλο, δπως βλέπεις ἔδω τὸ μάγουλο μου ποὺ εἶναι πληγωμένο. Λοιπὸν ἡ γάτα πάει νὰ πνιγῇ καὶ ἀπ^τ τὸν λαιμό της τρέχει δῦλο αἷμα. Τι νὰ τῆς κάνῃ κανείς; Ἐκεὶ χτυπᾷ καὶ τὸ ρολοῦ τῆς ἐκκλησίας δύο ἡ ὥρα, καὶ βέβαια εἶναι πολὺ δργά γιὰ νὰ τρέξῃ πουσθενὰ νὰ ζητήσῃ βοήθεια. Τότε ἔχαφνα θυμάται πώς ἔχει στὴν τοέπη του ἔνα σωτήριον μέσον, τὸ μποτιλάκι, μὲ τὸ φαρμάκι· θέλει νὰ σώσῃ τὸ καημένο τὸ ζῶ ἀπ^τ τὰ βάσανά του καὶ τοῦ τὸ ἀδειάζει μέσ^τ τὸν λαιμό. Ἡ γάτα νομίζει πώς εἶναι κάτι φοβερό καὶ τρομερό ποὺ τῆς χύνουν μέσ^τ τὸν λαιμό της, κυτάζει μιὰ στιγμὴ μ^η ἀγριεύενα μάτια, ἔπειτα μ^η ἔναν πῆδο δρμᾶ καὶ τρέχει καὶ σέρνεται ἀπάνω στὴν προκυμαία. Λοιπόν, τί συμβαίνει; Μέσ^τ τὸ μποτιλάκι εἶναι μόνο νερὸ καὶ τὸ νερὸ βέβαια δὲν σκοτώνει, μόνο τὴν τυφάννησε περισσότερο τὴ γάτα, κ^α ἡ γάτα μὲ τὸ κόκκαλο στὸν λαιμό σέρνεται καὶ βήχει καὶ στάζει αἷμα καὶ πάει κάθε στιγμὴ νὰ πνιγῇ γιατὶ ἐπὶ τέλους θὰ πνιγῇ μόνη της σὲ καιμάδι γωνιὰ ἀπὸ ἀσφυξία.

πατέρας ἐνὸς ξένου παιδιοῦ δὲν καὶ εἶσαι φτωχὸς καὶ μποροῦσες πολὺ καλὺ νὰ τάχης ἀνάγκη αὐτὰ τὰ χρήματα, διμως ἀμέσως ὀργήθηκες τὴν πρότασί μου. Ἀγανάκτησες μόνο μὲ τὴν ἰδέα πώς μπορεῖ κανεὶς νὰ σοῦ προτείνῃ τέτοιο ἀσχημό πρᾶμα. Κ^α ἔτσι δὲν κατώρθωσα τίποτα δὲν καὶ σοῦ πρόσφερα διακόπτες πορόνες. Ἄν ηξερα τότε δ^ητι ἔχω τώρα, βέβαια δὲν θὰ σοῦ ἔκανα τέτοια μεγάλη προσβολή δὲν ηξερα ἀκόμα τότε τί ἀνθρώπος εἰσαι, ἐνῷ τώρα έχω. Ἄς εἶναι τώρα! Μὰ ἔκεινο ποὺ λέγαμε πρὶν . . . νὰ βγάζῃς τὰ παπούτσια σου καὶ νὰ χρεύῃς ξυπόλυτος, χωρὶς νὰ λογαριάζῃς τὸν πόνο καὶ χωρὶς νὰ τὸν δελέγης στοὺς ἀνθρώπους, χωρὶς νὰ παραπονέσαι — αὐτὸς εἶναι ἀφιβῶς ώραιο σημάδι τοῦ χαρακτῆρος σου. Δὲν παραπονιέσαι, δὲν λές: Κυτάξτε, βγάζω τὰ παπούτσια μου γιὰ νὰ μὴ τὰ χαλάσω, είμαι ἀναγκασμένος νὰ τὰ βγάλω γιατὶ είμαι τόσο φτωχός! Ὁχι· ἐσύ κάθε πρᾶμα τὸ κάνεις σιωπηλός. Εσὺ τόχεις ἀσχὴ ἀπαράβατη ποτὲ νὰ μὴ ζητήσῃς τίποτα ἀπὸ κανέναν. Πάντα κατορθώνεις ἐκεῖνο ποὺ θέλεις, μὰ τὸ στόμα σου ποτὲ δὲν τὸ ἀνοίγεις. Είσαι ἐντελῶς ἀνεπίληπτος καὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ σου, μέσ^τ τὴ συνείδησί σου. Λοιπόν, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸς τὸ ώραιο σου χαρακτηριστικό . . . , μήν ἀνυπομονῆς, σιγὰ σιγὰ θὰ φτάσω στὴν ἔηήγησι ποὺ σοῦ υποσχέθηκα. . . Είπες μιὰ φορὰ κάτι γιὰ τὴ Μάρθα Γούδε, κάτι ποὺ πολλές φορὲς τὸ σκέψηθηκα τι νὰ ἐννοοῦσες· είπες πώς ἐπὶ τέλους δὲν εἶναι καὶ πολὺ δύσκολο νὰ κατορθώῃ κανεὶς κάτι μαζί της, πώς τούλαχιστον ἐσύ κάτι κατάφερες . . .

— “Οχι, μά . . .

— Ναι, ναι, τὸ θυμοῦμαι πολὺ καλά. Ἡταν

— Μὰ δ̄τι ἔγεινε, ἔγεινε ἀπὸ καλὸς σκοπό,
λέγει ὁ Μινούττας.

— Βέβαια: έσυ ποτὲ δὲν κάνεις τίποτα ποὺ νὰ μὴν είναι καλό· κι' αὐτή ή κατεργαφιά πού-κανες μὲ τὸ φαρμάκι, γιὰ σένα είναι πρᾶμα φυσικό καὶ καλό. Μά π.χ. τώρα ποὺ χόρευες κάτω στήν Δγορά. Έγώ ήμουν έδω στὸ παρά-θυρο καὶ κάτιαζε δὲν σοῦ κάνω παρατήρησι ποὺ χόρευες, ἀπλῶς σὲ ρωτῶ: Γατί είληξ βγά-λει τα παπούτσια σου; τώρα φορεῖς παπούτσια, λοιπὸν γιατί τὰ είνες βγάλει δταν γόρευες;

— Γιὰ νὰ μὴ τὰ χαλάσω.

— Ἀκριβῶς αὐτὸν ποὺ περίμενα νὰ μοῦ πῆς! "Ηξερα τι θὰ μοῦ ἀπαντήσῃς, γι' αὐτὸν σὲ ρώτησα. Εἰσαὶ δι πιὸ ἀνεκίλληπτος ἀνθρωπος σ' ὅλη τὴν πόλι. "Ολα ἀπάνω σου εἶναι καλά καὶ ἄγια, δὲν ἔχεις κανένα ἐλλάττωμα, παμία κηλίδα. Θέλησα μιὰ φορά νὰ σὲ δοκιμάσω, νὰ σὲ διαφρείω μὲ κορήματα, γιὰ νὰ πῆς πώς εἶσαι

πατέρας ἐνὸς ξένου παιδιοῦ ἀν καὶ εἰσαὶ φτωχὸς καὶ μποροῦσες πολὺ καλὰ νὰ τάχης ἀνάγκη αὐτὰ τὰ χρήματα, ὅμως ἀμέσως ἀρνήθηκες τὴν πρότασί μου. Ἀγανάκτησες μόνο μὲ τὴν ἰδέα πώς μπορεῖ κανεὶς νὰ σοῦ προτείνῃ τέτοιο ἄσχημο πρᾶμα. Κ' ἔτοι δὲν κατώρθωσα τίποτα ἀν καὶ σοῦ πρόσφερα διακόπτες κορόνες. Ἀν ἦξερα τότε δὲ τι ξέρω τώρα, βέβαια δὲν θὰ σοῦ ἔκανα τέτοια μεγάλη προσβολή δὲν ἦξερα ἀκόμα τότε τί ἀνθρώπος εἰσαὶ, ἐνῷ τώρα ξέρω. Ἀς εἶναι τώρα! Μὰ ἔκεινο ποὺ λέγαμε ποιὸν . . . νὰ βγάλης τὰ παπούτσια σου καὶ νὰ χορεύῃς ξυπόλυτος, χωρὶς νὰ λογαριάζῃς τὸν πόνο καὶ χωρὶς νὰ τὸν δείχνῃς στοὺς ἀνθρώπους, χωρὶς νὰ παραπονιέσαι — αὐτὸς εἶναι ἀκριβῶς ὡραίο σημάδι τοῦ χαρακτῆρος σου. Δὲν παραπονιέσαι, δὲν λές: Κυτάξτε, βγάζω τὰ παπούτσια μου γιὰ νὰ μὴ τὰ χαλάσω, είμαι ἀναγκασμένος νὰ τὰ βγάλω γιατὶ είμαι τόσο φτωχός! Ὁχι ἐσύ καθε πρᾶμα τὸ κάνεις σιωπηλός. Ἐσύ τούχεις ἀρχὴ ἀπαράβατη ποτὲ νὰ μὴ ζητήσῃς τίποτα ἀπὸ κανέναν. Πάντα κατορθώνεις ἔκεινο ποὺ θέλεις, μὰ τὸ στόμα σου ποτὲ δὲν τὸ ἀνοίγεις. Εἶσαι ἐντελῶς ἀνεπλληπτος καὶ ἀπένοντι τῶν ἀλλων ἀνθρώπων καὶ ἀπένοντι τοῦ ἔαυτοῦ σου, μέσ' τὴν συνέδησί σου. Λοιπόν, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸς τὸ ὡραίο σου χαρακτηριστικό . . . , μὴν ἀνυπομονῆς, σιγὰ σιγὰ θὰ φτάσω στὴν ἔξηγηση ποὺ σοῦ υποσχέθηκα... Εἴπεις μιὰ φράση κάτι· γιὰ τὴ Μάρθα Γούδε, κάτι ποὺ πολλὲς φρέδες τὸ σκέψθηκα τί νὰ ἐννοοῦσες· εἴπεις πώς ἐπὶ τέλους δὲν εἶναι καὶ πολὺ δύσκολο νὰ κατορθώσῃ κανεὶς κάτι μαζί της, πώς τοντλάγιστον ἐσύ κάτι κατάφερες . . .

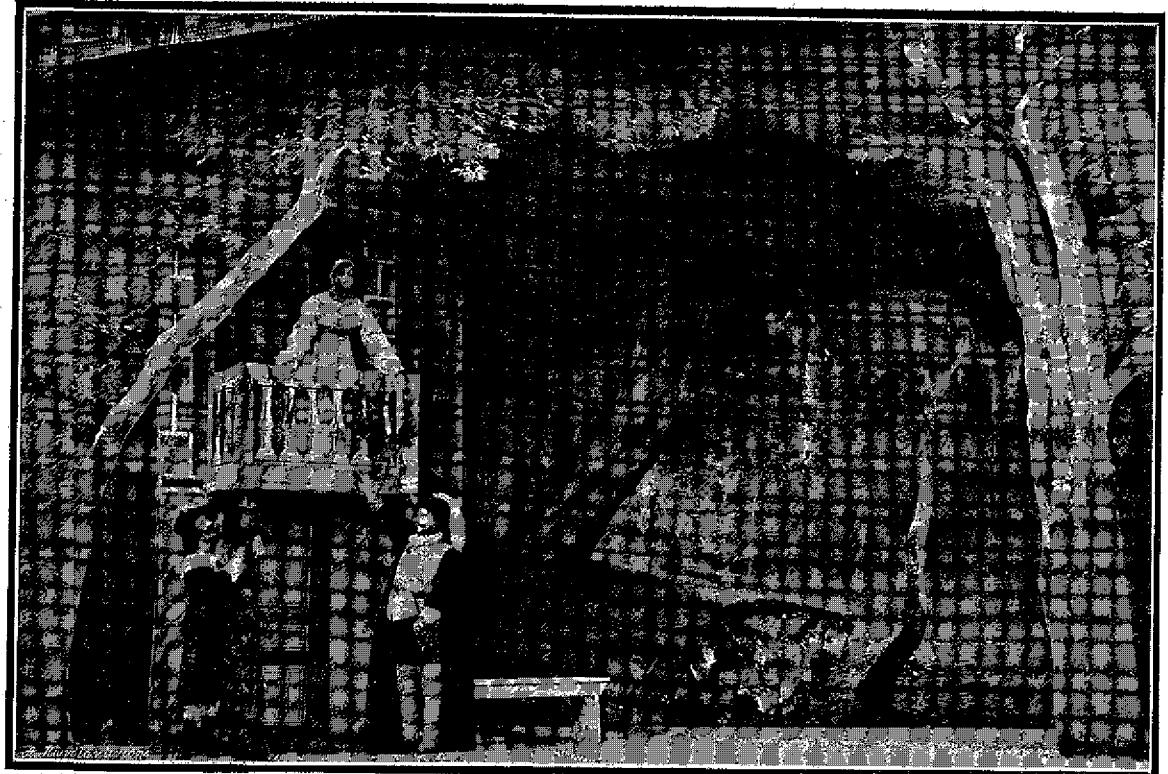
— "Oxi, μά...

— Ναί, ναί, τὸ θυμοῦμαι πολὺ καλά. Ἡταν
τῇ βραδιᾷ ποὺ καθόμαστε ἐδῶ οἱ δυὸ μαζὶ¹
καὶ πίναμε, δηλαδή: ἐγὼ ἔπινα καὶ ἐσύ μὲν ἐκύ-
ταξες. Τότε εἶπες πώς ή Μάρθα — ἔτσι τὴν εἶπες,
Μάρθα — καὶ μου εἶπες ἀκόμα πώς ἐκείνη πάντα²
Ίωάννη σε λέγει; δὲν είναι ἀλήθεια; δὲν σε
λέγει πάντα Ίωάννη; Βλέπεις, τὸ θυμοῦμαι ποὺ
μου τὸ διηγήθηκες καὶ αὐτό. Τὸ λοιπόν, εἶπες
τότε πώς ή Μάρθα οοῦ ἐπέτρεψε καὶ ἔνα σωρὸ
ποδάματα...

Ο Μινούττας πειρέται, είναι κατακόκκινος καὶ τὸ διαγόπτει.

— Аүтө дөн тө сілта поте! Поте дөн тө сілта!

— Δὲν τὸ εἰπεῖς; Μπᾶ; Ἀλήθεια δὲν τὸ εἰπεῖς;
Κι' ἀν φωνάξω τώρα τὴν Σάρα καὶ τῆς πῶ νὰ
μαρτυρήσῃ τί ἄκουσε ποὺ λέγαμε ἐπεινὸ τὸ βράδυ,
ποὺ ἐστέκετο στὴν πλαινὴ κάμαρα κι' ἄκουε
ἀπ' τὴν πόρτα; Βλέπεις λοιπόν, τώρα μὲ τὴν
ἄρνησί σου δλα τ' ἀναποδογυρεῖσεις. Θὰ ήθελα
κι' ἄλλα νὰ σὲ ρωτήσω γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ: ΣΥΡΑΝΟ ΝΤΕ ΜΠΕΡΖΕΡΑΚ, ΠΡΑΞΙΣ Γ'
Συρανό, Μ. Μυράτ — Ροζάνη, Μαρίκα Κοτοπούλη — Χριστιανός, Ν. Παπαγεωργίου

μ' ἐνδιαφέρει πολὺ καὶ πολλὲς φορὲς τὸ συλλογίστηκα μὰ ἀν ἐπιμένης πῶς δὲν εἰπεῖς, τότε καλά! — Ἀλλως τε σὲ παρακαλῶ κάθισε, μὴ ἔτοιμαζεσαι νὰ φύγης σὰν τὴν ἄλλη φορά ἔπειτα, κ' ἡ πόρτα εἶναι κλειδωμένη, τὴν κλείδωσα ἔγω.

— Ο Νάγκελ ἀναψε ἐνά τοιγάρο ἔπειτα διὰ μιᾶς εἰπε πάλι:

— Μπᾶ, γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ! — Θεέ μου, πῶς ἔκανα αὐτὸ τὸ λάθος! Κύριε Γκρέγκααρδ, ἀλήθεια σου ζητῶ συγγνώμη. Εἶναι δπως λές ἐσύ, ναι, δὲν τὸ εἰπες. Ξέχαισέ το, φίλε μου· ἄλλος τὸ εἰπε, δὲν τὸ εἰπες ἐσύ· τώρα τὸ θυμοῦμαι, εἶναι μερικές ἑβδομάδες ποὺ τὸ ἄκουσα. Μὰ πῶς μπόρεσα νὰ πιστέψω καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ πῶς θὰ μποροῦσες ἐσύ νὰ ἐκθέσης ποτὲ ἔτσι μιὰ κυρία — καὶ πρὸ πάντων πῶς θὰ μποροῦσες ποτὲ νὰ ἐκθέσης ἔτσι τὸν ἔσιτό σου — μὲ τέτοιο τρόπο! Δὲν καταλαβαίνω πῶς δὲν τὸ ὀκέφθηκα βέβαια πρέπει νὰ είμαι ἀρκετά τρελλός... .

— Αλλως τε, γιὰ ἀκού: ἀναγνωρίζω πῶς ἔκανα λάθος καὶ σου ζητῶ ἀμέσως συγγνώμη, λοιπὸν δὲν είμαι ἀλήθεια τρελλός, ε; — Άν τυχαίνῃ τώρα

καὶ μιλῶ λίγο ἀκατάστατα, λίγο ἀσυνάρτητα, νὰ μῇ νομίζῃς πῶς τὸ κάνω ἐπίτηδες· μὴ πᾶς καὶ νομίσης πῶς τὸ κάνω τάχα γιὰ νὰ σὲ καταφέρω κ' ἐσένα νὰ πῆς τίποτα πράματα χωρίς νὰ τὸ θέλης. — Επειτα ἐσύ δὲν λές ούτε μιὰ λέξη, λοιπὸν θὰ ἥτον ἐντελῶς ἀδύνατο. — Έγὼ τώρα ποὺ μιλῶ ἔτσι παράξενα κι' ἀπερίσκεπτα, εἶναι ἐπειδὴ αὐτὴ τὴ στιγμὴ αἰσθάνομαι ἔτσι αὐτὸς εἶναι δ λόγος. Συχώρησε με ποὺ βγαίνων ἔτσι ἀπὸ τὸ θέμας μήπως ἀνυπομονεῖς καὶ βιάζεσαι ν' ἀκούσης τὴν ἐξήγησί μου;

— Ο Μινούττας δὲν μιλᾷ. — Ο Νάγκελ σηκώνεται κι' ἀρχίζει νὰ περπατᾷ ταραγμένος ἀπάνω κάτω. Διὰ μιᾶς σταματᾷ καὶ σὰν κουρασμένος καὶ βαρεμένος ἀπὸ δλα λέγει:

— Ονφ, τώρα ἀλήθεια βαρέθηκα πιὰ νὰ μιλῶ μαζὶ σου, ἐπὶ τέλους θὰ σ' τὴν πῶ δηλη τὴν ἀλήθεια. Ναι, ἐπίτηδες ἔκανα πῶς μιλῶ σαστισμένα, ἐπίτηδες, γιὰ νὰ σὲ καταφέρω κ' ἐσένα νὰ μοῦ πῆς τίποτα δικά σου κρυφά. — Εκανα δ, τι μπόρεσα γιὰ νὰ σὲ καταφέρω, μὰ τίποτα δὲν ὠφελεῖ καὶ ἐπὶ τέλους βαρέθηκα πιά. Τὸ λοιπόν,

νὰ σοῦ πῶ τώρα τὴν ἐξήγησι ποὺ σοῦ χρεωστῶ, Γκρέγκααρδ! — Εχω τὴν ἰδέα, είμαι βέβαιος πῶς είσαι ἔνας κατεργάρης. Κατεργάρης! τὸ ἀκοῦς;

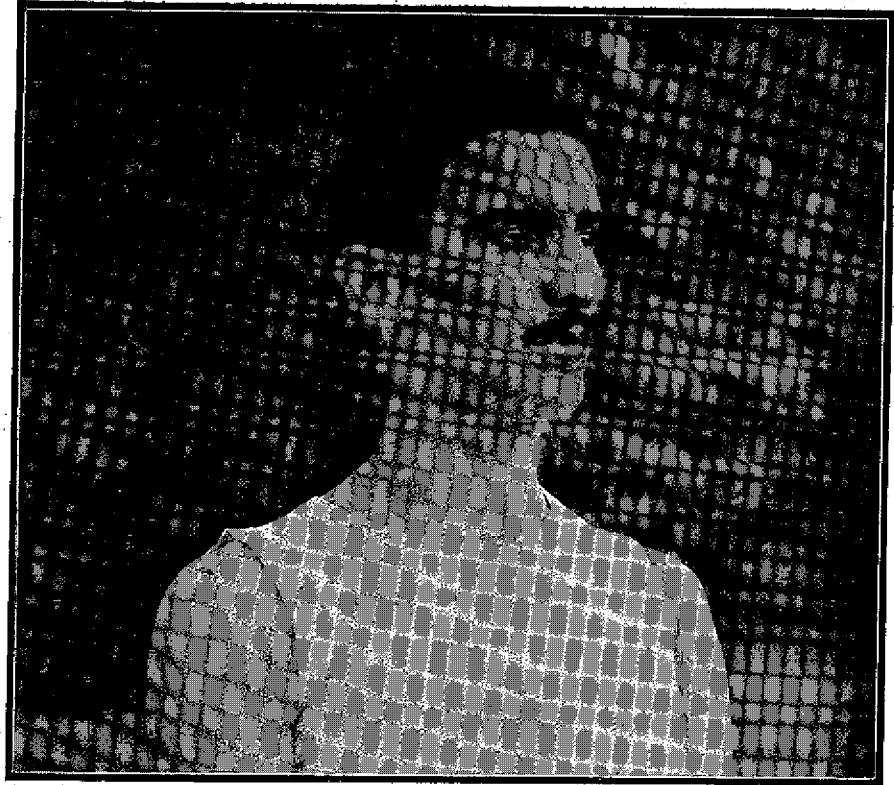
— Ο Μινούττας δργισε νὰ τρέμῃ, τὰ μάτια του κύταζαν φοβισμένα ἐδῶ κ' ἔκει· δ Νάγκελ ἔξακολούθησε:

— Μιὰ λέξη δὲν λές, δὲν προδίδεσαι. Τίποτα δὲν μπορῶ νὰ σὲ καταφέρω νὰ πῆς. Ή βουβάμαρα σον εἶναι σπάνιο πρᾶμα σὲ θαυμάζω καὶ μ' ἐνδιαφέρεις πάρα πολὺ. Θυμάσαι τότε ποὺ καθόμουν καὶ σοῦ μιλοῦσα μιὰ δλόκηρη βραδυὰ καὶ σὲ κύταζα προσεκτικὰ καὶ σοῦ εἶπα γιατί ταφάζεσαι ποὺ σὲ κυτάζω; — Όλο προσπαθοῦσα νὰ καταλάβω τί ἀνθρωπος είσαι δλο τὸν καιρὸ σὲ εἶχα στὸ μάτι, μὰ τίποτα δὲν μπόρεσα νὰ κατορθώσω, ἐπειδὴ καθὼς σοῦ εἶπα εἶσαι ἀνεπίληπτος ἀνθρωπος: δμως ούτε μιὰ στιγμὴ δὲν ἀμφέβαλα πῶς εἶσαι ἔνας μπιομπάντης καὶ πῶς κρύβεσαι τόσο καλὰ ποὺ κανένας δὲν σὲ καταλαβαίνει. Δὲν ἔχω καμιὰ ἀπόδειξη ἔναντίον σου, δυστυχῶς δὲν ἔχω λοιπὸν μπορεῖς νὰ εἶσαι βέβαιος πῶς τίποτα ἀπ' δλα αὐτὰ δὲν θὰ γίνη γνωστό. Μὰ έσυ μπόρεσα νὰ καταλάβης πῶς ἔγω είμαι τόσο βέβαιος γι' αὐτὰ ποὺ λέω, ἐνῷ δὲν ἔχω καθόλου ἀποδεῖξεις; Βλέπεις, αὐτὸ δὲν μπορεῖς νὰ τὸ καταλάβης. Καὶ δμως ἔχεις ἔναν ίδιαίτερο τρόπο νὰ γέοντας τὸ κεφάλι δταν κάνωμε καμιὰ κουβέντα, ἔχεις κάτι μάτια μὲ μιὰ ἔκφρασι, μάτια ποὺ γνωλίζουν ἵσια ἴσια δταν λές κάτι δρισμένες λέξεις, ή δταν τύχη καὶ μιλήσωμε γιὰ κανένα δρισμένο πρᾶμα· ἔπειτα ἔχεις καὶ μιὰ φωνή μὲ ἔνα είδος βονητό, σχ, αὐτὴ ἡ φωνή! — Επὶ τέλους, νά,

αἰσθάνομαι πῶς σὲ ἀντιπαθῶ δλόκληρο, αἰσθάνομαι ἔνα κακὸ στὸν ἀέρα γύρω μου δταν πλησιάζεις ἡ ψυχή μου ἀρχίζει καὶ τρέμει ἀπὸ αὐτὸ τὸ κακό. Αὐτὸ δὲν τὸ καταλαβαίνεις ἔσου. Οὔτε ἔγω δὲν τὸ καταλαβαίνω, μὰ ἔτσι είναι. Μὰ τὸν Θεό, καὶ τώρα ἀκόμα αὐτὴ τὴ στιγμὴ αἰσθάνομαι πῶς ἔχω δίκαιο καὶ πῶς βρίσκομαι στὸ σωστὰ ἦγη, μὰ δὲν μπορῶ νὰ σὲ πιάσω γιατὶ δὲν ἔχω ἀποδεῖξεις. Τὴν τελευταία φορὰ που

ΣΥΡΑΝΟ: ...Σ' αὐτὰ τὰ χείλη του, ποὺ ή Ροζάνη γένονται, φιλεῖ τὰ λόγια ποὺ ἔγω προτύπεσα τὴν είπα.

Ο "Ελλην διαμπιονίων εις τους άγαντας της Στοκχόλμης κ. Κ. Τσικλητήρας

ησουν. έδω σε ρώτησα πού, ήσουν τις δ. Ιοννίου—θές νά ξέρης γιατί σ' τὸ ρώτησα αὐτό; Λοιπόν, δ. Ιοννίου είναι ήμέρα ποὺ πέθανε δ. Κάρλοσεν, καὶ ὡς τότε ήμουν βέβαιος πὼς ἐσύ τὸν εἶχες σκοτώσει.

Ο Μινόττας ξαναλέει σὰν νὰ πέφτῃ ἀπ' τὰ σύννεφα: Πὼς ἔγω τὸν εἶχα σκοτώσει! κ' ἔπειτα μένει βουβός.

— Ναί, ὡς τώρα τὸ νόμιζα, εἶχα αὐτὴ τὴν ὑποψία τόσο πολὺ ήμουν βέβαιος πὼς είσαι ἔνας παλιγγόνθρωπος πρώτης τάξεως. Τώρα δὲν τὸ νομίζω πιά διμολογῶ πὼς γελάστηκα καὶ σοῦ ζητῶ συγγνώμη. Δὲν ξέρω διὸ θὰ μὲ πιστέψῃς ποὺ σ' τὸ λέω, μὰ ἀλήθεια είμαι πάρα πολὺ λυπημένος ποὺ σούκανα αὐτὸ τὸ ἀδικό πολλὲς φορὲς ποὺ κάθομαι ἔτσι μόνος τὸ βράδιν, κρυφὰ σοῦ ζητοῦσα συγγνώμη. Μὰ κι' διὸ γελάστηκα σ' αὐτὸ τὸ πρᾶμα, δηλ. γιὰ τὴν ὑπόθεσι τοῦ Κάρλοσεν, διμος είμαι πάλι βέβαιος πὼς είσαι ἔνας σικαμένος ὑποκριτής. Ο Θεός νὰ μὲ συγχωρέσῃ, μὰ ἀλήθεια είσαι! Τὸ νοιώθω μέσα

μου ἔτσι ποὺ κάθομαι ἔδω καὶ σὲ κιντάζω καὶ μὰ τὴν ἀγιοσύνη τοῦ Θεοῦ εἰσαι τέτοιος ποὺ σοῦ λέγω! Καὶ γιατὶ είμαι τόσο βέβαιος; Γιὰ κύτα: ἀμέσως στὴν ἀρχῇ δὲν εἶχα κανέναν λόγο νὰ πιστέψω τίποτα κακὸ γιὰ σένα· δι, εἰ εἴπεις κι' δ, τι ἔκανες ήταν πάντα καλὸ καὶ δίκαιο κ' εὐγενικό. Όνειρεύτηκα μάλιστα καὶ κάτι πολὺ δραϊδὸ γιὰ σένα: πώς ήσουν ξένα μακριὰ σ' ἔναν βάτο κ' ἔγω σ' ἔβασάνια φοβερά, κι' διμος ἐσύ δὲν παραπονίσουν, μ' εὐχαριστοῦσες, ἔπειτες κατὰ γῆς καὶ μ' εὐχαριστοῦσες ποὺ δὲν σ' ἔβασάνια περισσότερο καὶ δὲν σούκανα περισσότερο κακό. Αὐτὸ διενερύτηκα γιὰ σένα καὶ εἶναι πολὺ δραϊδό. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος στὴν πόλι ποὺ νὰ σὲ νομίζῃ ἀξιονάτης καὶ κακό διλοι ἔχουν καλὴ ἰδέα γιὰ σένα, διοι σὲ συμπαθοῦν, τόσο καλὰ ξέρεις καὶ κρύβεσαι. Ούμως μπρὸς στὴν δική μου ψυχὴ στέκεσαι σὰν ἔνας ἀγγελος τοῦ Θεοῦ φεύτικος καὶ βρώμικος, πάντα μ' ἔναν καλὸ λόγο γιὰ διλούς καὶ μιὰ καλὴ πρᾶξι γιὰ κάθε μέρα.

ΓΑΚΟΛΟΝΘΕΙ

Ιμεταφ. Τ.Ι.

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

Ο ΘΡΥΛΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΦΤΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ

«... Χθές περὶ τὴν δωδεκάτην τυπερινήν θωρακίνων διέρρεψαν τὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου ^{τοῦ}, καὶ δηρήσασαν ὅτα τὰ πολύτιμα κράματα, ἐν οἷς τὰ λεῖψα ἄμφια καὶ τ' ἄγνα σκέψῃ! Κατόπιν τούτου οἱ λειστόσυλοι, ἀφοῦ ἀπεργύμωσαν τὰ πάντα, ἀνεχώρησαν, λαβούντες ἀγνοστον διευθύνουν...»
(ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ)

I

Ο Εσταυρωμένος ἀναστηκάθη ἀπὸ τὸ κόνισμα Τοῦ καὶ κατέβη ὀλόρυθος. Τοῦ λέει: — Ἀνοιλούμησέ με...

— Κι' ὁ ἄλλος, πεισμένος χάμον, σὰν κάτου ἀπὸ τὸ βάρος φριχτῆς συντριβῆς, σύρθηκε στὰ γόνατα κι' ἀκολούθησε τὸν Ἐσταυρωμένον, ὡς τὸ ιερόν, ὥσαμε τὰ πόδια τῆς Ἁγίας Τράπεζας.

— Ενα σκοτάδι πηχτὸ κρεμότουν ἀπ' τὸν ψηλὸ σκοταδιασμένο θόλο — σὰν φριβέρα. Οἱ κολόνες φωτίζανε χλωμὲς μέσος τὸν ἀμάρτη, καὶ οἱ κορφές τους χανόντινε μέσος τὴν ἀπάνου σκοτεινία. Καὶ μοναχὰ οἱ χωματιστὲς καντῆλες τρέγγανε σὰν πολλὰ ἄστρα, σκόρπιες μέσος τὸ χάος τοῦ ναοῦ. Καὶ τὰ πρόσωπα τῶν Ἅγιων, πρᾶα ἢ τρομερά, μέσος ἀπὸ τὸν ἀσημένιο φωτοστέφανο, χαμογελούσανε ἢ σουρωναν τὰ φρύδια στὸ ἀνόσιο πέρασμά του... Μὰ ἐκεῖνος τίποτα δὲν εἶδε, μοναχὰ ἔνα δέος ήτανε μέσα του, καὶ τὰ δόντια του χτυπούσανε σὰν σὲ μεγάλον πυρετοῦ.

Καὶ σὰν ἔφτασανε στὴν Ἁγία Τράπεζα, ὁ Εσταυρωμένος τοῦγενεψε νὰ σηκωθῇ, καὶ τὰ μάτια Τοῦ ήτανε γιομάτα δάκρυα...

— Ετοι λοιπόν; Ήρθες νὰ μὲ κλέψῃς. Εμένα, ποὺ πέθανα γιὰ νὰ σοῦ πλύνω τὸ κορμί σου ἀπὸ τὴν βαρειά κατάρα; Εμένα, ποὺ γιομάτος καλωσύνη κι' Ἁγάπη, πέθανα γιὰ τὴν Ἁγάπη τὴ δύνη σου; κι' ἀπὸ τὴν Ἁγάπη τὴ δική μου;... Εμένα, ποὺ κατάπια τὰ δάκρυά Μου γιὰ νὰ μὴν ξέρουνε τὸν πόνο μου, κι' ήπια τὸ ξύδι, περασμένος μὲ τὰ πέντε τὰ καρφιά; Γιατὶ νὰν τὸ κάνγις αὐτό, ἔσύ, ποὺ ήσουνα ἢ μοναχὴ χαρὰ κι' ἡ περηφάνεια Μου; Γιατὶ νὰν τὸ κάνγις — καὶ νὰ μὲ πικράνγις...

— Κι' ὁ ἄλλος, δισ πήγαινε καὶ γινόταν πιὸ μικρός, κάτου ἀπὸ τὰ Θεῖα Λόγια, σὰν σκουλῆκι ποὺ μαζώνεται... Καὶ τὰ δάκρυα τρέχανε ποτάμι ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Ἐσταυρωμένου.

— Γιατὶ νὰν τὸ κάνγις αὐτό; Τί κακὸ σοῦ εἶχα κανωμένο Ἐγώ;...

Καὶ σύμωσε κοντύτερά του, καὶ τὰ μαλλιά τοῦ χαϊδεψε, μὲ δ' ἄλλος φοβήθη πὼς θὰ τὸν χτυπήσῃ καὶ σωριάσθη χάμον, μὲ τὰ χείλια στὸ μάρμαρο, κι' ὅλο βαθειοὶ λυγμοὶ ταράζουν τὸ κορμί του.

— Σήκω ἀπάνου καὶ μὴ φοβᾶσαι! Εἰμ' ὁ Θεός σου καὶ σοῦ μιλάω... Θέλω νὰ σὲ ἴδω

στὰ μάτια, νὰ μάθω τὴν καρδιά σου. Σήκω ἀπάνου. Μὴ φοβᾶσαι...

Καὶ μειλίχιος, πρᾶος μητρικὰ πέρασε τὸ χέρι Τοῦ μέσος ἀπὸ τὰ μαλλιά τοῦ σωριασμένου χάμω, καὶ τὸ κεφάλι του ἀνασήκωσε καὶ κάρφωσε τὴν ἡμεράδα τῶν ματιῶν Του. Του στὴν τρέμουλα τῶν ματιῶν του.

Καὶ θέλησε νὰ τόνε καλοπιάσῃ, καὶ τὴ φωνή Του ἔκανε σὰ μουσικὴ καὶ σὰ νανούρισμα μικροῦ παιδιοῦ στὴν κούνια:

— Ελα, σκούπισε τὰ δάκρυα σου — καὶ μίλησε μοι. Πέρις μου τί σ' ἔσπειρες ώστε νὰ δειχτῆς τέτοιος, ποιὰ ὅδύνη ἢ ποιὰ ἀνάγκη... Θέλω νὰ κυττάξω μέσος τὴν ψυχή σου σὰν μέσος σὲ καθαρό κρυστάλλῳ.

Κι' ὁ ἄλλος πήρε θάρρος ἀπὸ τὴν ἡμεράδα τῶν ματιῶν Του, καὶ σκύρτοντας τὸ χλωμὸ κεφάλι, μίλησε κι' ἡ φωνή του ήτανε μακρουνή σὰν ἐρχόμενη ἀπὸ τὰ βύθη τῶν αἰώνων ἀπὸ δλα τὰ κρίματα κι' ἀπὸ δλες τὶς ἀμαρτίες ποὺ ἐγίνηκαν μέσος τὰ βύθη τῶν αἰώνων...

Καὶ τὰ κλάματα κυλούσανε βροχὴ στὰ μαραμένα μάγουλα:

— Αποκρίνουμαι στὸ Θεό μου καὶ τοῦ λέω τὴν ἀλήθεια, καὶ τὴ ψυχή μου γυμνή Τοῦ δειχνω νὰ μὲ κρίνῃ...
Ἄγαπησα!

— Ελεγα πώς ήταν ὁ ἀγγελός μου, ἢ ἀνέλπιστή μου σωτηρία, τὸ φῶς τὸ ἀληθινό μου. Τῆς ἔδοσα δλα ποὺ είχεν ἢ καρδιά μου, τὸ αἷμα μου καὶ τὴν ἀθωάση μου, καὶ τὴ λευκότη τοῦ ὄνειρου μου. Καὶ τήνε προσκύνησα μέσος τὸ χῶμα ἔγω, καὶ Θεὰ τήνε λάτρεψα, καὶ τὸ φιλί της ὑψώσα μέσος τ' ἄγια τῶν ἀγίων.

— Εδειρα τὴ μάννα μου, ἐφήμωσα τὸ σπιτικό μου, τὸν ἀδερφό μου ἀποστράφηκα γιὰ δαύτη καὶ τὸ μικρούλι τ' ἀδερφάκι μου, ποὺ τ' ἄγαπούσα τόσο, τ' ἀποτῆρα ἔτσι, ποὺ θολώσαν τὰ ματάπια του ἀπὸ τὰ δάκρυα... Πούλησα τὰ πτήματά μου γὰ ἔνα κομμάτι ψωμί· τὴν περιουσία τῶν ἀδελφῶν μου στὰ χαρτιά τὴν ἔπαιξα δλη, καὶ τὴν ἔχασα, καὶ τοὺς ἀφησα στοὺς πέντε δρόμους, νὰ ζητιανέψουν τὴ ζωή τους...

Κ' ὑπερέρα μ' ἔσπειρες ἀπὸ πίσω της, σὰν ἀπὸ τὸ σκοινί, ἀφέντρα, κυρά μου, αὐτοκρατόρισσα! Μοῦ ποδοκύλησε τὸ σπλάχνα ως δτον νὰ μοῦ είπῃ ἔνα «σ' ἀγαπῶ», καὶ σὰν τὸ είπε — δ οὐρανός μπόρεις νὰ μὲ φθονήσῃ...
Σίδερα στὰ χέρια μου είχε βάνει — καὶ φιμώσει είχε τὰ χείλη μου. Ήτανε κυρὰ τῆς πνοῆς μου — καὶ μ' ἔσεργε μέσος τὰ σοκάκια.

παραπολὸν τὸν Σολωμόν. Ὄπως δῆποτε οἱ καινούριοι αὐτοὶ στύχοι τοῦ κ. Βαρδέντη εἶναι ἀπὸ τοὺς καλύτερούς του καὶ ἴσως καλύτεροι ἀπὸ πολλῶν ἄλλων ποιητῶν, ποὺ τοὺς πρόσεχουμε περισσότερο.

Μαζί μὲ τὸ «Μποντεάτικα» ὁ Βαρλέντης ἐδημοσίευσε κ' ἔνα ἀλλο βιβλίον: «Ξύντα Ρωμίες». Είναι μιὰ σειρά ἀπὸ ἀρθρά, ποὺ τὰ περισσότερο πρωτοδημοσιεύθηκαν στὸν «Νουμᾶ», ἐπάνω στὸν ἄγνωτα γιὰ τὸ γλωσσικὸν ἔγγρημα. Δὲν λέγουν τίποτε ἐξήνδιστο τὰ ἀρθρά αὐτά, πάντα ὅμως δείχνουν ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴν ἀφοσίωσίν του στὸν ἄγνωτα για τὴν γλωσσικὴν ἴδεσσον.

*Χάρογης τῆς Κύπρου, ὑπὸ Ἡρ. Χατζηγεώργη — Ἐν
Δεμεσῷ Κύπρου*

Ο χάροτης αὐτὸς τιττώθηκε πρόπεροι. Μπήκεν διως ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα εἰς κυνικοφορίαν τῷρα, που τὸ κυπριακὸν ζῆτημα κινεῖ τὴν προσοχὴν δὲλων μας καὶ γιὰ τοῦτο δίκαιον εἶναι νὰ τονισθῇ μὲ δυὸ λόγια ή ἄξια του. Ο χάροτης αὐτὸς γράφτηκεν ἐπάνω στὸν τριγωνομετρικὸν πόνο ἔξεστων σὸν λόρδος Κίτσουενερ στὰ 1882. Στὴν ἐλληνικὴν ἑκδόσιον – ποὺ τιττώθηκε στὸ Λονδίνον – ὁ κ. Χατζῆγεωργης ἐπόρθησε καὶ τὰ σχεδιαγράμματα δὲλων τῶν ἀμαξωτῶν δρόμων καὶ τῶν σιδηροδρόμων, ποὺ ἔγιναν ἀπὸ τὸ 1882 κ' ἐδῶθε. Τὰ δύνοματα τῶν χριῶν καὶ τοποθεσιῶν εἶναι γραμμένα καθὼς προφέρονται ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ διποὺ τὸ ἔχει τὸ «τοπονυμικὸν τῆς Κύπρου» τοῦ κ. Σ. Μενάρδου, καὶ αὐτὸ δύνει ἔχειριστὴν ὅξιαν εἰς τὸν χάρτην. Αἱ πληροφορίαι, ποὺ πρέπει νὰ ἔχῃ κάθε ἀλληλινά ἐπιστημονικὸς χάροτης εἶναι πλούσιαι καὶ δλαι μὲ πολλὴν προσοχὴν βαλέμεναι. Μιὸν ἀπὸ τὶς δχι λιγυτέροι στουνδατες πληροφορίες εἶναι τὸ βάλσιον τῶν ἀρχαίων ὄνομάτων τῶν χωριῶν καὶ τῶν τοποθεσιῶν κοντά στὶς καινούριες δύνομασίες. Μελετῶντας κανεὶς προσεκτικά τὸν χάρτην αὐτὸν, μπορεῖ νὰ ἔχῃ σωστὴν ιδέαν τῆς ιστορίας, τῆς προδόσου καὶ τῆς τοποθεσίας τῆς Κύπρου. Καὶ ἐποθέτω διὶ ἀρκοῦν αὐτὰ γιὰ νὰ κάμουν ἔνα χάρτην τέλειον στὸ εἶδος του.

НА П. В.

EATPON

Θεατρον Κυβέλης: «Θεαρίνα», «Τὸ Τουκάλι», «Πιερότος», θεατρικά ἔργα εἰς πρᾶξιν, όποιο Πλάτωνος Ροδοκανάκη

Η πρώτη διά θεατρικού συγγραφέως έμφράνισε τον κ. Πλάτωνος «Ροδοκανάκη δὲν διεψεύσει τὰς φιλολογικὰς προσδοκίας ποὺ ἐδικαιοῦτο νὰ ἔμπνει ὅ εἰρων μᾶλλον ἢ σατυρικὸς συγγραφεὺς τοῦ «De Profundis», διαδηματικὸς κ' εὐφράντιαστος συγγραφεὺς τοῦ «Φλογισμένου Ράσσου», παρέθει δὲ ἐπαρκεῖς ἐπλίδος περὶ τῆς μελλούσης θεατρικῆς διοτίστης τοῦ

μανισσούς θεατρίσιης αρτιοτήτος του.
Η «Θεατρίνα» του είναι η θεατρίνα μητέρα, είς κάποιαν βέρβαινα μαρτυρικήν θεατρικήν περιοδείαν ἐνώρα γειωδνος, ή δύστοια είναι ἀγνωστανόν.

ωρή λεμνών, η οποία είναι αναγκασμένη νά παραστήση έναντι της κυνουνενεύ. Ανήσυχος και πολυδύνος, κουκουνωμένη μέσα σ' ένα παλγοεπανωφόρι είς τὰ παρασκήνια, — ή σκηνή παριτάτη ἀχριπάς αυτά και μέρος τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου ἐπί θεάτρου, — εἰς μάτια παρακαλεῖ κάποιαν συνάδελφόν της νά την ἀντικαταστήσῃ. 'Αφ' ἔτερον δι θυσαρχίης ἐπιμένει· οἱ λιμότονες και ἁγιούντες ἥθωποιοι ίκετεύονται και ἐκλιπαροῦν. 'Η ματερ δολοτος απάρχεται εἰς τὸ καμαρίνι της και ίδοι μετ' ὀλίγον εξέργεται ἡ πόλη αὐτῷ καὶ

εις σκιοτήματα, ἀκούει ἀπό τὰ παρασκήνια ὅτι τὸ παιδί της ἔξεψυχησεν. Εὑδίσκεται πλησίον θύρας που φέρει εἰς τὰ παρασκήνια, καὶ ἔκει, ἐναλλάξ καὶ ἐκ περιτροπῆς καθ' δύον στρέφει τὴν ὑπὸν ποδὸς αὐτὰ ἢ πρὸς τοὺς ὑποθετικοὺς θεατὰς της, ἐδηλοῦσται ὅτι ἀντηγή ἡ πλέον εὐθράτελος ἁωηρότης καὶ ἡ σπασατικωτέρα ἄγωνία, ἀπολήγουσα εἰς τὴν δύκυνθαν δύδινην τὴν διοίσια τέλος ἀμβλιώνει καὶ δὲν ἀμβλιώνει ἡ παραρροσσόνην...

Τὸ «Τσακάλι» είναι ἐν ἐν μέσῃ κοινωνίᾳ ἀγριματῶν τλόσμα, γυνὴ ἢ δούλια δὲν ἔνυμφεύθη, ἢ ὅποια δὲν ἔχαρεν οὕτως οὔτε τὴν νεοτητα, οὔτε τὴν ὀφραίτητά της καὶ ἡ δούλια ἐπάλλιοισεν ωμῶς καὶ ἀγρίως κατά τοῦ ὀφραίτηκον περιβαλλοντος μόνον καὶ μόνον διὸ νὰ πάρῃ τα χρηματά της ἢ δούλη, δυνατή τὴν ψυχὴν καὶ οὐσίας μυῶνας, ἔννοες «νῦν τὰ βάλῃ» μὲ τὸν Θεόν καὶ μὲ οὓς ἀνθρώπους, τώρα ποὺ αἴρηντς ὑποπεύθεται ὅτι κατεῖσις καλλιτέχνης ἐνοικιαστής της θέλει νὰ ξελογίασῃ ἥτετην της κόρην. Η ἐπίθεσις ἐναντίον τούτου, — πιθεσίς εἰς λόγους ποὺ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀπειλεῖ ἢ ἀνασκούμπιμωνη γυνὴ νὰ γίνουν καὶ ἔργα, — ποτελεῖ τὸ δίλον ἔργον. Πρόσκειται δημοσίᾳ περὶ παρεξηγήσεως: ὃ καλλιτέχνης ὅχι μὲ τὴν θετήν κόρην ἀλλὰ ἐκ κάποιον ὑπόπτου «μοντέλο», είχε συνέντευξιν. Οὐδὲν ἀπέρι δὲν τὸν ἀποτύλινει εἰς τὰ μάτια τοῦ «Τσακαλιοῦ», τὸ δότον, εἰρήνηθω ἐν παρόδῳ είναι καὶ «δράσων ἀρετῆς», διὸ δὲν ὀποτέμεται κακήν κακῶς ἀπό τὸ διαμέρισμα ποὺ είχεν ἐνοικιάση.

Ο «Πιερόοτος» είνε ό νεαρός φιλέοστος σύζυγος ό ποτος, κωλύομένης της συζύγου του, μεταβαίνει μόνος ο χρόνος μεταφρισμένων και ό δρόποις έκει, ἐν ἀγνοίᾳ των ἔνοντος, φλερτάρει ὑπερακοντών και αὐτῶν τὸν πλούτον ἀμερικανικὸν τρόπον τοῦ φλέρτ μὲ τὴν ποσὶ ἀντιπαθητικὴν πενθεράν του. Τὴν στιγμὴν ποὺ ανακαλύπτει τὸ πάθημά του, καταφέρνει ή ξηλότυπος σύγνοια. Προσορθίαν τότε εἰς αὐτὴν ὅτι ἡ συνάντησις τὰ τῆς πενθερᾶς είνε τεχνάσμα πρὸς γελοιοπόνησιν οἱ δῆθεν ἀδικαιολογήτου ζηλοτυπία τῆς, καὶ ἀντὶ νά
χθῇ ἐπιτιμήσεις καὶ τιμωρίαν, ἐπιβάλλει δροῦς καὶ τὰς δύο· νά ἐπιστρέψουν καὶ αἱ δύο εἰς τὴν οἰκίαν, πουσμένη πάτερ κρούσμων καὶ στρατηγοῦ.

Ἐλεῖ ἀληθὲς ὅτι οὐτέ ή «Θεατρίνα», οὐτέ δὲ «Πιερτος» διακρίνονται ἐπὶ ἀπολύτη πρωτοτυπίᾳ ἐπίλοις καὶ ὅτι ἀφ' ἑτέρου δὲν προσεγγίζει πολὺν εἰς τὴν ἥπην ὁ προύποθεντόν τούσαν ἀκμαπτὸν τὴν συνάδελφον ὃ τῶν πλακώλησεων τῆς ἀτυχοῦς μητρός: ἀλλ' εἶνε ἦττον ἀληθὲς ὅτι δε «Πιερθότος» ἔτερψε καὶ διὰ ή «εατρίνα» συνεκίνησεν. «Οσον ἀφρόδη μάλιστα τὸν δύτον, δὲν ἦτορ δινατόν ν' ἀντιπαρέλθῃ ἀπαρτήρῃ· πάτει τὸ ἐντελές ίδιόρθυμον εἰς τὸν διάλογον, τὸ σερδύλον καὶ φιλοπατήριον, τὸ εὐτραπέλως εἰρωνικόν, εὐφάνταστον, τὸ ὠσαν ὑπόπτερον, δοσαδήρποτε καὶ είνε τὰ σημεῖα εἰς τὰ δοτῖα ψάλιθελον τὸν διάλογοντὸν λεπτότερον, προσεκτικώτερον.

Η ίδιοφρυσμία αντί, δύον ἀλλως τε καὶ ἡ κάποια
ροσεξία, ἣ τὸ ἀκόμη ἐναργεστέρα εἰς τὸ τόσῳ ίδιο-
τος χαρακτηριστικὸν «Τσακάλι». Προφανῶς εὐρί-
ται τις πρὸ δύος ίδιαζοντος ἀτομικότητος, ὅχι
οὐδὲν ἀφορῷ τὴν ἥρωΐδα, ἀλλὰ καὶ δύος ἀφορῷ
συγγραφέα. Πλὴν δύος πόσον ἀττάχαντος παραπει-
ται ἡ παρεξήγησις ἐπὶ τῆς δοτοίας καὶ στηρίζεται,
ον δὲ παραμελήθη ἡ δρᾶσις. Ήσσον οὖν περισσο-
τεροί τοιούτους φιλολογιστές η θεατρικότης!

Η κυριακή Κυρέλι 'Αδριανοῦ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τόσῳ
πρόσωπος δύοντας μέτρον.

τι καρδιά Κυρέλη Αδριανού και είς τους τρεῖς τόσῳ
ρρόφους όβλους υπήρχεν ἀξία τῶν ειλικρινεστέρων
ινών. Εἰς τοὺς μέχρι τῆς ἐπέρας ἔκεινος όβλους
ἔνυπηρογόν ήδη τὸν διάτοιχον τοποθετεῖται.

«Θεατοίνας»: ἀλλὰ διὰ πρώτην φοράν παρέστη ὁς «Τουκάλη» τόσῳ ίδιωτύπως καὶ τόσῳ χαρακτηριστικῶς ἐντονος, ἐνεργός, δρόσις καὶ ἔμαυτην ἔξωτερεκεύουσα ᾧς ἀφ' ἑτέρων κατάδρυσε νὰ προσδόσῃ εἰς τὸν «Πιερόρθου» δόλον ἐκείνο τὸ κάπι τι χαριέν καὶ παιγνιώδες, ίδιως τὸ ωχόριν, αὔριονταν, τὸ οιονεὶ ἀσύντατον, τὸ διποτον ἔχει ἀπὸ τὴν μοῖραν του δὲ αἰλάνιος αὐτὸς φίλος τῆς Σελήνης, — δι' δόλου του δύολους — δόλην τὴν λεπτότητα, τὴν ὅποιαν ἀπὸ ύπερβάλλον νεανικὸν σφριγγὸς δὲν ἐτήρησε παντοῦ ὃ συγγραφεύεις.

ХР. ΘΕМ. ΔΑΡΑΔΕΞΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ – ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΕΙΣ τὴν «*Ανατολήν*» (15 Ιουνίου) τῆς *Αλεξανδρείας* δημοσιεύεται ἐναὶ δημοτικὸν τραγούδι τῆς Κερκύρας μὲ τὸν τίτλον «*Ἡ ὁρφανούλα νύφη*» ἀπὸ τὴν ἀνέκδοτον συλλογὴν τοῦ κ. Ζάνου Χαρίσιου. «*Ἡ ὁρφανούλα νύφη*» εἶναι παραλλαγὴ τοῦ γνωστότατοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, που συνήθως φέρει τὸν τίτλον «*Ἡ κοκή πεδερά*» καὶ ποὺ εἶναι ἐναὶ ἀπὸ τὰ δραματικῶτερα δημιουργήματα τῆς δημοτικῆς μονήσης. «*Ἡ παραλλαγὴ αὐτῆς* εἶναι ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν ὑπαρξίην μερικῶν στίχων, τοὺς δὲν ἀπαντῶνται εἰς τὰς ὅλας γνωστοτέρας παραλλαγάς, καὶ διὰ τὸν γλωσσικὸν πλούτον. Τὸ ἀναδημοσιεύομεν :

Πάντα ψηλότατο βωνύό, τὸ Λίθο καὶ τὸ Κίδιο,
μιὰ μέρα κατεβάζαντε μιὰν ὄφρανούλα νύφη,
ἡ πεθερὰ καβαλαριὰ κ' ἡ νύφη πεζοδόχιμα·
Στοῦ σπιτὲ δους φτάσαντα καὶ κάπασαν στὴν τάβλα
ὅλο τὸ συμπεθεροῦ ἔτρωα κατάκια καὶ περδίκιο,
κ' ἡ νύφη ἡ βαριόμοιση τριῶν φειδῶν κεφαλές,
τοῦ ἀστρίτα καὶ τοῦ ὅχεντρα καὶ τῆς μονούμεοιδας.
Πρώτη χαριδ καὶ δεύτερη ἡ νύφη φαρμακώθη.
— Δός μου, μαννίτσα πεθερά, νερό για τὴν ψυχή σου,
που ἔστηψε τὸ στόμα μου ἀπ' τὸ πολὺ φαρμάκι.
— Σύρε ἔκει στὸν πεθερό κι' ἀν ἔχῃ σοῦ τὸ δίνει.
— Δός μου, πατέρα πεθερέ, νερό για τὴν ψυχή σου,
που ἔστηψε τὸ στόμα μου ἀπ' τὸ πολὺ φαρμάκι.

- Σύντοις τη συγγένεισσα κι ἀν̄ ἔχῃ σοῦ τὸ δίνει.
- Λόδι μου, καρδιά συγγένεισσα νεοδι γιά τὴν ψυχή σου,
ποὺ ἔστηψε τὸ στόμα μου ἀπ̄ τὸ πολὺ φραμάκι.
- Σύντοις στὸ ἀπεράκι σου κι ἀν̄ ἔχῃ σοῦ τὸ δίνει.
- Λόδι μου χρυσό ἀπεράκι μου νεοδι γιά τὴν ψυχή σου,
ποὺ ἔστηψε τὸ στόμα μου ἀπ̄ τὸ πολὺ φραμάκι.
Χρυσό σικλάκι δάκωσε στὴ βρύση κατεβάνει.
Κι ὅσο νὰ πά κι δύο νάρθη τὴ βρύσκει πεθαμένη.
Χρυσό παχαϊδοὶ ἔβγαλε ἀπ̄ ἀργύρου φρηκάρι
στοὺς οὐρανοὺς τ' ἀπέλινε, μὲς στὴν καρδιὰ τὸ σφέας.
Ἐκεῖ ποὺ χώσανε τὴ νειλὸ ἐβήγηκε καλαμιῶνας.
ἐκεῖ ποὺ χώσανε τὸ νειλὸ ἐβήγηκε κυπαρίσσιος.
‘Αντικοιτάει ὁ κάλαμος φιλεῖ τὸ κυπαρίσσιο.
Κ’ ἔνα πουλὶ τοὺς ἔλεγε κ’ ἔνα πουλὶ τοὺς λέει:
— Γιά ἴδες τὸ βασιορούμενα τὰ βασιοτρικαμένα

που δπως φιλιώνταν ζωνταν φιλιώντ αποθαμένα.

ΕΙΣ τὴν «Χαραγγὴν» (30 Ιουνίου) τῆς Μιτυλήνης, δ
κ. "Αθ. Χ. Μπούτουρας εἰς μίαν σύντομον μελέτην
του μὲ τὸν τίτλον «Περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν μελε-
τῶν ἐπὶ τῆς γλώσσαις καὶ τῶν ὄλλων παραδόσεων τοῦ
λαοῦ» ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ μελέτη τῶν κυρίων ὀνομά-
των, ποὺ μεταχειρίζεται σύμερα δ λαός, ἥμπορει νὰ
χηρησιμέσθη διά δδηγός διά νὰ εὑρωμεν ποιάν θέσιν
κατέχει εἰς τὴν συνείδησιν αὐτοῦ ἔκαστον τῷμα τῆς
μεγάλης ιστορικῆς του παραδόσεως. Τα δύο μεγάλα

κοινωνικάς συνθήκας τού βίου τού ἔλληνικον ἔθνους», ήτοι η κοσμοκρατορία τῆς Ρώμης και η παντοκρατορία τοῦ χριστιανισμοῦ διήρεσαν τὸ ἔλληνικὸν ἔθνος εἰς «δύο μεγάλα τρήματα, εἰς τὸ Ἀρχαῖον μετὰ τοῦ Ἑλληνιστικοῦ ή Μεταγενετέρουν και εἰς τὸ Βυζαντιακὸν μετὰ τοῦ Νεοελληνικοῦ. Τὸ δεύτερον διακρίνονται δύο ψιώνων οὐσιωδέστεροι χαρακτήρες. Πρῶτον ἡ ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας θεμελίωσις τῆς πολιτείας και τῆς κοινωνίας και δεύτερον ἡ ἐν μεζονι μέτρῳ ἐπικοινωνία μετά τῶν ἔξιντων λαῶν. Ο βίος οὖτος εἶναι ή ἀλληλής οὐσιαστική και ἐξιτεροική ιστορικὴ παράδοσις τῆς Νεώτερας Ἐλλάδος, είναι οἰονεὶ δὲ κορίκος, δι' οὗ δύναται νὰ συνδεθῇ μετά τῆς Ἀρχαίος, οὐ δὲν πᾶσα ἀπόπειρα συνδέσεως ἀπειδείχθη ἀγωφείλης και ὡς ἀλλατικὴ ἐδημιούργησε κενά δυναναπλήσιωτα ἐν τῇ Κοινῇ συνειδήσει. Ή ἀλήθεια αυτῇ πιστοῦται υπὸ τῶν ἐμφύτων διαθέσεων τοῦ λαοῦ και ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν κυριοῖς δινόματος».

Τα ἀρχαῖα ὄντα ματα — ἐκτὸς τοῦ Ἀλεξανδροῦ καὶ μεριδιαὶ ἀλλων ποὺ διεδόθησαν εἰς τὸν λαὸν μὲ τὰς ἄνευ μεσολαβήσεως παραδόσεις — κατέχουν μικράν δια-
νοίαν εἰς τὴν συνειδήσην τοῦ συμφενοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ,
διότι ή διάσωσις αὐτῶν εἶναι ἀπόρριψια μόνον τῆς
ἄλλατικῆς συνδέσεως τοῦ νεωτέρου βίου μὲ τὸν ἀρχαῖον.
Τὰ πλεῖστα τῶν χρησιμοποιουμένων ὅποι τοὺς νεωτέ-
ρους Ἑλληνας ὀνομάτων ἀπορρέουν ἀπὸ την Ἑλληνι-
σίαν καὶ εἰναὶ ὄντα ματα ἀγίων, ποὺ ἀντικατέστησαν εἰς
τὰς διασωθείσας ἀρχαῖας παραδόσεις τοὺς Θεοὺς καὶ
τοὺς ἥρωας. Ἄλλη πηγὴ ὀνομάτων διὰ τοὺς νεωτέ-
ρους — δύος ήτο καὶ διὰ τοὺς ἀρχαῖους Ἑλληνας —
εἶναι αἱ παρομοιώσεις πρὸς τὴν φυσιὰν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ
ἀντικείμενα. «Υστερον τὰ διάφορα ἥριτα καὶ σωματι-
κικά προτερήματα, αἱ διαθέσεις, αἱ εὐχαὶ καὶ τὰ τοιαῦτα
συνετέλεσαν εἰς δημιουργίαν πολλῶν ὀνομάτων κοινο-
τάτων εἰς τὸν λαόν. Καὶ ἐκ τούτου καταφαίνεται ὅτι ή
αὐτὴ γόνιμος φαντασία καὶ τὸ ἴδιον εἴστορον πνεῦμα
πάροχει εἰς τὸν νεωτέρον ὅπως καὶ εἰς τὸν ἀρχαῖον
Ἑλληνικὸν λαόν.

ΕΙΣ τὴν «Μουσικὴν» (τεῦχος Ἰουλίου) τῆς Κωνσταντίνου πούλεως δημοσιεύει μὲ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐօρτὴ τῶν Ἀγῶνων ἐν Βιθυνίᾳ σύντομος περιγραφὴ ὀρθίου καὶ ποιητικοῦ ἑδίμου τῆς πόλεως Ὁρτάκιοι (Βιθυνίας). Κατὰ τὴν ἔσορτήν τῆς Ἀναλήψεως οἱ παιδεῖς «μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἐφοδιάζονται καὶ διὰ χορηματικῶν δώρων τῶν γένεων αὐτῶν, ἢ καὶ τὰς ἐτησίας αὐτῶν οἰνονομίας διαθέτοντες, καθ' ὅμιλονς μεταβούντος εἰς τὴν πλησίοντὸν κωμόπολιν Κεῦθε, ὅπου γίνεται τακτικῶς μεγάλη ἐμπορικὴ πανήγυρος. Ἐν τῇ ἐμπορικῇ ταύτῃ ἀγορᾶς τῆς Κεῦθε ἕπτάρχει ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ τριήμα ἀγορᾶς ἀνίστοισιν καὶ αὐλοποτῶν. Οἱ παιδικοὶ λοιπὸν ὅμιλοι, πολιορκοῦντες τὸ τριήμα τοῦτο, ἀγοράζουσι μετὸ δοκιμασίων τοὺς ἀγῶνας τῆς μοσακείας τῶν.

Περὶ τὴν ἐσπέραν ὅλη ἡ χώρα ἀντηγεῖ ἀπὸ τοὺς μελωδικούς αὐτῶν ἥχους, οὐτως διότε ἔνος τις, πρώτην φορὰν ἐρχόμενος ἐνταῦθα, νά νοιμίσῃ ὅτι ἐν ἑκάστῳ αὐτῆς συνοικού τελεῖν καὶ μία παιδικὴ συνάλλαξ. Δημιουρούσεν δέ τοι οἱ κατὰ τὴν ἐσότην τῆς Ἀναλήψεως ἄγροδαζόμενοι αὐλοὶ κοινῶς θεωροῦνται ὡς λεόρι, διότι μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ ἐν τακτῇ ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἡμέρᾳ γίνεται ἡ ἄγρος αὐτῶν. Οἱ δὲν ἐκπλησσόμαστος μεταβαλύνων εἰς τὴν μογοφάνθεωσίται τούτῃ αὐτῷ διεσθῆς πρὸς τὴν ιεράν μογοτικήν παραδόσοιν. Οἱ πρὸς τὴν θρησκείαν σιγδιασμός καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐν γένει ἀντίληψις τῆς ἐօρτῆς ταῦτες

πρόφτης ἀρχῆς καὶ γενέσεως ὑπῆρξ. Ή ἐλληνικὴ δὲ μυθολογία εὐτυχῶς ἀρκούντως ἴκανοποιεῖ τὰς εἰκασίας ἡμῶν. Ή *Κεῦθη*, ἐν ἣ γίνεται ἡ ἀγορὰ τῶν αὐλῶν, τὸ ἀρχαῖον *Κύβα* δυναμοζουμένη, κοινωνία λέγεται διν ὀνομάσθη ὡστὸν ὅπου τὴν *Κυβέλην*, ἢ ὅποιος εἰνόχγανεν θίαιστέρας λατρείας ἐν τῇ συνορευούσῃ τῇ *Βιθυνίᾳ* *Φρονγίᾳ*, τῇ κατ' ἔξογήν πατρίδι τῶν φρεγυκῶν αὐλῶν τῆς ἀρχαιοτήτος... Κατὰ τὴν αὐτὴν μυθολογίαν ἡ πεντη καὶ ἡ ἐλάτη ἥσαν τὰ εἰς τὴν θεάν ἀφειρωμένα δένδρα, ἡ μέν, διότι ἐκ τοῦ ἔνθους τούτου οἱ ἵερεῖς αὐτῆς κατεσκευάζουν τοὺς ἱεροὺς αὐλούς, ἡ δὲ πρός ἀνάμηνσιν τοῦ *Ἄτυνος*, διν αὐτὴν εἰς τὸ δέντρον τοῦτο μετεμόρφωσε.

Τοις ή υπόθεσις τοῦ συγγραφέως, δῆτα τὸ ἀνωτέρῳ
ἔθιμον εἶναι λειφάνων ἀρχαίας θοησκευτικῆς ἢ μουσι-
κῆς ἔστρωσ, νὰ μὴ ἀπέχῃ καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν,
ἀφοῦ καὶ ἀλλοὶ χριστιανοὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἔσο-
ται δὲν εἶναι ἡ ἀντία οἱ παλαιοτάται ἔστρωται μὲν ἀν-
παισθητον. σχεδὸν τροποποίησιν.

ΕΙΣ τέσσερα συνεγή φύλλα τῆς ἐφημερίδος «Νέα Ήμέρα» ἐδημοσιεύθη μία ἀνέκδοτος και σχεδὸν ἐντελῶς ἀγνωστος ἐπιστολὴ τοῦ Α. Κοραή. Η ἐπιστολὴ αὐτὴ, που φέρει χρονολόγια 23 Σεπτεμβρίου 1774 καὶ ἀπευθύνεται ἀπὸ τὴν Ὀλλανδίαν πόδες τοὺς Μανουὴλ Πετροκόκκινον καὶ Ἀντώνιον Πατεράκην εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Χίον, δίδει πληροφορίας ἵναν ἀδὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἔμπορικὴν δρᾶσιν τοῦ Κοραῆ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, τὸν πρῶτον σταδιὸν τῆς εἰς Εὐρώπην ἀποδημίας του. Αἱ μόνιμα πληροφορίαι που εἰλομένη ἔως τῷρα διὰ τὴν περιόδον αὐτὴν τῆς ζωῆς τοῦ Κοραῆ ἦσαν αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Σταματίου Πέτρου, ποὺ ἐδημοσιεύθησαν καὶ εἰς τὰ «Παναθηναϊκά» (φριξ. 273—274), καὶ εἰς τὰς ὅποιας ὁ Δ. Πέτρου ξενογράφῳς τὸν Κοραῆν καὶ ὡς ἀνθρώπον καὶ ὡς ἔμπορον μὲ τὰ χειρότερα χρώματα. Η δημοσιεύθεσσα δόμις εἰς τὴν «Νέαν Ήμέραν» ἐπιστολὴ ἀνασκευάζει ὅλας αὐτὰς τὰς κατηγορίας καὶ ἔχειται διὰ ποιὸν λόγον ὁ Δ. Πέτρου ἔγραψεν εἰς τὸν αὐθεντην του τόσας ἀνακριβείας διὰ τὸν Κοραῆν, ὅποιον ἐτάχθη νά
παπροετῆ.

Τὸ πρωτόγραφον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης κατέχει δὲ ἐκ Λήμνου κ. Ἀντ. Ι. Ἀντινοιάδης καὶ ἡ δημοσίευσις αὐτοῦ δρφεῖται εἰς τὸν κ. Βολιθηνή, τὸν διευθυντὴν τοῦ τμήματος τῶν χειρογράφων εἰς τὴν Ἐδραν. Βιβλιοθήκην. Ἡ «Νέα Ἡμέρα» ἀνήγγειλεν δὲτο μετά τὰ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς θὰ ἐδημοσίευε καὶ τὰς ἐπ' αὐτῆς παραστήσεις τοῦ κ. Βολιδή. Μέχρι σήμερον δύμας δὲν ἔγινε τοιούτο τι. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἐνῷ ἀποτελεῖ μοναδικὴν συμβολὴν εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Κορασῆ, εἶναι καὶ γλωσσικὸν μνημεῖον στουδιαδότατον.

ΑΙ άρχοι άπεφάσισαν νά προστατεύσουν τήν ήμικιλήν διά τῆς άπαγορεύσεως τῆς διδασκαλίας τῶν ἀνθρί- κων ἔργων εἰς τὸ θέατρον. Πρός τοῦτο δ ἡ. Ὑπουρ- γὸς τῶν Σταθεροτικῶν ἀπεφάσισε καὶ διώρισεν ἐπιτρο- στὴν ἀπὸ τὸν κ. Νομάρχην, τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀστυ- νομίας καὶ δύο τημηαράχας ὑπουργείων, ἵ όποια νά παρακολουθῇ τὰ παιζόμενα ἔργα – εἰς πάσαν πρώτην παράστασίν των – καὶ ν' ἀποφαίνεται διν εἶναι ἀνήδικα ή δχι. Τὸ διπούγκινα αὐτῖν μέτρον καὶ η τοιαύτη συγ- κριθτικής τῆς ἐπιτροπῆς ἔδουκαν μᾶρτροι μὴν γραφούν ἄρκετά ἀρθρα κατατρέποντα τὰ γινόμενα. Ἐν ἔξαιρε- τικῶν διὰ τὴν ἀγρίως χαριτωμένην εἰδωνείαν καὶ την ἀληθεύειν των ἀρθρῶν μὲ τὸν τίτλον «Ἄργιος» ἐδημο- σίευσεν δ ἡ. Z. Παπαντωνίου εἰς τὸ «Ἐμπρές» (10 Ιουλίου).

«Δόγιον εἰς τὴν Ἑλλάδα δύνομέσσουμεν τὸν ἄνθρωπον, δόπιος λείπει ἀπὸ κάθε ἐργασίαν διοῦ θὰ ἡτο ἀπαραιτήτος. Ποιὸς λείπει ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς σύνταξιν σχολικοῦ προγράμματος; Ποιὸς λείπει ἀπὸ τὴν κριτικὴν ἐπιτροπὴν τῶν βιβλίων; Ποιὸς λείπει ἀπὸ τὴν κριτικὴν ἐπιτροπὴν τῶν δραματολογίων; Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγιος. Ἐάν δὲ ἀλλοι θέλωμεν νὰ ενθωμεν ποῖος ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔχει τὸ ἐπάγγελμα τῶν γραμμάτων, ἀλλοι ἔχει ὅπουλον πόστον ἀλλο, τὸ ἐμπόριον τῶν ἀλιπάστων γάδων, τὴν δργάνωσιν τοῦ στρατοῦ ή τὴν ἐργολαβίαν τῶν κηθειῶν, τότε θὰ τὸν ζητήσωμεν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, εἰς τὸ συγγράμματα, εἰς τὸ θέατρον. Καὶ θὰ τὸν ενθωμεν ἔκει, οὐδεμιώδε δὲ ἀλλοῦ. Ενταντὸν δὲ καρετῆς θὰ λείπῃ ἀπὸ τὸ καφενεῖον του καὶ διστυγμάτεράρχης ὅπο τὸν στραταῖον του, οὐδέποτε ὅμως ἀπὸ τὴν κριτικὴν ἐπιτροπὴν τῶν διδακτικῶν βιβλίων η ἀπὸ τὴν ἀλληγ τῶν θεατρικῶν ἔργων. Ὁπως αἱ ἀπόλυτοι μοναρχίαι τῶν ἀγρών εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθοῦν, διτε δὲ Σουλτάνος δὲν εἰνε ὁ δρχγδης τῆς θυτοκείας καὶ τοῦ κυνηγίου καὶ τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἀπτμοσφαίρας, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπίστος ἀδύνατον νὰ χαρακτηρισθῇ λόγιος ἀνθρωπος μὴ ἔχων ἔξουσίαν. Μεταξὺ τοῦ Λεοπάρδη καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ σφραγιστοῦ χάροπος ὁ δεντέρος, καθ' ὃντανον εἰς τὸ ντρόπεται, δὲν εἶναι κατ' ἀνάγκην ὁ λόγιος... Ή λογιότερης οὐδέποτε ἀπεχωρίσθη ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν ἔννοιαν τοῦ καπετανάτου. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὴν μόνην βιβλιοθήκην, μὲ τὴν διοῖον ἔνας πατριώτης ἥθελησ νὰ κάμη καλὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην Μαρωναλή ἔγινεν δεκτοὶ ὡς σηγραφεῖς ἀποκλειστικαῖς οἱ ἔχοντες δημοσίους θέσεις. Οταν δὲ οἱ Ἑλληνες ἤκουουν ποίημα τοῦ Κλέωνος Ρυγκαρβῆ, ὑσθάνοντο ρίγος συγκινήσεως εἰς τὴν ἱδεαν διτε διοῖον ποιητῆς ητο πρέσβυτος... Διὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ δι' ἀλλοις τόσους θὰ ἡτο πρωτοφανεῖς γά σηγκροτηθῆ κριτική ἐπιτροπὴ τῶν ἔργων τῶν θεατρῶν καὶ νὰ ὑπάρχῃ πράγματα μεταξὺ αὐτῆς ἔνας λόγιος. Θά τὸν ἐρωτούνομεν τί θέλει ἔκει;

ΕΙΣ τὴν «Ἐστίαν» (ιτ. Τουλίου) ὁ κ. Ν. Καρδιονής γράφει διὰ τὴν ὄμιλίαν ποὺ ἔπαιμεν ὁ ἀριθμομαθῆς «Ἀγγλὸς κ. Κλούτων Σκόλλαρδ διὰ τὰ ἐρωτικὰ τραγούδια τῆς Ἀνατολῆς καὶ διὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Ἰδίου μεταφράσιν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἐρωτικῶν τραγουδιῶν τῆς Συρίας. Μεταφράσει δὲ καὶ ἐν ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικά διὰ τὴν ἀπλότητα καὶ τὸ πάθος των Συνισάκ τραγούδια:

Τὸ βράδυ - βράδυν ὡς ἔφτασε βαρὺς καὶ ἀποσταμένος
δὲ Ἀβδονὴ Κεδὶς στὴν τέγνα του, γυρίζει ἀπ' τὸ κα-
[τῶφι]
καὶ πρὸς τὰ οὐράνια ὑψώνοντας μέτωπο κονυματένο,
τέτοια ἄνακράζει στὸν Ἀλλάχ: «τὸ θεῖο τὸ βάλσα-
μό σου
μες στὴν καρδιά μου, ἀφέντη μου, ἀπόφθε μὴ σταλάξῃς,
μα τὴν καρδούλα μύρωσε μὲ τῆς χαιρᾶς τὰ μῆρα
τῆς ὅμορφης, ποὺ ἀπὸ μακρά γλυκά μὲ κουροφιλέπει
σὸν τρέχω μὲ τὸν σύντροφους στὴ μάχη καραβλάρδης
κι' ὅλο προσμένει ή δύνταχη καὶ καρτερέι καὶ τοέμει...
Ἐπεινί φύλαγε, ὁ Ἀλλάχ, στὴ σκέπτη σου ἀπὸ κάτω».
Κ' ἐγὼ ποὺ τὸν ἀγροίκησα μὲς στὰ κλαϊμά κρυμμένη,
μέσα στὸ στήθη μου ἔνιωσαν νὰ λοχταρῷ η καρδιά μου
σ' ὅλο γύρων ἀντίλασο στὸν Ἀβδον-. Κεδὶς τὰ λόγια.
Τὰ τραγούδια αὐτὰ τῆς Σούριας είναι λαϊκά. Κανεὶς
δὲν γνωρίζει τὸν ποιητὴν τους.

ΕΙΣ τὴν «*Αλήθειαν*» τῆς Κύπρου (15 Ιουνίου) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῶν τίτλων «*Άμμος καὶ Νερό*» μελέτη μπάζ τύπου δύοβούνι τεοι τῆς αμυντικῆς διαλέξεων

τῶν Κυπρίων. Ὁ συγγραφεὺς κ. I. Χρ. Τορναρίτης λαμβάνει ἀφορμὴν ἀπὸ τὸν συνεργάτην τῶν «Times», διόποιος γράφων περὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, ἀνέφερε καὶ περὶ τῆς Κυπριακῆς διαιλέκτου ὅτι μοιάζει καπύος μὲ τὴν Ἑλληνικήν, πρᾶξαν ποὺ ἔχουσαν — σῶν νάλεγε — τοὺς νησιώτας νόν νομίσουν ἑαυτούς Ἑλλήνας ἐνῷ δὲ εἶναν παρὰ Λεβαντῖνοι! Ὁ κ. Τορναρίτης ὑποστηρίζει τὴν κατάταξιν τῆς Κυπριακῆς «μεταξὺ τῶν ὀλίγων ἐκείνων, αἵτινες ἀποχωρισθεῖσαι ἀπὸ τὰς ἄλλας Ἑλληνικὰς διετηρήθησαν λανθάνουσαι» (Χατζῆδ, MNE, Τόμ. Α', σ. 389) καὶ τὴν ὁμοιότητα αὐτῆς πρὸς τὴν Τσακανικήν καὶ Ποντικήν κατὰ τοῦτο, ὅτι αὗται μὲν σύφιουσιν ἀρχαιότατα στοιχεῖα τῆς παλαιοτάτης διαιλεκτικῆς των μορφῆς ἐφ' ὅσον ἐπ' αὐτῶν ἡ Κοινὴ ἡ οὐδὲμιῶς ἡ ἐπ' ἐλάχιστοι, ἐπεδρασεν, ἡ δὲ Κυπριακὴ πλείστα παλαιά στοιχεῖα τῆς πρώτης μορφῆς τῆς Κοινῆς. Διότι δὲ γράψας θεωρεῖ τὴν Κυπριακήν ός τὸ πρῶτον νεοδιαιλεκτικὸν κλάδον τῆς Κοινῆς, φρονεῖ δὲ ὅτι διὰ πολλοὺς λόγους ἐκαπνούταρες λέξειν καὶ τύπων τῆς παλαιοτάτης μορφῆς τῆς Κοινῆς μὴ ἀπαντώσασεν ἐν τῇ καθόλου Νεοελληνικῇ σφέτερι ἡ σημερινὴ τάδε Κυπρίων διαιλέκτος ἐν πολλοῖς μαλισταὶ καὶ τοιαύτας αἴτινες, καπύοι αρχαιόταται, δὲν σύφιονται οὐδὲ ἀντοῖς τοῖς μηνημείοις τῶν ἀρχαίων ἀλλ' ἀποτελοῦσσι πολυτιμότατον ἀλλ' ἀθηναϊστον ἀκόμη μησαρόδε τῆς καθόλου Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ως πρὸς τὴν ἔνεισιν ἐτί τῆς Κυπριακῆς διαιλέκτου ἐπίδοσαν νομίζει, αὐτὴν εἶναν πολὺ μικροτέρᾳ τῇ νποτιθεμένῃ. Πλὴν δὲ τῶν γνωμῶν τοῦ Κρουμβάχεος τὰς δοκιαὶ ἐπικαλεῖται, ἐκφράζει καὶ ίδιαν γνώμην περὶ τῶν διαιφόρων ἔνεισιμῶν, δύν βρίθουσιν αἱ Ἀσίζαι καὶ οἱ Κύπριοι χρονογράφοι τοῦ μεσαίωνος καὶ τούδιοις ἔνεισιμοις θεωρεῖ ὡς λανθάνουσαν τὰξιν μή ἐπιζήσασαν τῆς Φραγκικῆς κυριαρχίας, πλὴν ἔκειναν τῶν ἔνεισιν λέξεων αἰτίες καὶ σήμερον εἶναι ἐν χρήσει παρὰ τῇ λαῷ.

Παρασθέτων δὲ τὸ ὄφαλον λόγιον τοῦ Κυπρίου χρονογράφου Μαχαιρᾶς «ὅτι τὸ γερόν πάγει καὶ δ ἀμμός μεταλλεύει, τούτεστιν οἱ ξένοι θέλουν πάγειν καὶ οἱ τοπικοί θέλουν μελένειν», καταλήγει μὲ τὴν εξῆς πόδις τὸν 'Αρμοστῆν τῆς Κύπρου ἀποστοροφῆν· 'Εξοχῶτας, δεληφθεῖστες δρά το γε νὰ καταλάβητε, τι δὲν φαίνεται τώρα τι θὰ δειχθῇ αὐδιον, διτε σημαίνουν αἱ δύο αὐταὶ λέξεις ΑΜΜΟΣ καὶ ΝΕΡΟ;

ΑΕΙΖΟΥΝ νά διαβασθοῦν:
«*Ai Moύσαι*» (15 Πουλίου) Ζάχυνθος: Ἀνακάλυψη
μεσός Αγίου Αιωνίου, μέτρα Αρι. Π. Παρούσα.

«Νέα Σάνα» (Μάιος - Ιούνιος) Τερόσδουλμα: "Η ἐπιχειρησιακή γομοθεσία του Αὐτοκράτορος Τουστινιού νοῦ τοῦ Α', ὑπὸ Αὔμλκα Ἀλλιβιζάτου. — Παλλάδια ἐπίσκοπον 'Ἐλενουπόλεως καὶ ἡ Δασισιακὴ Ἰστορία' ἔτη Κονάγου Φωνούλιου.

πότε θανάτου φωνήσουνος.
“Ο Νομάρχης” (7 τοῦ Ἀλισσάρον): “Ο ποιητής και
κριτικός (συνέχεια), ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ. — Νέκρα και
Ζωὴ, ὑπὸ Α. Τρανού. — Στὸν Paul Fort, ποίημα. Μ.
Μαλάγκανος.”

«Τὰ Νέα Γεωπονικά» (τεῦχος Τουνίου): Πώς θεώρησαν οι γεωργοί μας, υπό Σπ. Χασιώτη. — Περι

τῆς ἔγγειον ιδιοκητίας ἐν Θεσσαλίᾳ, ὑπὸ Γ. Μουρίκη.
«Χαραγγή»⁽³⁰⁾ Ιουνίου. Μυτιλήνη: Τὸ ἔργο τοῦ
Μαζίκιν Γόργου, ὑπὸ Ν. Καστρονού. — "Αλλα κουφάρω
διήγημα ὑπὸ Δημ. Βουτσαρᾶ.

«Ἀλκυόν» (τεῦχος 5ον, Τούλιος): Ἡ κατά Θάλασσαν ἀμμυνα τῆς Ἑλλάδος, (συνέχεια), ὑπὸ Ν. Μερότασης Περὶ ἐσφραγίου τηλεγράφου, ὑπὸ Α. Γονατᾶ, ὑπὸ πλοιώργου Β. Ν.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΔΑΙΜΠΕΤΗΣ

«Νέότης»: Νέον φιλολογικὸν περιοδικόν, ποὺ ἔκδι-
δεται εἰς τὴν Σμύρνην κάθε μῆνα. (Τεύχος τοῦ Του-
νίου). Ό Γέρος τοῦ Λυκαβηττοῦ (κριτική γιὰ τὸν
Παπαδιαμάντην), ὑπὸ Μ. Α. — «Ἐνα γράμμα τοῦ Βη-
λαρά — Ποιήματα τοῦ W. Witman, μετάφρασις Ν.
Καροβούνη.

ZIAFFOZ XAMMELHE

X P O N I K A

ΜΕΓΑΛΛΗ διαώλεια διά την ἐπιστήμην ὁ θάνατος του μαθηματικοῦ, διστρονόμου καὶ φιλοσόφου· Ἐρρίκου Πουανκαρέ. «*Ητον ἵσσως μετά τὸν Μπετελό ὁ γνωστός τερος εἰς δύον τὸν κόσμον Γάλλος ἐπιστήμων.* Τὰ καθαρῶς μαθηματικὰ βιβλία του εὑρίσκονται εἰς χεῖρας δύον τῶν σπουδαστῶν, ἐνῷ τὰ φιλοσοφικὰ του συγχράμματα, τὰ δύοια ἀνοίγουν νέους δρόμους διὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἐπιστήμης, ἔχοντας καταστῆ ἀλληλιόν ἐγνωρύφαμα παντὸς ἀσχολούμενον εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας. *Ως μαθηματικὸν πολλοὶ τὸν κρίνουν ἀνότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ τοῦ Εὐκλείδου.* Ο Πουανκαρέ ἐγεννήθη τὸ 1854, ἀπὸ πατέρα λατρὸν

ΕΒΡΙΚΟΣ ΠΟΥΑΝΚΑΡΕ

σπουδαῖον καὶ θείον τοῦ νῦν πρωθυπουργοῦ τῆς Γαλλίας. Τὸ 1873 εἰσήλθεν εἰς τὴν Πολυτεχνικὴν Σχολὴν δόποθεν ἐξῆλθε μετὰ ἔξατετεῖς σπουδάς, ἀναδειχθεὶς διδάκτωρ τῶν φυσικῶν ἐπιστημάνων καὶ μεταπλειολό-

γος μηχανικός. Έδιδαξεν εἰς τὴν Σορβόννην Γενικὴν Φυσικὴν καὶ κατά τὸ 1886 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὸ τμῆμα τῆς Γεωμετρίας. Τὴν 28 Ταναφόριον 1909 εἰσήλθεν εἰς τὴν Γαλλικὴν

Ακαδημίαν ως μέλος αντης, διαδεχθεις τὸν ποιητὴν Σουλὺ Προυδώμῳ.

Τὰ συγγράμματα τοῦ, μαθητικά καὶ φιλοσοφικά,
είναι πολυάριθμα. Ἐκ τῶν μαθητικῶν σπουδαιότε-
ρων δύο είναι τὰ διά τὴν τέλον «Οὐρανία Μηναγικά.»

ον νεωρείται το υπό τοντικού "Ορθοδοξία μητροπολίτη". Εἰς αὐτὸν δὲ Πουανάρης ἀπέτινθωσεν ὅλη τὴν ερωτοτύπων τῆς βαθείας του σκέψεως. Εἰς τὴν οὐρανίαν μηχανὴν δὲ ἀποθανόντων ἐπιστήμην ἔτελοισπούσης τὰς μεθόδους, τὰς δόποις πρὸς ἑγκονιαστίας ἔφεον εἰς φῶς δὲ Λαπτάρης. Ἐπέλασε μάλιστα, ἡ πόμπης γὰ εἴπη κανείς,

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ

νέον σύνολον μεθόδου διὰ τὸν ἐπολογισμὸν τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων κατὰ τρόπον ἀσφαλέστερον καὶ ἀπειρώς γενικώτερον τὸν χαρακτῆρα. Διότι ὅλαι αἱ ἔργασιαι τοῦ Πουανάρε εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς καθιερώσας ἐπιστήμης ἔχουν ἔνα κοινὸν χαρακτῆρα: τὸν τῆς γενικεύσεως. Αἱ σπουδαὶ καὶ μοιχεῖται τοῦ ἐπί παντὸς μεγάλου ζητήματος τῆς μαθηματικῆς, τῆς φυσικῆς, τῆς μηχανικῆς, τῆς ἀστρονομίας, ὡδὴγησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν φιλοσοφίαν, τῆς δποίας ἡ πληροφέρεια ἐκδήλωσις εἶναι τὰ τρία συγγράμματα του: «Ἐπιστήμη καὶ Μέθοδος», «Ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Υπόθεσις», «Ἡ Ἀξία τῆς Ἐπιστήμης». Ταῦτα δὲ κατέστησαν τὸν Πουανάρε γνωστότατον καὶ εἰς τὸ πολὺ κοινὸν κυρίως ὡς φιλόσοφον. Καὶ ὅμως ὁ μέγας αὐτὸς ἐπιστήμων δὲν ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀπόλυτον δύναμιν τῆς ἐπιστήμης. Οἱ νόμοι τῆς ἐπιστήμης οἱ δποίαι συμφερον θεωροῦνται ως ἡ ἔκφρασις τῆς ἀπολύτου ἀληθείας, δὲν εἶναι, κατ' αὐτόν, τίποτε ἄλλο παρόδει φρασμογονιαὶ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, εἶναι πιθανοί ἐξηγήσεις τῶν πραγμάτων οἱ δὲ νόμοι αὐτοὶ θὰ ισχύουν μέχρις ὅτου ἐξερεθοῦν νέαι ἐξηγήσεις τῶν πραγμάτων πιθανότεραι. Τὸ ἀγνωστὸν δὲν θὰ πάση γένεται πάραχον διὰ τὸν ἀνθρώπον. «Ενεκα τούτου τὸ μόνον ἔξιον διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέγειρουν πρᾶγμα εἶναι ἡ πλήρης ἀνακάλυψις τῆς ἀληθείας.

Ο Βέλγος ποιητής Αιμύλιος Βεράρεν εξέδωκε νέον τόμον ποιημάτων με τὸν τίτλον «Les Blés Mouvants», που θαυμάζονται διὰ τὴν σοφίαν των καὶ τὴν διανύγειαν των. Ο ποιητής ποὺ ἀλλοτε μὲ φωνὴν ἀληθινῶν νέων ἔφαλε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀσχημίαν τῶν θορυβωδῶν πόλεων, τὴν δύναμιν καὶ τὸν κρότον τῶν μηχανῶν, σήμερον φαίνεται μὲ ψυχήν, ποὺ κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόθον τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἡσυχίας. Ἐνῷ τὰ προτιτερινά ποιήματά του ἡσαν γεμάτα μυστήριον καὶ θόρυβον, τὰ νέα του τοιούτα είναι δὲ οὐδὲ φῶς καὶ γαλῆνη. Τὸ μεγαλεῖον ποὺς τὸν τελευταίου βιβλίου τοῦ Βεράρεν είναι σειρά ἀγροτικῶν διαλόγων, θαυμαστῶν διὰ τὴν ἀπλότητά των.

ΑΙ' Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ἡσχολήνθοσαν πολὺ μὲ τὸ ἔργον τοῦ ἀποθανόντος πρὸ δὲ λίγων ἡμερῶν εἰς ἡλικίαν 68 ἐτῶν Σκάθιτον ποιητοῦ καὶ φιλολόγου Ἀντρου Λάγκ. Ο Λάγκ ήτο βαθὺς μελετητὴς καὶ ἐργαζετής τοῦ κάλλους τῆς ἀρχαίας φιλολογίας: τὰ πρῶτα του ἔργα τὰ ἐνενεύεον ἀπὸ αὐτῆς: «Ἡ Ἐλένη τῆς Τροιαίας», ἡ ποιητικὴ μετάφρασις τοῦ Ὁμηροῦ, «Ἡθὴ καὶ μυθοί», «Χλόη τοῦ Παρισιοσοῦ», μετάφρασις τοῦ Θεοφίτου, «Ο Ὁμηρος καὶ ἡ ἐποχή τού» κλπ. Ο Λάγκ

Ο Πωλ Φόρ, πού ἀνεκυροῦθη ὑστερός από τὸν θάνατον τοῦ Λ. Ντιέρξ πρόγχηψ τῶν Γάλλων ποιητῶν; ἐδημοσίευσε νέον ποιητικὸν τόμον: τὴν XIV^η σειρὰν τῶν «Ballades Françaises», εἰς τὴν δοπίαν συμπεριέλθει τὸ ποιήματα τοῦ «Vivre en Dieu», τὴν «Γέννησιν τῆς Ἀνοίξεως» καὶ ἄλλα. Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸν οὐ πάσις καθώς καὶ εἰς δόλα τὰ ἄλλα τοῦ ὑπάρχοντος τὸ μυστικὸν τῆς οἰκουμένης νεότητος. Οὐ Φόρ ἄλλως τε λέγει καπέον: «Τὸν γηράσκωμεν εἶνα ἀγόντον».

Η ἀδελφὴ τοῦ Νίτος, ἡ Κα Φέρστερ - Νίτος, ἔγραψε πρὸς χρήσιν τοῦ μεγάλου κοινοῦ διτομῶν συνοπτικὴν δημήγησιν τοῦ βίου τοῦ φιλοσόφου. Τὸ ἔργον διαισχεῖται εἰς δύο μέρη· τὸ πρῶτον φέρει τίτλον: «ὁ Νίτος νέος» καὶ τὸ δεύτερον «ὁ ἐρημίτης Νίτος». Βέβαιόθη ἡδη ὅ πωδις τόδις περιλαμβάνει τὴν βιογραφίαν τοῦ Νίτος μέχοι τῆς παραστάσεως τοῦ «Δασκαλιθιοῦ τῶν Νιβελλούγεν», εἰς τὸ Μπαύδούτ· ἡ παράστασις αὐτὴ ἐπέφερε τὴν μεγάλην κορίαν εἰς τὴν σκεψιν τοῦ φιλοσόφου. Ή μέχοι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ζώη τοῦ νέου Νίτος—συμφώνων μὲ τὴν ἀφήγησιν τῆς ἀδελφῆς του—μπορούσε νὰ ὄνομασθῇ «ὁ Νίτος εὐτυχῆς», διότι ἡ παρέξις του ἔως τότε ἔδιθε τὴν εἰκόνα τῆς τελείας εὐτυχίας.

ΕΙΣ τὴν μικρὰν ἐπαρχιακὴν πόλιν τῆς Γερμανίας Δάουχστεδ, ἡ δύοια κατά παραδόξον τύχην κατέχει θεατρού, ποὺ ἐπίσισθη ἀλλοτε δύο τάς δδηγίας. τοῦ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

1 - 31 "Leuhlow

ΗΡΕΜΙΑ καὶ γαλήνη εἰς τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν
μας ζωήν. Οἱ περισσότεροι τῶν Ὑπουργῶν εὐρί-
σκονται εἰς ταξίδια ἀναψυχῆς, ἀφοῦ κατηγορισαν τὴν
νομοθετικὴν ἔργωναν των, ποὺ ήταν ὑποβάλλουν εἰς τὴν
Βουλὴν; ἀμά ἀρχήσι τὰς συνεδριάσεις της. Μεοκα
κυβερνητικαὶ ἐνέργειαι, ὡς δ ὁ διοικητικὸς τῶν νέων κα
θηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, η παραγγελία τοῦ νέου
θρησκευτικοῦ, ή καταδίωξις τῆς χριστιανικῆς καὶ τὸ κλε
ισμὸν τῶν διαφρόνων χριστιανιτείων εἰς δόλον τὸ Κράτος,
ἔδωκαν ἀφορμὴν πρὸς συζητήσεις, αἱ οἰκεῖαι δύμω
δὲν ἡμιτοροῦν νὰ ἔχουν μέσα των τόνον χρακτηριστι
κὸν τοῦ ογμέλου ἐκείνου τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς που
τὸ ὄνομάζουμεν πολιτικὴν κατάστασιν. Ούτως ανταὶ α
συζητήσεις, αἱ διαπνεόμεναι ἀπό πνεῦμα φιλοτί^τ
ὴ ἔχθρικὸν πρὸς τὴν κυβερνησιν, δὲν ἡμιφορούν νὰ ὁν
μασθοῦν καθαρῶς πολιτικαὶ συζητήσεις.

Γεγονός καθαυτό πολιτικής φύσεως είναι η συνέν-
τευξις, που έλλαβε συντάκτης τού «Ν. Έκευθρέου Τύ-
που» της Βιέννης με τόπο πρώην της πουληγόν της Δικαιο-
σύνης κ. Ν. Δημητρακόπουλον. Αἱ σκέψεις, τας δόσαν
ἀνέπτυξεν ο κ. Δημητρακόπουλος εἰς τὴν συνέτευξις
αὐτὴν περὶ τοῦ ἔργου τῆς Κυβερνήσεως, είναι ἄξια
πολλῆς μελέτης καὶ καθορίζουν μερικὰ πρόγαματα, ποι-
βέβαια, θεὸς ἀπασχολήσουν πολὺ τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν
προσεχῆ σύνοδον της. «Ο κ. Δημητρακόπουλος ενδύ-
σκει διτὶ τὸ κυβερνητικὸν ἔργον, ποὺ δὲ ήταν πορφούρος να
δονμασθῇ γεγονοματικῶς νέον, μένει ἀκόμη ἀνεφάρμο
στον καὶ συνεπῶς ἡ λεγομένη ἀνόρθωσις δὲν ἐπετέλει
σεν ἀκόμη ἐκεῖνο, ποὺ ἐδικαιοῦτο κανεὶς νὰ ζητήσῃ
παρ᾽ αὐτῆς. «Οσον καὶ ἀν φαίνεται ανθορῷ ἡ κρίσις
αὕτη, δὲν ἥμπορει κάθε ἀμερόβληπτος ἔξεταστής τη
παρα νὰ διδῷ εἰς τὸ βάθος της τὴν ἀλήθειαν. Ιδίαι
τέρως δὲ δ. Κ. Δημητρακόπουλος ἐκφέρει αὐτοῖς δια
τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. «Ποίη
ἐπήρξεν ἡ πολιτικὴ τοῦ σημερινοῦ ὑπουργείου τῶν
Οἰκονομικῶν;» ἔρωτῷ. Καὶ ἀποκρίνεται δὲ ἴδιος, «Τὸ
νόμιος τῶν πειραιωνίων γαιῶν. Ἄλλ᾽ ὁ νόμος αὐτὸν
ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐπαναφέρει ἀπλῶς προϋπάρχεσσαν ἦδη
φορολογίαν, ἐκτὸς αὐτοῦ, διατελεῖ ἀκόμη καὶ ἀνεράδ
μοστος». Είναι πολὺ θλιβερὰ ἀλήθεια οἱ λόγοι αὗτα
τοῦ κ. πρώην Υπουργοῦ. «Ολη ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ
τῆς Κυβερνήσεως ἐκπροσωπεῖται μὲν νόμοιν ἀνε
φάρμοστον. «Ἐδόθησαν γεναιᾶιν ὑποσχέσεις διὰ νέαν
οἰκονομικὴν πολιτικήν, ἀλλ᾽ ἔως τώρα αἱ ὑποσχέσεις
δὲν δεξιεῖσαν καὶ κανεὶν σημείον δινατής πραγματοποιῆ
σεως των εἰς προσεχὲς μέλλον.

δὲ μέθοδος δὲν είναι βεβαίως ἐκείνη, ποὺ θὰ ἡμπο-
ρεσῃ νὰ καταστήσῃ πιστευτόν, διὰ ἀληθῶς ἔχαραχθη
νέα οἰκονομικὴ πολιτική.

二〇

Ἡ Κυβέρνησις εὐτυχῶς ἔχει νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἐργασίαν, ποὺ νὰ ἐμπνέῃ τὴν πετούμησιν, διὰ τὸ ἀνορθωτικόν πρόγραμμά της εἰς πολλὰ κύρια τομεῖα του· δὲν θὰ μείνῃ ἀποργανωτοποίητον. Ἀπὸ δοσ ἑγγνωσθήσαν ἔως τώρα διὰ τὴν ἐποιμασθεῖσαν νομοθετικὴν ἐργασίαν, ποὺ θὰ τὴν υποβάλῃ εἰς τὴν προσεχῆ Βουλήν, γεννᾶται ἡ βεβαιότης διὰ πολλαὶ πληγαὶ πολιτειακῆς καὶ κοινωνικῆς φύσεως θὰ ἐπουλωδοῦν. Ἡ παρασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐπωτερικῶν ἡγομένηται ἐργασία, εἰς τὴν δοκιάν περιλαμβάνεται καὶ ἡ λήψις μέτρων διὰ τὴν παρεμπόδισην τῆς μεταναστεύσεως, καθὼς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιούσης — εἰς τὴν δοκιάν τὴν πρώτην θέσην κατέχει τὸ νομοσχέδιον περὶ ὁργανισμοῦ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας — εἶναι ἐργασία, ποὺ μαρτυρεῖ, διὰ γίνεται ἀρχὴ ἐφαρμογῆς προγράμματος διὰ νέαν ἐσωτερικὴν πολιτικήν, δυναμένην νὰ ἔξασφολίσῃ κάπτως τὴν βελτίωσιν διὰ μόνον τῆς πολιτειακῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς. Καὶ αὐτὸς βεβαίως δὲν θὰ εἶναι μικρὸν κατόρθωμα.

ΤΡΙΦΙΛΟΣ

ΤΑ ΥΠΕΡ· ΚΑΙ· ΚΑΤΑ·

ΟΡΙΣΜΕΝΩΣ ή προστασία τῆς Ἡδικῆς — τουλάχιστον στὸ θέσατον — είναι πολὺ δύσκολο πρόβλημα. Θὰ τὸ ἐνόπουν βέβαια αὐτὸν καὶ δὲ τὸ ιπτυχόγονος τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ ὁ κ. Νομάρχης καὶ δὲ οἱ διευθυντής τῆς Ἀστονομίας, ποιοὶ ἡμέλησαν νά προστατεύσουν τὴν ἡδικήν μὲ τὴν καταδιωξιν τῶν ὀληθίων θεατρικῶν ἔργων. Ποτὲ ί ηδική δὲν ἔκινδυνεσse περισσότερον, διο στὴν περίστασιν αὐτῆν, ἐπειδὴ κάθε δημοσία συζήτησις γιὰ τὴν ἡδικήν είναι πρᾶγμα πολὺν ἐπικίνδυνον γι' αὐτήν. Η ἡδική δὲν ἀντέχει στοὺς πειρασμούς, ποὺ φυσικά θὰ γεννηθοῦν ἀπὸ τὸν καθορισμὸν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀνηπικότητος ἐνὸς ἔργου. Αλλὰ ύποθέτομεν διτι κάθε συζήτησις τῷρα περιττεύει καὶ μόνο τὴν ἡδικήν ἡμπορεῖ νὰ βλάψῃ, ἀφοῦ οἱ ἀρχαὶ κατάλαβαν τὸ λάθος τούς καὶ κατηγράψαν τὴν ἐπιτροπήν, ποὺ στὸ ἀναμεταξύ είχε παρατηρή μὲ τὸ νά μην ἡμπορῇ νά τὰ βγάλῃ πέρα. Ο κ. ιπτυχόγονος τῶν Ἑσωτερικῶν δημος μὲ μίαν τὸν διαταργήν ἀπηγόρευσε νά παιζούνται στὸ ἔξης εἰκόσι περίπου ἔργα, ποὺ ἔχαρακτηρίσθηκαν ως ἀνηθικα. Τὸ μέτρον είναι λιγό αὐταρχικόν, δικ οἷμας καὶ ἀποστολόν.

Ο κ. Νομάρχης Αττικού που διερεύνεται πολλά πράγματα. Πέρυσι είπεν αρθρόνα για την ιδρυσιν τοπικών μαγοδών και άγοραι δέν έγιναν άπολιτοι. Έφετος έπρωτοστατές διά την προστασίαν της ήθικής και όλης του δικαιολογηθείσας την παραίτησης της «Επιτροπής της ήθικης». Τον απόμενει τώρα να κάμψη την πρωτεύουσαν ένα είδος ανθροφόδου καινίστρου με την πραγματοποίησην της ίδεας του ν' ανθοστολισθούν όλα τα μπαλόνια. Ή ίδεα, άλληθευα, είναι ποιητική και για τούτο φέρεται ότι απομεινά κατά την ονειρο. Και πρέπει να μείνη, για να μη χάσῃ τίποτε από την ποιητι-

Ἐνας ἀπὸ τοὺς παλαιοτέρους καὶ τοὺς πλέον χαρακτηριστικοὺς παλαιοὺς τύπους τοῦ θεάτρου καὶ τῆς φιλολογίας δὲ Κωνστ. Πλέρειλης ἀπέθανε τὴν 23 Ἰουλίου. Ἕτοιοποίης, δραματικὸς συγγραφεὺς καὶ μυθιστοριογράφος. Καὶ εἰς τὰ τρία αὐτὰ εἶδη, εἰς τὰ ὅποια ἐπεδόθη μὲ πάθος δὲν εὐδοκύμησε καθόλου. Τὰ δράματά τοι τὰ ἔκαινεν δὲν ἔδιος, ἀλλὰ δὲν ἐπετύχανον. Καὶ τὰ μυθιστορήματά του δὲν τὰ ἡγάπησε τὸ κοινόν. Τὰ πλέον γνωστά ἔργα του είνε τὸ δραματικὸν ειδύλλιον «ἡ Γιαννούλα» καὶ τὸ τρίτομον μυθιστόρημά του «Ράκη καὶ Σάρωθρον». Ως ἡθοποίος περιῆλθε μὲ τὸν θίασον τοῦ δόλου σκέδαν τὸν ἔξι τῆς Ἑλλάδος Ἐλληνισμόν. Ἀπέθανε μὲ τὴν πικριῶν τῆς ἀποτυχίας.

Εἰς τὴν Σμύρνην ἀπέθανε τὴν 24 Ἰουλίου ὁ εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Ἀρμάνδος Ποτέν, ἔνας ἀπὸ τοὺς πλέον ἴκανούς διπλωματικοὺς ὑπαλλήλους τῆς Ἑλλάδος. Ἐφερε τὸν ἀνώτερον Ταξιάρχην καὶ τὸ ἄλλα ἔνα παράσημα.

Παρασημοφορίαι

Προήχθη εἰς τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν τῶν ἵπποτῶν τοῦ Β. Τάγματος τοῦ Σωτῆρος δ. κ. Κ. Βαραβάσης, Νομάρχης Κερκύρας. Ἀπενεμήθη δὲ Ἀργυροῦς Σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν κ. κ. Λαμπαδᾶν, πλωτάρχην, Κ. Μαλάμον, ὑποπλοίαρχον, Ν. Ἀλβάνων α' Δημαρχικὸν Πάρεδρον Κερκύρας, Δ. Γεωργιάδην, Δῆμαρχον Σκιάθου καὶ Ι. Κουρουτζῆν.

Εἰς τὸν Διευθυντὴν τῆς Λαϊκῆς Τραπέζης κ. Διον. Λοβέρδον δὲ Πατριάρχης Τροσολύμων ἀπένειψε τὸ παράσημον τοῦ Παναγίου Τάφου.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τὰ κατὰ τὴν προταγείαν Κυπαρίσσου Στεφάνου 1908-1909. Ἀθῆναι, τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Η'. Μέρος Α'. Πρωτανεία Σ.Π. Λάρισου. Ἀθῆναι, τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Τὸ ἐν Ἑλλάδι πρατοῦν κοινοβουλευτικὸν δίματον, ὑπὸ Ἡλία Δ. Ζέγγελη. Ἐκδοσις Β' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀναθεωρηθέντος καὶ μεταρρυθμισθέντος Συντάγματος κατὰ τὸ 1911 καὶ τοῦ νέου Κανονισμοῦ τῆς Βούλης τῆς 24 Ὁκτωβρίου 1911. Ἀθῆναι δρ. 12, φρ. 15.

Φυλλίς, τιγμέρος φιλολογικὴ ἐπιθεώρησις. Διευθυντὴς Βασ. Ε. Παπαευθύμιου, ἔτος Α' ἀρ. 1.

Σελίδες ἐν τῇσιστροφίᾳ τοῦ ἐν Οδγησίᾳ καὶ Αδοτρίᾳ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Στυρ. Λάρισου, λόγος πρωτανικός. Ἀθῆναι, τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Mémoire de l'Union des îles de l'Archipel, remis aux Gouvernements des Grandes Puissances. Alexandria.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Μ. Καλλίτολιν. Εἶναι μεταφρασμένον εἰς τὰ «Παναθήναια». Καὶ δέριαν Γρεβᾶ ἔχει μεταφρασθῆ εἰς τὸ «Νέον Ἀστυ». — Ε. Α. Κ. Κ/πολιν. «Ολη ἡ σειρὰ τῶν «Παναθηναίων» μὲ τὸ τρέχον ἔτος ἔως 30 γ/βρίου στοιχίει 300 φρ. Μένουν πολὺ δλίγια σειραῖ. Δεν ἥμ-

πορδῦμεν νὰ κάμωμεν καμίαν ἔκπτωσιν. — Β. Βόλον. «Ἡ Πινακοθήκη Ἀθηνῶν ἐλέχθη διτὶ ἀνοίγει τὸ φθινόπωρον. Θά φροντίσωμεν νὰ σᾶς στείλωμεν ἀκριβεστέρας πληροφορίας». — Ε. Ε. Πάτρας. Διὰ τὸν νιόντον Θεοτοκοπούλου γράφει καὶ διὰ Barrès εἰς τὸ βιβλίον του «Greco ou le Secret de Tolède» ποὺ ἔχεδονη πρὸ δλίγων μηνῶν. Τὸ δημιούμενο πορτραΐτο τῆς κόρης του ἔχει δημοσιευθῆ εἰς τὰ «Παναθήναια». — Γ. Σ. Αθήνας. Μὲ τέτοιαν περίπον βάσιν ἔχει γραφῆ ἔνα ώραίον διήγημα ρωσσικόν, ποὺ σκοπεύομεν νὰ τὸ δημοσιεύσωμεν πολὺ γλγχορά. — Χ. Αθήνας. Τοῦ Νίτσε μεταφραστής είναι δ. κ. Henri Albert.

Κατὰ τὸν διεργατικὸν μῆνας, Ιούνιον, Ιούλιον, Αὔγουστον, Σεπτέμβριον, τὰ «Παναθήναια» ἐκδίδονται εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη διπλᾶ.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

Ἀκρόπολις καὶ Μουσεῖα Ἀκροπόλεως ἀνοικτά: ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν ἕως τὴν δύσιν τοῦ ἥριον.

Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον 8 π. μ. ἔως 1 μ. μ.

Γεωλογικὸν καὶ Παλαιογεωλογικὸν Μουσεῖον Ἀκαδημίας 9—12 ἐκτὸς τῆς Κυριακῆς.

Ἀκαδημία Τετάρτη καὶ Σάββατον 9—12.

Νομισματικὸν Μουσεῖον (ἐντὸς τῆς Ἀκαδημίας) Τετάρτη καὶ Σάββατον 9—12.

Εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἐπιτρέπεται ἡ εισοδος καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας, εἰς τὸν διάδημον.

Ζωολογικὸν Μουσεῖον (όδος Ἀκαδημίας ὅπιοθεν Πανεπιστημίου) Τετάρτη καὶ Σάββατον 9—12.

Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον (ἐντὸς τοῦ Πολυτεχνείου) κάθε ἡμέραν 9—12.

Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη Ιούλιον καὶ Αὔγουστον 8—12.

Ἀναπτορικὸς Κήπος Τετάρτη καὶ Παρασκευὴ ἀπὸ τὰς 3 μ. μ.

Θησαυρὸν ἀνοικτὸν πάντοτε.

Ὑπουργεῖα Στρατιωτικῶν, Ναυτικῶν, Τεθν. Οἰκονομίας, Έσωτερικῶν, Εκκλησιαστικῶν: διὰ τὸν διάδημον 11—12. Εξωτερικῶν καὶ Δικαιοσύνης 8—12. Οι κ. Υπουργοὶ δέχονται 11—12. Οἰκονομικῶν 10^{1/2}—12.

Δημόσια γραφεῖα καὶ Τράπεζαι κλειστά μ. μ.

***

Καπνοπωλεῖον ἀδελφῶν Πέρσην δόδος Σταδίου 19.

Κουρεῖον Ν. Γιαννοπούλου Σταδίου 61.

Κολόνια τοῦ ἰδίου.

Χημικὸν Μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον Ἀναλύσεων Α. Φωκᾶ Ὁφθαλμιατρεῖον 12.

Μυροπωλεῖον Μπαγαρία δόδος Σταδίου 31.

Ξενοδοχεῖον Πριγκίπισσα Σοφία, Πανεπιστημίου 44.

Εἰδὴ ἀνδρικὰ ἀδελφοὶ Χερσαΐσπονοι Σταδίου 39.